

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University
Journal of Humanities and Social Sciences

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2567 Vol.13 No.2 July – December 2024

ISSN 2286-7139

บทความวิจัย

- การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม 1
เวชนันต์ พรหมจันทร์, จารุกัญญา อุดานนท์ และ กชกร เดชะคำภู
- การวิเคราะห์คำศัพท์ HSK ในเพลงของวง WayV (威神V) 23
วรรณมา เหล่าเขตกิจ, อนงครัตน์ บังศรี, ไพลิน สุโพธิ์แสน, ทิฆัมพร พันธัง และ สุชาดา หาญสุวรรณ
- ผลการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาต่อทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ 37
ทางการเรียนชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
รักสุดา อุดม และ ชาติชาย ม่วงปฐม
- การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ ของนักเรียน 53
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (OPEN APPROACH) ร่วมกับแนวคิด
CONCRETE-PICTORIAL-ABSTRACT
วิศรุต ร่มโพธิ์, ญาณิน กองทิพย์ และ ชิรา ลำดวนหอม
- ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน 69
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
แจ่มจันทร์ ประสงสุข
- ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร 83
ญาตรี สมล้ำ และ กัญญา ศรีพุกษ์

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2567

Udon Thani Rajabhat University

Journal of Humanities and Social Sciences

Vol.13 No.2 July – December 2024

ISSN 2286-7139

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2567

วัตถุประสงค์

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นวารสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี กำหนดออกปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ใน 6 สาขาวิชา ได้แก่ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศีษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และนิติศาสตร์ ทั้งจากบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีและผู้เขียนจากหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นการเผยแพร่และส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการระหว่างคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และบุคคลทั่วไป โดยบทความที่ได้รับการตีพิมพ์นั้น ล้วนผ่านการประเมิน คุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กำหนดการเผยแพร่

2 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน (กำหนดออกเดือนมิถุนายน)

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม (กำหนดออกเดือนธันวาคม)

สถานที่ติดต่อ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถ.ทหาร ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

โทรศัพท์: 042-211040 ต่อ 1702

เว็บไซต์: <http://rdi.udru.ac.th>

เว็บไซต์: www.tci-thaijo.org/index.php/hsudru

อีเมล: hsjournal@udru.ac.th

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2567

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิตรา ธัญสุนทรสกุล	อธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย ม่วงปฐม	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระยุทธ์ เฟื่องชัย	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาวิตรี บุญมี	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล สิงห์คำ	รองอธิการบดี
ดร.วิบูล เป็นสุข	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.เกรียงไกร ชูระพันธ์	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา ดุลยพัชร	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณรัตน์ พิพิธกุล	คณบดีคณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ

ดร.เอกราช ดีนาง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ สิมารักษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สีบชาติ อันทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญาภา ยืนยาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ดร.ตนิตา ดวงวิไล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ กลิ่นฤทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ธรรมนูญนันท์ สุวรรณวงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไยแก้ว ศีลรักษ์	สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ วัฒนเวฬุ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย รมเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐฐานุช เมฆรา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระยุทธ์ เพ็งชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพงษ์ ศรีสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารดวง สมณาศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ เตชะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ ผลงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ชันธิ์ศิลา	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา สุขจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสิทธิ์ วงษ์กาฬสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ดร.อภิรักษ์ นุสิทธิ์ชัยการ	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ดร.มัลลิกา ดวงภักดี	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ดร.ปิ่นจิตตา อินทร์รักษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ดร.อมรรัตน์ สังข์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวดี ยาบุษดี	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ณัฐนันท์ สุวรรณวงค์	รองประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพรพิทย์ เลิศปรีดากร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตวรรณ คำสม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ พิพิธหิรัญการ	กรรมการ
นางสาวรุ่งใจ แสงทอง	กรรมการ
นางสาวศิวพร ภูกองทอง	กรรมการ
นายธราดล ปราบภัย	กรรมการ
นางพิมพ์พรรณ ศรีภูธร	กรรมการ
นายอภิเดช อภิพัฒน์ภาคูล	กรรมการ
นางสาวศศิตา พงสาวลี	กรรมการ
นางสาวนัชชา คำบุญมา	กรรมการ
นายธนวิชญ์ ปัจชามาตย์	กรรมการ
นายรุ่งโรจน์ มีแก้ว	กรรมการและเลขานุการ
นางสาววณัฐพร แผงขวา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

พิธีจันอักษร

ดร.ศิวพร ภูกองทอง

ออกแบบปก

นายสุริยา ชัยดำรงณ์

นางสาวศศิตา พงสาวลี

ข้อความที่ปรากฏในบทความแต่ละเรื่องในวารสารวิชาการเล่มนี้
ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ
กองบรรณาธิการ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ซึ่งความรับผิดชอบด้านเนื้อหาและการตรวจร่างบทความ
แต่ละเรื่องเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน

บทบรรณาธิการ

การอ่านบทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยเป็นกิจกรรมสำคัญจำเป็นสำหรับผู้ประกอบอาชีพในระดับวิชาชีพ (Profession) เช่น ครู นักบริหาร แพทย์ สถาปนิก วิศวกร เป็นต้น ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องกระทำด้วยปัญญา คือมีทฤษฎี หลักวิชาและงานวิจัยหนุนหลังรองรับการกระทำนั้นๆ จึงทำให้ผู้ประกอบอาชีพระดับนี้ต้องอ่านวารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำอยู่เป็นประจำ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้ตระหนักในเรื่องนี้จึงพยายามคัดสรรบทความทางวิชาการ และบทความวิจัยที่มีคุณภาพ มาจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยเฉพาะผู้ประกอบอาชีพที่เป็นวิชาชีพทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ศึกษาเรียนรู้และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพของตน อันเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญยิ่งของกองบรรณาธิการ

สำหรับวารสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจำนวน 9 บทความ ซึ่งเป็นบทความวิชาการและบทความวิจัยที่มีเนื้อหาที่หลากหลาย เมื่อพิจารณาในเชิงเนื้อหาแล้วล้วนแต่มีประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและการนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติแทบทั้งสิ้น

การดำเนินงานของวารสารมีอาจบรรลุเจตนารมณ์ได้หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของกองบรรณาธิการที่พิจารณาคัดเลือกบทความ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาประเมินบทความอีกทั้งเสนอข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์เพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพและโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะทำงานของวารสารที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการทำงานเพื่อให้วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้เผยแพร่ผลงานอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ

เอกราช ดีนาง

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม <i>เวชยันต์ พรหมจันทร์, จารุกัญญา อุดานนท์ และ กชกร เดชะคำภู</i>	1
การวิเคราะห์คำศัพท์ HSK ในเพลงของวง WayV (威神V) <i>วรรณา เหล่าเขตกิจ, อนงครัตน์ บังศรี, ไพลิน สุโพธิ์แสน, ทิฆัมพร พันธัง และ สุชาดา หาญสุวรรณ</i>	23
ผลการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาต่อทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 <i>รักสุดา อุดม และ ชชาติชาย ม่วงปฐม</i>	37
การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและ การดำเนินการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการแบบเปิด (OPEN APPROACH) ร่วมกับแนวคิด CONCRETE-PICTORIAL-ABSTRACT <i>วิศรุต ร่มโพธิ์, ญาณิน กองทิพย์ และ ชिरา ลำดวนหอม</i>	53
ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา <i>แจ่มจันทร์ ประสงสุข</i>	69
ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร <i>ญาตรี สมล้ำ และ กัญญา ศรีพฤษ์</i>	83
การยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ตามบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย <i>ปรียาพร พิษิตรานนท์, พิชญา ชุนศรี, วิศิษฐ์ศิริ ชูสกุล, วรรณวิสา ไพศรี, อรจิต ชัชวาลย์ และ กิตติยา ศิริวงค์</i>	103

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ <i>พิชญาวี ทองกลาง และ กานดา เจริญเดียว</i>	123
DEVELOPING SECOND-YEAR STUDENT TEACHERS' TECHNOLOGICAL PEDAGOGICAL CONTENT KNOWLEDGE THROUGH MICRO-TEACHING IN A LEARNING MANAGEMENT COURSE <i>Chittamas Suksawang</i>	139

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร
จังหวัดนครพนม

PERSONNEL MANAGEMENT OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN RENU NAKHON DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE

เวชยันต์ พรหมจันทร์*, จารุกัญญา อุดานนท์ และ กชกร เดชะคำภู
Wetchayun Prommachan*, Jarukanya Udanont and Kotchakorn Dechakhamphu

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Public Administration, Faculty of Arts and Sciences, Nakhon Phanom University

Received: 22 July 2024

Revised: 5 October 2024

Accepted: 10 October 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม และ 2) เปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนมเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 183 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test และ F-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

* Corresponding author: เวชยันต์ พรหมจันทร์

E-mail: wetchayun02@gmail.com

จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นหน่วยงานที่ต่างกันมีการบริหารทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากรมนุษย์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the personnel management level of local government organizations in Renu Nakhon District, Nakhon Phanom Province, 2) compare personnel management of local government organizations in Renu Nakhon District, Nakhon Phanom Province. It is a quantitative research study. The sample group used in the research consisted of personnel of the local government organization in Renu Nakhon District, Nakhon Phanom Province; 183 people, using a questionnaire as a research tool. The statistics used to analyze the data included mean, standard deviation, t-test and F-test statistics by One Way ANOVA.

Research results found that personnel management level of local government organizations in Renu Nakhon District, Nakhon Phanom Province overall was at the highest level ($\bar{X}=4.64$). When comparing personnel management of local government organizations in Renu Nakhon District, Nakhon Phanom Province according to personnel factors. The results of the study found that age, education level of personnel type different work experiences had no difference in personnel management except different departments had different personnel management statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Personnel Management, Local Administrative Organization

บทนำ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์การสู่ความสำเร็จไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชนย่อมต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เป็นพื้นฐาน เพื่อสามารถควบคุมการดำเนินงานให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ (กรรณิกา เหมือนทอง, 2560; Cloete, 2023) โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องดำเนินการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยจะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ภารกิจและบทบาทในการให้บริการสาธารณะและพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดมีคุณภาพชีวิตที่ดีในการขับเคลื่อนงานด้วยบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฟิลลิปส์ จิระประยูต, 2556; Pollitt, 1993) ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับนโยบายมีความแตกต่างกันตามตำแหน่งหน้าที่ สำหรับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพทางการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีขีดความสามารถเพียงใด ซึ่งจะพิจารณาจากศักยภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ (วัชรพล อรุณรัตน์ และ ธนัสสา โรจนตระกูล, 2565; โกวิทย์ พวงงาม, 2562; Perlman, 2016) ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการยกระดับการบริหารงานให้มีคุณภาพโดยเน้นหลักปฏิบัติต่อไปนี้ 1) มุ่งสร้างประสิทธิภาพของบุคลากร 2) มุ่งเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีคุณค่า 3) เน้นการจัดองค์การให้อยู่ในฐานะเป็นศูนย์กลางบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่วนท้องถิ่นเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัย รวมถึงการให้พ้นจากตำแหน่ง ที่จะสามารถบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถดำเนินงานได้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เลย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ก็ย่อมต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดีเพียงพอด้วย

เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยเช่นกัน (ค่านาย อภิปรัชญาสกุล, 2561; กัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สันติ ปัญญา, สุรภา เอ็มสกุล และ โชติ บดีรัฐ, 2565; Jacobson & Sowa, 2016)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการพัฒนาการบำรุงดูแลรักษาบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ และมักพบปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีการเรียกร้องผลประโยชน์ในการแต่งตั้งบรรจุ พิจารณาความดีความชอบ การโยกย้าย บางแห่งมีบุคลากรมากเกินไปจนจำเป็น บางแห่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความรู้ความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง มีการใช้ระบบอุปถัมภ์ ในการพิจารณาความดีความชอบ โดยไม่คำนึงถึงหลักความสามารถของบุคลากร ทำให้บุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่วนท้องถิ่น, 2554) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ท้องถิ่นในปัจจุบันมีปัญหาเนื่องจากอำนาจในการบริหารทรัพยากรมนุษย์อยู่ที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมาจากนักการเมือง เข้ามาครอบงำการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน มีอำนาจในการให้คุณให้โทษถ้าไม่สนองตามนโยบาย ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง ขาดระบบคุณธรรม ไม่มีการถ่วงดุล ในการใช้อำนาจการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นช่องว่างให้ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประพฤติมิชอบในการบรรจุ แต่งตั้ง โอน ย้าย เลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนระดับ การลงโทษทางวินัย เพราะการใช้อำนาจการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ผ่านมา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ใช้อำนาจแต่เพียงผู้เดียว ไม่มีระบบถ่วงดุล (ประหยัด หงส์ทองคำ, 2548)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 9 แห่ง มักมีปัญหาในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยส่วนใหญ่บุคลากรยังไม่ให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร อันมีผลสืบเนื่องมาจากการที่มีคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายระดับ ซึ่งก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ ส่งผลให้เกิดความล่าช้า อีกทั้งระเบียบและกฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์แก่ผู้บริหารท้องถิ่นมากเกินไป ส่งผลให้ผู้บริหารมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ เกิดการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ (ธนาวุฒิ คำศรีสุข และ กัมปนาท วงษ์วัฒน์พงษ์, 2564) ซึ่งเป็นผลกระทบต่อคุณภาพของการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนบุคลากร 2) การสรรหาและคัดเลือก 3) การดำรงรักษาบุคลากร 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) การพัฒนาบุคคล และ 6) การให้พ้นจากงาน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถเสนอผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ กำหนดเป็นนโยบายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนา การกำหนดแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 337 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 183 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยสูตรของ Yamane (1973) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (sample random sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนขนาดของประชากรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 แห่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาในเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำไปสู่การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจรายการ (Check List) และคำถามเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากร

มนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ทั้ง 6 ด้าน โดยใช้วิธีการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความครอบคลุมของเครื่องมือในด้านเนื้อหา (Content Validity) ด้านโครงสร้างและรูปแบบ (Structure and Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และนำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดสอบ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ที่เทศบาลเมืองนครพนมซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) โดยวิธีการคำนวณของ Cronbach (1970) โดยกำหนดเกณฑ์ว่าต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป ข้อคำถามถึงจะมีความเชื่อมั่นถึงเกณฑ์ที่ยอมรับ (ลิตดาวลัย เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2562) และผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นได้ค่าเท่ากับ 0.975

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างระหว่าง เดือนเมษายน-พฤษภาคม 2567 ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 183 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ สถิติ t-test กับกลุ่มตัวแปรสองกลุ่ม และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวกับกลุ่มตัวแปรที่มากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์แล้วพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จะทำการเปรียบเทียบคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 183 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 ส่วนเพศชาย มีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ระดับการศึกษาปริญญา

ตรี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 ดำรงตำแหน่งเป็นพนักงานส่วนตำบล จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 และสังกัดเทศบาลตำบลเรณูนคร จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6

ตารางที่ 1 ผลการการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา ระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

ลำดับที่	การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านการวางแผนบุคลากร	4.55	0.28	มากที่สุด
2	ด้านการสรรหาและคัดเลือก	4.60	0.26	มากที่สุด
3	ด้านการดำรงรักษาบุคลากร	4.62	0.29	มากที่สุด
4	ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.67	0.27	มากที่สุด
5	ด้านการพัฒนาบุคคล	4.69	0.26	มากที่สุด
6	ด้านการให้พ้นจากงาน	4.69	0.29	มากที่สุด
	รวม	4.64	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา ระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม พบว่าภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาบุคคล (\bar{X} = 4.69) ด้านการให้พ้นจากงาน (\bar{X} = 4.69) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน (\bar{X} = 4.67) ด้านการดำรงรักษาบุคลากร (\bar{X} = 4.62) ด้านการสรรหาและคัดเลือก (\bar{X} = 4.60) และด้านการวางแผนบุคลากร (\bar{X} = 4.55) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เพศ				ระดับ	t	P-value
	ชาย		หญิง				
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
ด้านการวางแผนบุคลากร	4.56	0.28	4.54	0.29	มากที่สุด	.295	.941
ด้านการสรรหาและคัดเลือก	4.62	0.24	4.59	0.28	มากที่สุด	.802	.112
ด้านการดำรงรักษาบุคลากร	4.64	0.25	4.61	0.32	มากที่สุด	.637	.652
ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.67	0.24	4.67	0.30	มากที่สุด	.109	.030*
ด้านการพัฒนาบุคคล	4.68	0.26	4.69	0.26	มากที่สุด	-.298	.509
ด้านการให้พ้นจากงาน	4.71	0.23	4.67	0.33	มากที่สุด	.877	.012*
รวม	4.65	0.25	4.63	0.30	มากที่สุด	.636	.321

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านการให้พ้นจากงาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่แตกต่างกัน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนบุคลากร ด้านการสรรหาและคัดเลือก ด้านการดำรงรักษาบุคลากร และด้านการพัฒนาบุคคล มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม รายด้านและโดยรวม จำแนกตามอายุ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ด้านการวางแผนบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.021	3	.007	.084	.969
	ภายในกลุ่ม	14.657	179	.082		
	รวม	14.677	182			
ด้านการสรรหาและคัดเลือก	ระหว่างกลุ่ม	.122	3	.041	.590	.622
	ภายในกลุ่ม	12.356	179	.069		
	รวม	12.478	182			
ด้านการดำรงรักษาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.637	3	.212	2.550	.057
	ภายในกลุ่ม	14.912	179	.083		
	รวม	15.549	182			
ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.779	3	.260	3.623	.014*
	ภายในกลุ่ม	12.827	179	.072		
	รวม	13.606	182			
ด้านการพัฒนาบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.410	3	.137	2.058	.107
	ภายในกลุ่ม	11.891	179	.066		
	รวม	12.301	182			
ด้านการให้พ้นจากงาน	ระหว่างกลุ่ม	.083	3	.028	.332	.802
	ภายในกลุ่ม	14.824	179	.083		
	รวม	14.906	182			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.130	3	.043	1.362	.256
	ภายในกลุ่ม	5.702	179	.032		
	รวม	5.832	182			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ

ต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนบุคลากร ด้านการสรรหาและคัดเลือก ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคคล และด้านการให้พ้นจากงาน โดยแตกต่างกัน จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน จึงได้ดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า บุคลากรอายุแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ บุคลากรที่มีอายุ 18 - 30 ปี แตกต่างจากบุคลากรที่มีอายุ 51 - 60 ปี ส่วนบุคลากรที่มีอายุ 31 - 40 ปี แตกต่างจากบุคลากรที่มีอายุ 51 - 60 ปี และบุคลากรที่มีอายุ 41 - 50 ปี แตกต่างจากบุคลากรที่มีอายุ 51 - 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม รายด้านและโดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารทรัพยากรมนุษย์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ด้านการวางแผนบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.222	4	.056	.684	.604
	ภายในกลุ่ม	14.455	178	.081		
	รวม	14.677	182			
ด้านการสรรหาและคัดเลือก	ระหว่างกลุ่ม	.415	4	.104	1.533	.195
	ภายในกลุ่ม	12.063	178	.068		
	รวม	12.478	182			
ด้านการดำรงรักษาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.249	4	.062	.724	.577
	ภายในกลุ่ม	15.300	178	.086		
	รวม	15.549	182			
ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.282	4	.071	.943	.441
	ภายในกลุ่ม	13.323	178	.075		
	รวม	13.606	182			
ด้านการพัฒนาบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.511	4	.128	1.929	.108
	ภายในกลุ่ม	11.790	178	.066		
	รวม	12.301	182			
ด้านการให้พ้นจากงาน	ระหว่างกลุ่ม	.063	4	.016	.189	.944
	ภายในกลุ่ม	14.843	178	.083		
	รวม	14.906	182			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.115	4	.029	.891	.470
	ภายในกลุ่ม	5.718	178	.032		
	รวม	5.832	182			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผลการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนบุคลากร ด้านการสรรหาและคัดเลือก ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคคล และด้านการให้พ้นจากงาน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม รายด้านและโดยรวม จำแนกตามประเภทบุคลากร

การบริหารทรัพยากรมนุษย์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ด้านการวางแผนบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.931	3	.310	4.043	.008*
	ภายในกลุ่ม	13.746	179	.077		
	รวม	14.677	182			
ด้านการสรรหาและคัดเลือก	ระหว่างกลุ่ม	.283	3	.094	1.385	.249
	ภายในกลุ่ม	12.195	179	.068		
	รวม	12.478	182			
ด้านการดำรงรักษาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.068	3	.023	.262	.853
	ภายในกลุ่ม	15.481	179	.086		
	รวม	15.549	182			
ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.106	3	.035	.470	.704
	ภายในกลุ่ม	13.499	179	.075		
	รวม	13.606	182			
การพัฒนาบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.051	3	.017	.248	.862
	ภายในกลุ่ม	12.250	179	.068		
	รวม	12.301	182			
การให้พ้นจากงาน	ระหว่างกลุ่ม	.028	3	.009	.111	.954
	ภายในกลุ่ม	14.879	179	.083		
	รวม	14.906	182			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.047	3	.016	.481	.696
	ภายในกลุ่ม	5.786	179	.032		
	รวม	5.832	182			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามประเภทบุคลากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประเภทบุคลากรต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าไม่

แตกต่างกัน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสรรหาและคัดเลือก ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคคล และด้านการให้พ้นจากงาน โดยแตกต่างกันจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน จึงได้ดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า ประเภทบุคลากรแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ผู้บริหารแตกต่างจากลูกจ้างประจำ ส่วนพนักงานส่วนตำบลแตกต่างจากลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างแตกต่างจากลูกจ้างประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม รายด้านและโดยรวม จำแนกตามประเภทการทำงาน

การบริหารทรัพยากรมนุษย์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ด้านการวางแผนบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.309	4	.077	.958	.432
	ภายในกลุ่ม	14.368	178	.081		
	รวม	14.677	182			
ด้านการสรรหาและคัดเลือก	ระหว่างกลุ่ม	.224	4	.056	.815	.517
	ภายในกลุ่ม	12.254	178	.069		
	รวม	12.478	182			
ด้านการดำรงรักษาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.556	4	.139	1.650	.164
	ภายในกลุ่ม	14.993	178	.084		
	รวม	15.549	182			
ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.571	4	.143	1.949	.104
	ภายในกลุ่ม	13.035	178	.073		
	รวม	13.606	182			
ด้านการพัฒนาบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.764	4	.191	2.945	.022*
	ภายในกลุ่ม	11.538	178	.065		
	รวม	12.301	182			
ด้านการให้พ้นจากงาน	ระหว่างกลุ่ม	.220	4	.055	.666	.617
	ภายในกลุ่ม	14.687	178	.083		
	รวม	14.906	182			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.224	4	.056	1.775	.136
	ภายในกลุ่ม	5.609	178	.032		
	รวม	5.832	182			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามประเภทการทำงาน พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนบุคลากร ด้านการสรรหาและคัดเลือก ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านการให้พินิจจากงาน โดยแตกต่างกัน จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาบุคคล จึงได้ดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า บุคลากรมีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี แตกต่างกับประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี และ 16 - 20 ปี และประสบการณ์การทำงาน 5 - 10 ปี แตกต่างกับประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม รายด้านและโดยรวม จำแนกตามหน่วยงาน

การบริหารทรัพยากรมนุษย์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
ด้านการวางแผนบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.959	8	.120	1.520	.153
	ภายในกลุ่ม	13.718	174	.079		
	รวม	14.677	182			
ด้านการสรรหาและคัดเลือก	ระหว่างกลุ่ม	1.127	8	.141	2.159	.033*
	ภายในกลุ่ม	11.352	174	.065		
	รวม	12.478	182			
ด้านการดำรงรักษาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	1.570	8	.196	2.444	.016*
	ภายในกลุ่ม	13.979	174	.080		
	รวม	15.549	182			
ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.784	8	.098	1.330	.231
	ภายในกลุ่ม	12.822	174	.074		
	รวม	13.606	182			
ด้านการพัฒนาบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.283	8	.160	2.532	.012*
	ภายในกลุ่ม	11.019	174	.063		
	รวม	12.301	182			
ด้านการให้พินิจจากงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.851	8	.231	3.085	.003*
	ภายในกลุ่ม	13.055	174	.075		
	รวม	14.906	182			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.818	8	.102	3.546	<.001*
	ภายในกลุ่ม	5.015	174	.029		
	รวม	5.832	182			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 การเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามหน่วยงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีหน่วยงานต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนบุคลากร และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยแตกต่างกัน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการสรรหาและคัดเลือก ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคคล และด้านการให้พ้นจากงาน จึงได้ดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า

ด้านการสรรหาและคัดเลือก จำแนกตามหน่วยงาน พบว่า บุคลากรมีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน จำนวน 7 คู่ ได้แก่

เทศบาลตำบลเรณูนคร มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการสรรหาและคัดเลือกแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลนางาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลเรณู มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการสรรหาและคัดเลือกแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง, องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม, องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างชั้น, องค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการสรรหาและคัดเลือกแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแฮ่ กับองค์การบริหารส่วนตำบลเรณูใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการดำรงรักษาบุคลากร จำแนกตามหน่วยงาน พบว่า บุคลากรมีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน จำนวน 5 คู่ ได้แก่

เทศบาลตำบลเรณูนคร มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอ เรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการดำรงรักษาบุคลากรแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง, องค์การบริหารส่วนตำบลท่าลาด, องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม, องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างชั้น และองค์การบริหารส่วนตำบลนางาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการพัฒนาบุคคล จำแนกตามหน่วยงาน จำแนกตามหน่วยงาน พบว่า บุคลากร มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน จำนวน 6 คู่ ได้แก่

เทศบาลตำบลเรณูนคร มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการพัฒนาบุคคลแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลนางาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลเรณู มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการพัฒนาบุคคลแตกต่างกับ องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการพัฒนาบุคคลแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างซัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าลาด มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการพัฒนาบุคคล แตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลนางาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการพัฒนาบุคคล แตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างซัน และองค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการให้พินิจจากงาน จำแนกตามหน่วยงาน พบว่า บุคลากรมีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน จำนวน 14 คู่ ดังนี้

เทศบาลตำบลเรณูนคร มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการให้พินิจจากงานแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง, องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม

องค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการให้พินิจจากงานแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลาด, องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแฮ่, องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างซัน และองค์การบริหารส่วนตำบลเรณูใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าลาด มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการให้พ้นจากงานแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม และองค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการให้พ้นจากงานแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแฮ่, องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างขึ้น และองค์การบริหารส่วนตำบลเรณูใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแฮ่ มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการให้พ้นจากงานแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างขึ้น มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการให้พ้นจากงานแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์การบริหารส่วนตำบลเรณูใต้ มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านการให้พ้นจากงานแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาขามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.64) ซึ่งองค์กรจะต้องบริหารโดยยึดกฎระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบ และหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนและประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบโดยทั่วถึงกัน ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอบรมด้านจิตสำนึกให้เกิดคุณธรรม สอดคล้องกับ เกตศรารณณ์ คุณวิบูลย์ และ จีระศักดิ์ โปภาวิน (2565) ได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้นทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องยึดระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องไว้ โดยการบริหารงานอย่างมี

ธรรมมาภิบาล สอดคล้องกับ พิกุล คุณเชื้อ (2559) ได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ซึ่งองค์กรจะต้องบริหารโดยยึดกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนและประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบโดยทั่วถึงกัน ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอบรมด้านจิตสำนึกให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ไม่ปฏิบัติงานด้วยอคติ สร้างจิตสำนึกให้เกิดความรักเสียสละในหน้าที่ปฏิบัติงานให้เต็มความรู้ความสามารถ เต็มใจ เปิดโอกาสที่เท่าเทียมกัน มีความรักความผูกพันต่อองค์กร โดยเล็งเห็นว่าหลังจากที่รัฐมีการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 เป็นต้นมา รัฐบาลก็ได้เริ่มมีการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ ตลอดจนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ส่งผลให้ภารกิจในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีขอบเขตที่กว้างและหลากหลายกว่าในอดีต อีกทั้งภารกิจบางด้านก็มีความสลับซับซ้อนและยากต่อการจัดการ ทุกองค์กรจึงให้ความสำคัญกับหลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรมและเสมอภาค มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ สามารถปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ผกาภาญจน์ ปฐมมาธาดา (2565) กล่าวว่าปัจจุบันเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคโลกาภิวัตน์ มิติของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมแบบเดิม อาจต้องถูกทับซ้อนด้วยแนวคิด รูปแบบวิธีการ ความเชื่อและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ตามยุคสมัยอย่างรวดเร็ว องค์กรต่าง ๆ ในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (รัตติกาล โสวะภาส, 2563) เพราะต้องเผชิญกับสภาวะการณ์ของการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารหรือผู้นาองค์กรจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรเพื่อก้าวไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงและคงไว้ซึ่งความสามารถในการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดอย่างยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว ดังที่ พงศธร ผาสิงห์ (2552) มองว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

เมื่อเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

เพศต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากยุคปัจจุบันมีความเท่าเทียมกันในทุกมิติที่บุคลากรมีความเท่าเทียมกันในเพศสภาพ โดยการปฏิบัติงานไม่มีความแตกต่างกันในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ ธนาวุฒิ คำศรีสุข (2565) ได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเพราะเข้าใจถึงระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องเป็นไปตามกฎหมายกำหนดจึงมีความเห็นไม่ต่างกัน

อายุต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากอายุของบุคลากรในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีความใกล้เคียงกันในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่คล้ายคลึงกัน ทำให้บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ธนาวุฒิ คำศรีสุข (2565) ได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ระดับการศึกษาต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่าง ทั้งนี้เพราะว่าระดับการศึกษาของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง ต่างได้รับการปฏิบัติเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานไม่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบทบาทในงาน ค่าตอบแทน สภาพการทำงาน ความปลอดภัย ความมั่นคงความก้าวหน้าในการทำงาน เป็นต้น ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ธนาวุฒิ คำศรีสุข (2565) ได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้เพราะว่าระดับการศึกษาของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง ต่างได้รับการปฏิบัติเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานไม่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบทบาทในงาน ค่าตอบแทน สภาพการทำงาน ความปลอดภัย ความมั่นคง

ความก้าวหน้าในการทำงาน เป็นต้น ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไม่แตกต่างกัน

ประเภทบุคลากรต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งหรือประเภทใดก็ตาม มีเป้าหมายเดียวกันคือ ต้องการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น จึงส่งผลให้ไม่ว่าบุคลากรจะอยู่ในสถานภาพตำแหน่งใดก็ตาม สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุในเป้าหมายร่วมกันได้ สอดคล้องกับ ธนาวุฒิ คำศรีสุข (2565) ได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก อาจเนื่องมาจากในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งหรือประเภทใดก็ตาม มีเป้าหมายเดียวกันคือ ต้องการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น จึงส่งผลให้ไม่ว่าบุคลากรจะอยู่ในสถานภาพตำแหน่งใดก็ตาม สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุในเป้าหมายร่วมกันได้

ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่าง ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่ได้ร่วมกันตั้งไว้ ดังนั้นประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน จึงไม่ส่งผลต่อทัศนคติในการปฏิบัติงานที่มีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญพูน ทองศรี (2558) ได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลในอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลในอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของบุคลากร เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

หน่วยงานต่างกัน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนบุคลากร และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยแตกต่างกัน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการสรรหาและคัดเลือก ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคคล และด้านการให้พ้นจากงาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากระบบในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางการบริหารที่แตกต่างกัน เพื่อสร้างความได้เปรียบและเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งมอบบริการสาธารณะในพื้นที่ที่มี

ความต้องการต่างกัน ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขึ้นอยู่กับแนวทางการบริหารของผู้นำในองค์กรเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีการแยกอำนาจการบังคับบัญชาข้าราชการหรือพนักงานท้องถิ่นออกจากอำนาจหน้าที่การบริหารกิจการท้องถิ่นของผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อลดการผูกขาดอำนาจในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ที่ผู้บริหารท้องถิ่น และสร้างระบบค้ำอำนาจในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ท้องถิ่นให้มีความสมดุลและแก้ปัญหาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับ ราชบัญญัติ (2562) โดยการบังคับบัญชาข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ประเมินผลการปฏิบัติราชการของผู้ดำรงตำแหน่งปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกชั้นหนึ่ง โดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบของผู้บริหารท้องถิ่น ในขณะที่ผู้บริหารท้องถิ่นมีหน้าที่กำหนดนโยบายและบริหารกิจการท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ควรทำการศึกษาวิจัยหัวข้อในการวิจัยที่มีความน่าสนใจเพิ่มเติม เช่น วัฒนธรรมองค์กร ทศนคติ หรือบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์ เพื่อการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ในยุคใหม่และสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรในมิติต่าง ๆ ต่อไป
3. ควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น ศึกษาปัญหา อุปสรรค รวมถึงกระบวนการในการการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ในยุคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรรณิกา เหมืองทอง. (2560). การประเมินการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 10(3), 153-170.

- กัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สันติ ปัญญา, สุรภา เอ็มสกุล และ โชติ บดีรัฐ. (2565). องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(3), 373-385.
- เกตศราภรณ์ คุณวิบูลย์ และ จิรศักดิ์ โปกาวิน. (2565). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 11(1), 412-422.
- โกวิท พวงงาม. (2562). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. นนทบุรี: ธรรมสาร.
- คำนาย อภิปรัชญาสกุลม. (2561). *การบริหารการผลิต*. กรุงเทพฯ: ดวงกลมสมัย.
- ชนาวุฒิ คำศรีสุข และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารร้อยแก่นสารสินธุ์*, 7(1), 369-386.
- ชนาวุฒิ คำศรีสุข. (2565). ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(1), 370-386.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2548). *การบริหารท้องถิ่น*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผกากาญจน์ ปฐมมาญาดา. (2565). แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 10(1), 1-14.
- พงศธร ผาสิ่งห์. (2552). *สภาพและปัญหาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลในจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- พิกุล คุณเชื่อง. (2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 13(62), 129-138.
- เพิ่มพูน ทองศรี. (2558). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลในอำเภอประโคนชัยจังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ฟิลลิปส์ จิระประยุต. (2556). *การนำเครื่องมือการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในหน่วยธุรกิจน้ำมัน บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- รัชนี้ วิเศษประสิทธิ์. (2562). สภาพปัญหาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในกรณีเปลี่ยนแปลง
คณะผู้บริหาร:ศึกษากรณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์.
วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 8(3), 186-202.
- รัตติกาล โสวะภาส. (2563). การพัฒนาองค์การให้มีศักยภาพการทำงานสูง ในศตวรรษที่ 21.
วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10(2), 229-239.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2562). สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิค
การใช้ SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เจริญดีมีมั่นคงการพิมพ์.
- วัชรพล อรุณรัตน์ และ ธนัสถา โรจนตระกูล. (2565). ผลสัมฤทธิ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคดิจิทัล. **วารสารร้อยแก่นสารสินธุ์**, 8(1), 429-443.
- สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่วนท้องถิ่น. (2554). รายงาน
**ประจำปี 2554 คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่วนท้องถิ่น
(ก.ถ.) และสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่วน
ท้องถิ่น (สำนักงาน ก.ถ.)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหาร
ทรัพยากรมนุษย์ส่วนท้องถิ่น.
- Cloete, H. (2023). Towards evidence-based human resource development for
South African local government. **Africa's Public Service Delivery and
Performance Review**, 11(1), 1-13.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of psychological testing**. 3rd ed. New York:
Harper & Row.
- Jacobson, E. S., & Sowa, G. E. (2016). Municipal Human Resource Management:
Challenges and Innovative Practices in Turbulent Times. **State and
Local Government Review**, 48(2) 121-131.
- Perlman, B. J. (2016). Human Resource Management at the Local Level: Strategic
Thinking and Tactical Action. **State & Local Government Review**, 48(2),
114-120.
- Pollitt, E. (1993). Iron deficiency and cognitive function. **Annu Rev Nutr**, 13,
521-537.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. New York: Harper & Row.

การวิเคราะห์คำศัพท์ HSK ในเพลงของวง WayV (威神 V) THE ANALYSIS OF HSK VOCABULARY LEVELS IN WayV'S SONGS

วรรณภา เหล่าเขตกิจ*, อนงครัตน์ บังศรี, ไพลิน สุโพธิ์แสน, ทิฆัมพร พันธุ์ และ สุชาดา หาญสุวรรณ
Wanna Laokhetkit, Anongkarat Bangsri, Phailin Suphosaen, Thikhamporn Punthung
and Suchada Hansuwan

สาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
Teaching Chinese Program, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

Received: 22 July 2024

Revised: 19 September 2024

Accepted: 10 October 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาจำนวนคำศัพท์ HSK ระดับ 1-6 ที่ปรากฏในเพลงของศิลปินวง WayV 2) เพื่อสำรวจและจำแนกระดับคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏในเพลงของศิลปินวง WayV ตามระดับความยากของ HSK จากผลการศึกษาพบว่า คำศัพท์ HSK 1-6 ปรากฏอยู่ในทุกบทเพลงของศิลปินวง WayV แต่มีจำนวนมากขึ้นที่ต่างกัน จากการจำแนกแต่ละระดับ พบว่า บทเพลงที่มีคำศัพท์ HSK 1 มากที่สุดคือบทเพลง 噩梦 บทเพลงที่มีคำศัพท์ HSK 2 มากที่สุดคือบทเพลง 浪漫发酵 บทเพลงที่มีคำศัพท์ HSK 3 มากที่สุดคือบทเพลง 幸福遇见 บทเพลงที่มีคำศัพท์ HSK 4 มากที่สุดคือบทเพลง 浪漫发酵 บทเพลงที่มีคำศัพท์ HSK 5 มากที่สุดคือบทเพลง Electric Hearts บทเพลงที่มีคำศัพท์ HSK 6 มากที่สุดคือบทเพลง Bad alive ผลจากการศึกษาระดับคำศัพท์ HSK ในบทเพลงนี้มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในการฝึกฝนคำศัพท์ HSK จะช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนภาษาจีนเลือกเพลงที่เหมาะสมกับระดับภาษาจีนมาใช้ในการเรียนและการสอนได้อย่างเหมาะสม อันจะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาจีนให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การวิเคราะห์คำศัพท์, การสอบวัดระดับภาษาจีน, เพลงจีน, เพลงป๊อปจีน, WayV, ศิลปินจีน

* Corresponding author :วรรณภา เหล่าเขตกิจ

E-mail: wanna.la@udru.ac.th

Abstracts

This research aims to: 1) examine the occurrence of HSK vocabulary levels 1-6 in songs by the artist group WayV; 2) survey and classify the HSK vocabulary levels present in WayV's songs according to HSK difficulty levels; and The findings of this study reveal that HSK 1-6 vocabulary appears in all WayV songs, although vary in quantities. Upon classification by level, the findings show that the song with the highest occurrence of HSK 1 vocabulary is “噩梦” (Nightmare); for HSK 2, “浪漫发酵” (Love Talk); for HSK 3, “幸福遇见” (Good Time); for HSK 4, “浪漫发酵” (Love Talk); for HSK 5, "Electric Hearts"; and for HSK 6, "Bad Alive". The analysis of HSK vocabulary levels in these songs contributes to Chinese language teaching and learning, particularly in HSK vocabulary practice. The results will assist Chinese language learners and instructors in selecting appropriate songs that align with specific Chinese proficiency levels for effective learning and teaching. This offers an additional option to enhance Chinese language knowledge and skills.

Keywords: Vocabulary Analysis, HSK Testing, Chinese songs, C-pop, WayV, Chinese Idols

บทนำ

ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากต้องมีการติดต่อสื่อสาร ทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ ทั้งการศึกษา การค้า เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมกับคนที่มาจากต่างภาษาและวัฒนธรรม การมีความรู้ในด้านภาษาต่างประเทศจึงช่วยเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน องค์กรในระดับต่าง ๆ เล็งเห็นความสำคัญของภาษาในการเจรจา จะเห็นได้จากองค์กรระดับโลกอย่างองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ภาษาราชการถึง 6 ภาษา ได้แก่ ภาษาอารบิก ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษารัสเซีย และภาษาสเปน

(United Nations, 2018) ซึ่งภาษาจีนกลาง (Chinese Mandarin) เป็นหนึ่งในภาษาทางการที่ถูกใช้ในการประชุมวาระต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติ และยังเป็นภาษาที่คนทั่วโลกใช้กันมากที่สุดรองลงมาจากภาษาอังกฤษ คือ 1,118 คนทั่วโลก (Statista, 2023)

ปัจจุบันประเทศจีนเป็นประเทศที่มีโอกาสทางธุรกิจสูง เป็นตลาดการค้าที่ใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ และมีแนวโน้มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ภาษาจีนกลายเป็นภาษาที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จึงเป็นข้อได้เปรียบของผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีน ปัจจุบันประเทศไทยมีโรงเรียนสอนภาษาจีนเกิดขึ้นจำนวนมาก ในปี 2559 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ “แผนยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการสอนภาษาจีนและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันระดับชาติ” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) การเคลื่อนไหวเชิงกลยุทธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของแนวโน้มที่กว้างขึ้นที่รัฐบาลไทยรวมภาษาจีนเข้ากับระบบการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของการเรียนรู้ภาษาจีนในประเทศไทย

ปัจจุบันสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมีการเปิดสอนหลักสูตรภาษาจีนหลายแห่งเพื่อรองรับความต้องการด้านภาษาจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรระดับปริญญา หลักสูตรรายวิชา หรือหลักสูตรระยะสั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นทางด้านอักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ครุศาสตร์ ซึ่งเรียนทางด้านภาษาศาสตร์เป็นหลัก ซึ่งหากมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่เพิ่มหมวดธุรกิจการติดต่อระหว่างประเทศจีนก็จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านเศรษฐกิจสังคม การค้า การลงทุนและภาษาจีนควบคู่กันไป ซึ่งจะกลายเป็นคุณสมบัติเด่นที่ตลาดแรงงานกำลังต้องการอยู่ในขณะนี้ (พิณพร คงแทน, อัญชญา ทองกระจาย และ Huanhuan Ma, 2562)

การวัดระดับความสามารถด้านภาษาจีนในปัจจุบันที่ใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก คือ “Chinese Proficiency Test” หรือในภาษาจีนที่เรียกว่า “汉语水平考试 (Hanyu Shuiping Kaoshi)” หรือที่รู้จัก “HSK” เป็นการสอบเพื่อวัดระดับความรู้ภาษาจีนของผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาที่สอง HSK ถูกใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานด้านการวัดความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนและผลคะแนนสอบ HSK ยังเป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ ผู้เรียนสามารถนำผลการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการสมัครงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาจีน รวมถึงยังสามารถใช้ผลคะแนน HSK ประกอบการยื่นสมัครเพื่อศึกษาต่อหรือยื่นสมัครเพื่อขอรับทุนการศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ (วิสุตา แก้วหยด, 2563)

ดังนั้น ผู้เรียนจึงต้องหาวิธีพัฒนาภาษาจีนของตนเองเพื่อเตรียมสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK ทาวิธีที่จะทำให้สามารถจดจำคำศัพท์หรือประโยคภาษาจีนด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งการชมภาพยนตร์ ซีรีส์ และฟังเพลงเป็นวิธีที่ผู้เรียนนิยมใช้เพื่อการเรียนรู้ภาษาจีนแบบไม่เป็นทางการ

Pavia, et al. (2019) ได้ทำการวิจัยโดยสำรวจ ศึกษาการเรียนรู้คำศัพท์แบบไม่เป็นทางการ 3 ด้าน (การรู้จำรูปแบบเสียง การเชื่อมต่อความหมายในรูปแบบ และการจดจำการจับกลุ่ม) ผ่านการฟังเพลงสองเพลง นอกจากนี้ยังสำรวจผลกระทบของการฟังเพลงเดียวซ้ำ ๆ (หนึ่ง สาม หรือห้าครั้ง) และความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของรายการคำศัพท์ที่เป็นเป้าหมาย และผลการเรียนรู้ที่ได้รับ ผลการวิจัยระบุว่า การฟังเพลงมีส่วนช่วยในการเรียนรู้คำศัพท์ การฟังซ้ำ ๆ มีผลในเชิงบวกต่อการเพิ่มพูนคำศัพท์ และความถี่ของการฟังนั้นส่งผลในเชิงบวกต่อการเรียนรู้

วศิน สุขสมบุญ และคณะ (2565) ทำการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนผ่านบทเพลงของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนระดับปริญญาตรี พบว่า มีนักศึกษาที่เคยฟังเพลงจีนจำนวนร้อยละ 82.38 โดยฟังผ่านช่องทางเว็บไซต์ยูทูป (YouTube) มากที่สุด โดยนักศึกษาฟังเพลงจีนเพื่อช่วยในการทบทวนคำศัพท์ภาษาจีน เตรียมสอบวัดระดับภาษาจีน ผักฝนทักษะการแปลภาษาจีน เรียนรู้วัฒนธรรมจีนในบทเพลง และยังสามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาจีน

จะเห็นได้ว่าการฟังเพลงภาษาจีน เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ผู้เรียนภาษาจีนใช้เพื่อความบันเทิงและได้เรียนรู้ภาษาแบบไม่เป็นทางการในเวลาเดียวกัน เมื่อคำนึงถึงวัยของผู้เรียนแล้ว แนวเพลงที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายจะเป็นกลุ่ม “เพลงป๊อป” (Popular song) คำว่า ป๊อป เป็นคำย่อของคำว่า “Popular” หมายถึง ดนตรีที่เป็นที่นิยมดึงดูดใจบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะในหมู่คนหนุ่มสาว ซึ่งมีต้นกำเนิดเป็นแนวเพลงที่โดดเด่นในช่วงทศวรรษปี 1950 (Collins, 2024) ศิลปินเพลงป๊อปของจีน (Chinese Pop, C-Pop) ที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับในไทยส่วนใหญ่เป็นประเภทกลุ่ม โดยกลุ่มศิลปินชายที่ได้รับความนิยมสูงสุด 5 อันดับแรกในปี 2566 ได้แก่ IXFORM, INTO1, BOY STORY, TNT, และ WayV ส่วนกลุ่มศิลปินหญิงที่ได้รับความนิยมสูงสุด 5 อันดับแรกได้แก่ The9, Bonbon Girl 303, 7SENSES, SING และ SNH48 (Cpop Home, 2023)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนได้เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ภาษาจีนจากสื่อเพลงของศิลปินที่กำลังเป็นที่นิยม จึงมีแนวคิดนำเพลงของศิลปินวง

WayV ซึ่งกำลังเป็นที่ชื่นชอบและกำลังได้รับความนิยม มาเป็นสื่อช่วยในการจดจำคำศัพท์ภาษาจีน งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การใช้เพลงป๊อปจีน (C-pop) โดยเฉพาะเพลงของวง WayV ในการเสริมสร้างการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีน วง WayV ซึ่งเป็นวงที่อยู่ภายใต้สังกัด Label V ค่ายย่อยในจีนของ SM Entertainment ซึ่งนับเป็นหนึ่งในยูนิทย่อยของ NCT มีสมาชิกทั้งหมด 7 คนด้วยกัน ประกอบไปด้วย คุน, วินวิน, เตนล์, ลูคัส, เฮนเดอร์รี่, เซียวจวิน และหยางหยาง ซึ่งวง WayV ได้เดบิวต์อย่างเป็นทางการในประเทศจีนเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2019 ด้วยซิงเกิ้ลอัลบั้มแรก “The Vision” (TruID, 2563) ซึ่งหนึ่งในสมาชิกของวง WayV เป็นคนไทย (เตนล์ ชิตพล ลีชัยพรกุล/李永钦) จึงทำให้เพลงของวง WayV ได้รับความนิยมจากผู้ฟังชาวไทย ซึ่งเหตุผลหลักในการเลือกเพลงของ WayV คือ ความนิยมในประเทศไทยจากการที่สมาชิกในวงมีชาวไทย (เตนล์ ชิตพล ลีชัยพรกุล) ทำให้เพลงของวงนี้สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ฟังในประเทศไทย โดยผู้เขียนได้เลือกเป็นคำศัพท์ภาษาจีนที่ปรากฏในข้อสอบ HSK สำหรับผู้ที่กำลังเรียนหรือสนใจภาษาจีน โดยศึกษาวิเคราะห์ สำนวน และจำแนกคำศัพท์ HSK ระดับต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทเพลงของศิลปินวง WayV ซึ่งได้รับรางวัล Best New Asian Artist ในงาน MAMA ปี 2562 จะทำให้เราทราบถึงคำศัพท์ HSK ในระดับต่าง ๆ และมีประโยชน์ในการเลือกฟังเพลงเพื่อใช้ในการจดจำคำศัพท์ภาษาจีน อันจะนำไปสู่การเพิ่มคลังคำศัพท์และเรียนรู้คำศัพท์ และเป็นการพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาจีนสำหรับผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ต่อผู้สอนที่จะนำบทเพลงของศิลปินไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้คำศัพท์ HSK ของผู้เรียนอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาจำนวนคำศัพท์ HSK ระดับ 1-6 ที่ปรากฏในเพลงของศิลปินวง WayV
2. เพื่อสำรวจและจำแนกระดับคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏในเพลงของศิลปินวง WayV ตามระดับความยากของ HSK

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณแบบพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and analytical quantitative research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกตัวอย่าง

บทเพลงของศิลปินวง WayV ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน มี 4 มินิอัลบั้มรวมทั้งหมด 42 บทเพลง เป็นบทเพลงภาษาจีน ภาษาอังกฤษและภาษาเกาหลี ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเฉพาะบทเพลงที่เป็นภาษาจีน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 33 บทเพลง เพื่อนำมาศึกษาจำแนกคำศัพท์ HSK ระดับ 1-6 ที่ปรากฏในบทเพลง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.1.1 รวบรวมเนื้อเพลงทั้งหมดของวง WayV

2.1.2 สร้างฐานข้อมูลคำศัพท์ HSK ทุกระดับ

2.1.3 ระบุและนับจำนวนคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏในแต่ละเพลง

2.2 การจำแนกประเภท (Classification)

2.2.1 จำแนกคำศัพท์ที่พบตามระดับ HSK (HSK 1-6)

2.2.2 วิเคราะห์สัดส่วนของคำศัพท์แต่ละระดับที่ปรากฏในเพลง

สรุปผลการวิจัย

จากบทเพลงของศิลปินวง WayV ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน มี 4 มินิอัลบั้มรวมทั้งหมด 42 บทเพลง ซึ่งเลือกเฉพาะบทเพลงที่เนื้อหาเป็นภาษาจีน จำนวนทั้งหมด 33 บทเพลง โดยชื่อเพลงและเนื้อเพลงมีทั้งส่วนที่เป็นภาษาจีนตัวย่อและบางส่วนที่เป็นภาษาจีนตัวเต็ม ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศึกษาทั้งภาษาจีนตัวย่อและภาษาจีนตัวเต็ม โดยได้เปลี่ยนแปลงจากภาษาจีนตัวเต็มให้เป็นภาษาจีนตัวย่อ เพื่อง่ายต่อการศึกษาวិเคราะห์

จากเนื้อหาบทเพลงทั้ง 33 บทเพลง ปรากฏคำศัพท์ HSK ตั้งแต่ระดับ 1-6 ในทุกบทเพลง สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนคำศัพท์ HSK ตั้งแต่ระดับ 1-6 ที่ปรากฏในแต่ละบทเพลง

ชื่อเพลง	จำนวนคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏในเพลง						รวม (คำ)	อันดับ
	HSK1	HSK2	HSK3	HSK4	HSK5	HSK6		
1. 理所当然	20	21	23	34	27	16	141	22
2. 梦想发射计划	34	22	42	46	38	21	203	12
3. 无翼而飞	41	23	35	39	26	35	199	13
4. 真实谎言	28	18	23	30	23	15	137	23
5. 爱不释手	30	24	31	23	21	7	136	24
6. 天选之成	36	14	37	36	30	33	186	14
7. 黑夜日出	43	19	26	24	29	13	154	17
8. 秘语	39	32	35	39	38	27	210	10
9. 心心相瘾	27	22	20	27	27	18	141	21
10. 面对面	32	22	23	28	26	18	149	19
11. 噩梦	54	32	26	22	16	3	153	18
12. 幸福遇见	45	36	47	58	35	14	235	4
13. 超时空回	38	29	44	43	37	33	224	5
14. Bad alive	28	24	44	48	50	44	238	3
15. 执迷	33	18	37	41	50	37	216	7
16. After Midnight	42	23	26	34	30	18	173	16
17. Only Human	35	21	31	55	38	35	215	8
18. 多米诺	37	33	31	42	40	33	216	6
19. 浪漫发酵	49	43	34	62	46	38	272	1
20. Electric Hearts	39	26	37	59	52	34	247	2
21. Stand By me	34	36	26	39	23	19	177	15
22. 秘境	39	15	33	45	45	34	211	9
23. Action Figure	38	31	27	41	36	32	205	11
24. 天空海	24	21	22	14	18	12	111	27
25. 梦尽	26	23	22	24	26	13	134	25
26. Good Time	25	21	12	20	7	10	95	28
27. Phantom	14	4	7	14	27	26	92	31
28. Diamonds Only	15	15	16	19	14	16	95	29
29. Good Life	22	8	20	17	7	13	87	32
30. 时间拼图	22	7	18	13	16	7	83	33
31. Bounce Back	15	14	13	16	15	19	92	30
32. Try My Luck	27	14	19	21	28	24	133	26
33. 这时烟火	29	19	28	28	19	21	144	20

จากผลสรุปในตารางที่ 1 ผู้เขียนได้วิเคราะห์คำศัพท์ที่ปรากฏในระดับต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า แต่ละบทเพลงมีคำศัพท์ HSK ตั้งแต่ระดับ 1-6 ทุกบทเพลง และบทเพลงที่มีผลรวมของจำนวนคำศัพท์ HSK ระดับ 1-6 ปรากฏในบทเพลงมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ บทเพลง 浪漫发酵 มีจำนวนคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏ 272 คำ เพลง Electric Hearts มีจำนวนคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏ 247 คำ เพลง Bad alive มีจำนวนคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏ 238 คำ เพลง 幸福遇见 มีจำนวนคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏ 235 คำ บทเพลง 超时空回 มีจำนวนคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏ 224 คำ ตามลำดับ

และจากผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคำศัพท์ HSK 1 ปรากฏมากที่สุดอยู่ในบทเพลง 噩梦 มีจำนวนคำศัพท์ HSK 1 ที่ปรากฏ 54 คำ ขณะที่คำศัพท์ HSK 2 ปรากฏในบทเพลง 浪漫发酵 มากที่สุด มีจำนวน 43 คำ สำหรับคำศัพท์ HSK 3 พบมากที่สุดในบทเพลง 幸福遇见 มากที่สุด มีจำนวน 47 คำ ส่วนคำศัพท์ HSK 4 ปรากฏในบทเพลง 浪漫发酵 มากที่สุด มีจำนวน 62 คำ คำศัพท์ HSK 5 พบมากที่สุดในบทเพลง Electric Hearts มีจำนวน 52 คำ และคำศัพท์ HSK 6 ปรากฏในบทเพลง Bad alive มากที่สุด มีจำนวน 44 คำ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คำศัพท์ HSK และข้อมูลร้อยละการจัดลำดับของคำศัพท์ HSK 33 บทเพลง (คำนวณแค่ค่าส่วนต่างของระดับ HSK)

ชื่อเพลง	ร้อยละคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏในเพลง						อันดับ
	HSK1	HSK2	HSK3	HSK4	HSK5	HSK6	
	(0-150) 150	(150-300) 150	(300-600) 300	(600-1200) 600	(1200-2500) 1300	(2500-5000) 2500	
1. 理所当然	13.33	14	7.67	5.67	2.08	0.64	25
2. 梦想发射计划	22.67	14.67	14	7.67	2.92	0.84	11
3. 无翼而飞	27.33	15.33	11.67	4.83	2	1.4	12
4. 真实谎言	18.67	12	7.67	5	1.77	0.6	24
5. 爱不释手	20	16	10.33	3.83	1.62	0.28	19
6. 天选之成	24	9.33	12.33	6	2.31	1.32	18
7. 黑夜日出	28.67	12.67	8.67	4	2.23	0.52	17
8. 秘语	26	21.33	11.67	6.5	2.92	1.08	6
9. 心心相瘾	18	14.67	6.67	4.5	2.08	0.72	22
10. 面对面	21.33	14.67	7.67	4.67	2	0.72	20

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คำศัพท์ HSK และข้อมูลร้อยละการจัดลำดับของคำศัพท์ HSK
33 บทเพลง (คำนวณแค่ค่าส่วนต่างของระดับ HSK) (ต่อ)

ชื่อเพลง	ร้อยละคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏในเพลง						อันดับ
	HSK1	HSK2	HSK3	HSK4	HSK5	HSK6	
	(0-150)	(150-300)	(300-600)	(600-1200)	(1200-2500)	(2500-5000)	
	150	150	300	600	1300	2500	
11. 噩梦	36	21.33	8.67	3.67	1.23	0.12	3
12. 幸福遇见	30	24	15.67	9.67	2.69	0.56	2
13. 超时空回	25.33	19.33	14.67	7.17	2.85	1.32	5
14. Bad alive	18.67	16	14.67	8	3.85	1.76	10
15. 执迷	22	12	12.33	6.83	3.85	1.48	16
16. After Midnight	28	15.33	8.67	5.67	2.31	0.72	14
17. Only Human	23.33	14	10.33	9.17	2.92	1.4	13
18. 多米诺	24.67	22	10.33	7	3.08	1.32	7
19. 浪漫发酵	32.67	28.67	11.33	10.33	3.53	1.52	1
20. Electric Hearts	26	17.33	12.33	9.83	4	1.36	4
21. Stand By me	22.67	24	8.67	6.5	1.77	0.76	9
22. 秘境	26	10	11	7.5	3.46	1.36	15
23. Action Figure	25.33	20.67	9	6.83	2.77	1.28	8
24. 天空海	16	14	7.33	2.33	1.38	0.48	26
25. 梦尽	17.33	15.33	7.33	4	2	0.52	23
26. Good Time	16.67	14	4	3.33	0.54	0.4	28
27. Phantom	9.33	2.67	2.33	2.33	2.08	1.04	33
28. Diamonds Only	10	10	5.33	3.17	1.08	0.64	30
29. Good Life	14.67	5.33	6.67	2.83	0.54	0.52	29
30. 时间拼图	14.67	4.67	6	2.17	1.23	0.28	31
31. Bounce Back	10	9.33	4.33	2.67	1.15	0.76	32
32. Try My Luck	18	9.33	6.33	3.5	2.15	0.94	27
33. 这时烟火	19.33	12.67	9.33	4.67	1.46	0.84	21

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า คำศัพท์ HSK 1 ปรากฏอยู่มากที่สุดใน
อยู่ในบทเพลง 噩梦 หรือคิดเป็นร้อยละ 36 ขณะที่คำศัพท์ HSK 2 ปรากฏในบทเพลง 浪漫
发酵 มากที่สุดที่ร้อยละ 28.67 สำหรับคำศัพท์ HSK 3 พบมากที่สุดในบทเพลง 幸福遇见
มากที่สุดที่ร้อยละ 15.67 ส่วนคำศัพท์ HSK 4 ปรากฏในบทเพลง 浪漫发酵 มากที่สุดที่
ร้อยละ 10.33 มี คำศัพท์ HSK 5 พบมากที่สุดในบทเพลง Electric Hearts ที่ร้อยละ 4 และ
คำศัพท์ HSK 6 ปรากฏในบทเพลง Bad alive มากที่สุดที่ร้อยละ 1.76

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คำศัพท์ HSK และข้อมูลร้อยละการจัดลำดับของคำศัพท์ HSK
33 บทเพลง (คำนวณจากจำนวนรวมทั้งหมดของคำศัพท์ HSK ในแต่ละระดับ)

ชื่อเพลง	ร้อยละคำศัพท์ HSK ที่ปรากฏในเพลง						อันดับ
	HSK1 150	HSK2 300	HSK3 600	HSK4 1,200	HSK5 2,500	HSK6 5,000	
1. 理所当然	13.33	13.67	10.67	8.17	5	2.82	27
2. 梦想发射计划	22.67	18.67	16.33	24	7.28	4.06	4
3. 无翼而飞	27.33	21.33	16.5	11.5	6.56	3.98	9
4. 真实谎言	18.67	15.33	11.5	8.25	4.88	2.74	22
5. 爱不释手	20	18	14.17	9	5.16	2.72	19
6. 天选之成	24	16.67	14.5	10.25	6.12	3.72	17
7. 黑夜日出	28.67	12.67	8.67	4	2.23	0.52	24
8. 秘语	26	23.67	17.67	12.08	7.32	4.2	7
9. 心心相瘾	18	16.33	11.5	8	4.92	2.82	21
10. 面对面	21.33	18	12.83	8.75	5.24	2.98	18
11. 噩梦	36	28.67	18.67	11.17	6	3.06	3
12. 幸福遇见	30	27	21.33	15.5	8.84	4.7	2
13. 超时空回	25.33	22.33	18.5	12.83	7.64	4.48	6
14. Bad alive	18.67	17.33	16	12	7.76	4.76	15
15. 执迷	22	17	14.67	10.75	7.16	4.32	16
16. After Midnight	28	21.67	15.17	10.42	6.2	3.46	11
17. Only Human	23.33	18.67	14.5	11.83	7.2	4.3	14
18. 多米诺	24.67	23.33	16.83	11.92	7.32	4.32	8
19. 浪漫发酵	32.67	30.67	21	15.67	9.36	5.44	1
20. Electric Hearts	26	21.67	17	13.42	8.52	4.94	5
21. Stand By me	22.67	23.33	16	11.25	6.32	3.54	12
22. 秘境	26	18	14.5	11	7.08	4.22	13
23. Action Figure	25.33	23	16	11.42	6.92	4.1	10
24. 天空海	16	15	11.17	6.75	3.96	2.22	26
25. 梦尽	17.33	16.33	11.83	7.92	4.84	2.68	23
26. Good Time	16.67	15.33	9.67	6.5	3.4	1.9	28
27. Phantom	9.33	6	4.17	3.25	2.64	1.84	33
28. Diamonds Only	10	10	7.67	5.42	3.16	1.9	31
29. Good Life	14.67	10	8.33	5.58	2.96	1.74	29
30. 时间拼图	14.67	9.67	7.83	5	3.04	1.66	30
31. Bounce Back	10	9.67	7	4.83	2.92	1.84	32
32. Try My Luck	18	13.67	10	6.75	4.36	2.66	25
33. 这时烟火	19.33	16	12.67	8.67	4.92	2.88	20

จากผลการวิเคราะห์ตารางที่ 3 พบว่าเพลงที่มีคำศัพท์ HSK 1-6 อยู่มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เพลง 浪漫发酵 รองลงมา ได้แก่ เพลง 幸福遇见 และเพลง 噩梦 ตามลำดับ ส่วนเพลงที่มีคำศัพท์ HSK อยู่ น้อยที่สุด ได้แก่ เพลง Phantom

อภิปรายผล

การวิจัยนี้เน้นการศึกษาวิเคราะห์คำศัพท์ภาษาจีนที่ปรากฏในเพลงของวง WayV เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมที่แสดงในเพลงเหล่านี้ การศึกษาพบว่าแต่ละบทเพลงจะมีคำศัพท์ HSK ตั้งแต่ระดับ 1-6 และในแต่ละบทเพลงมีจำนวนของคำศัพท์ HSK ที่ไม่เท่ากัน มีระดับที่เหมาะสมสำหรับผู้เริ่มเรียนภาษาจีน และยังมีระดับที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีความรู้ด้านภาษาจีนมาแล้ว จากตารางที่ 1 แสดงคำศัพท์ HSK ของแต่ละระดับที่ปรากฏในแต่ละบทเพลง พบว่า จำนวนคำศัพท์ HSK 1 ปรากฏมากที่สุดอยู่ในบทเพลง 噩梦 มีจำนวน 54 คำ ขณะที่คำศัพท์ HSK 2 ปรากฏในบทเพลง 浪漫发酵 มากที่สุด มีจำนวน 43 คำ สำหรับคำศัพท์ HSK 3 พบมากที่สุด ในบทเพลง 幸福遇见 มากที่สุด มีจำนวน 47 คำ ส่วนคำศัพท์ HSK 4 ปรากฏในบทเพลง 浪漫发酵 มากที่สุด มีจำนวน 62 คำ คำศัพท์ HSK 5 พบมากที่สุด ในบทเพลง Electric Hearts มีจำนวน 52 คำ และคำศัพท์ HSK 6 ปรากฏในบทเพลง Bad alive มากที่สุด มีจำนวน 44 คำ เมื่อนำมาคำนวณเป็นร้อยละในตารางที่ 2 ที่คำนวณจากค่าส่วนต่างของระดับ HSK พบว่า คำศัพท์ HSK 1 ที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง 噩梦 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36 คำศัพท์ HSK 2 ปรากฏในบทเพลง 浪漫发酵 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.67 สำหรับคำศัพท์ HSK 3 พบมากที่สุด ในบทเพลง 幸福遇见 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.67 ส่วนคำศัพท์ HSK 4 ปรากฏในบทเพลง 浪漫发酵 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.33 คำศัพท์ HSK 5 พบมากที่สุด ในบทเพลง Electric Hearts คิดเป็นร้อยละ 4 และคำศัพท์ HSK 6 ปรากฏในบทเพลง Bad alive มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.76 และหากคำนวณจากจำนวนรวมทั้งหมดของคำศัพท์ HSK แต่ละระดับในตารางที่ 3 จะพบว่า เพลงที่มีคำศัพท์ HSK 1-6 ปรากฏอยู่ มากที่สุดในเพลง 3 อันดับแรก ได้แก่ เพลง 浪漫发酵 รองลงมา ได้แก่ เพลง 幸福遇见 และเพลง 噩梦 ตามลำดับ ส่วนเพลงที่มีคำศัพท์ HSK อยู่ น้อยที่สุด ได้แก่ เพลง Phantom

คำศัพท์ HSK ที่ปรากฏในเพลงเป็นคำศัพท์มาตรฐานที่ใช้ในการสอบวัดระดับภาษาจีน จากการวิเคราะห์คำศัพท์ HSK ในเพลงของศิลปินวง WayV สามารถสรุปได้ว่า ทุกบทเพลง

ปรากฏคำศัพท์ HSK 1-6 ในจำนวนมากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งไม่ว่าผู้ฟังจะฟังบทเพลงใดก็จะได้รับคำศัพท์ HSK ครบทุกระดับ และใน 1 บทเพลงมีคำศัพท์ HSK แต่ละระดับปรากฏมากที่สุดกว่าระดับอื่น เหมาะสมกับการนำบทเพลงมาใช้ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีน เนื่องจากผู้สอนสามารถเลือกใช้เพลงจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนภาษาจีนเกิดความสนใจ และเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ภาษาจีนได้ง่าย อีกทั้งผลการศึกษากิจการจำแนกคำศัพท์แต่ละระดับที่ปรากฏในบทเพลง ยังช่วยให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถเลือกใช้เพลงให้เหมาะสมกับระดับภาษาของผู้เรียนได้ และยังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเกิดการพัฒนาทักษะภาษาจีนมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

จากผลการวิจัยนี้ สามารถเสนอแนะให้ใช้บทเพลงเป็นสื่อการเรียนรู้ภาษาจีนในห้องเรียน เพื่อเพิ่มความสนใจและการจดจำคำศัพท์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Pavia et al. (2019) ที่ชี้ให้เห็นว่าการใช้เพลงในการเรียนภาษาช่วยเพิ่มความสนุกสนานและแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในบริบทวัฒนธรรมของภาษาที่เรียนได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์ และคณะ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฟังเพลงจีนเพื่อช่วยในการทบทวนคำศัพท์ภาษาจีน เตรียมสอบวัดระดับภาษาจีน ฝึกฝนทักษะการแปลภาษาจีน และเรียนรู้วัฒนธรรมจีนในบทเพลง นอกจากนี้ จากผลการศึกษาวิเคราะห์คำศัพท์ HSK ในเพลงของศิลปินวง WayV ยังสามารถเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้เพลงและศิลปวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อเพิ่มความหลากหลายและความน่าสนใจ ตลอดจนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้เรียนมีสมาธิและความมั่นใจในการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เฉวียน จาง (2555) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เพลงเพื่อส่งเสริมความเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศ พบว่า นักศึกษาจีนมีพัฒนาการความเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยจากระดับดีถึงระดับดีมากระหว่างการเรียนโดยใช้เพลง และมีความเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยสูงขึ้นหลังการเรียนโดยใช้เพลง เห็นได้ว่าการเลือกใช้บทเพลงภาษาจีนเป็นหนึ่งในสื่อการจัดการเรียนการสอน สามารถส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีน ผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง โดยเลือกใช้เพลงให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์และมีความสนุกในการเรียนรู้ภาษามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีเย็น จาง (2555). การใช้เพลงเพื่อส่งเสริมความเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิณพร คงแทน, อัญชญา ทองกระจ่าย และ Huanhuan Ma. (2562). การพัฒนาการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาจีนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (รายงานผลการวิจัย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วศิน สุขสมบุรณ์วงศ์, สุพรรณิ น้อยอินวงศ์, ณัฐชนน แสงปัญญา และ สรวิษญ์ ประดาพล. (2565). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนผ่านบทเพลงจีนของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1(4), 28-44.
- วิสุตา แก้วหยด. (2563). การวิเคราะห์คำศัพท์ HSK ในหนังสือเรียนภาษาจีนของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2(11), 134-150.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ภาพรวม. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Collins. (2024). **Pop music**. Retrieved February 17, 2024, from Collins Dictionaries: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/pop-music>.
- Cpop Home. (2023). **Chinese Boy Groups**. Retrieved February 17, 2024, from <https://www.cpophome.com/about-us/>.
- Pavia, N., Stuart, W., & Faez, F. (2019). Incidental Vocabulary Learning Through Listening To Songs. **Studies in Second Language Acquisition**, 41(4), 745-768.
- Statista. (2023). **The most spoken languages worldwide in 2023**. Retrieved July 1, 2023, from <https://www.statista.com/statistics/266808/the-most-spoken-languages-worldwide/>.

- TrueID. (2563). **ประวัติ NCT บอยแบนด์สัญชาติเกาหลีของค่าย SM Entertainment (มีคลิป)**. สืบค้นเมื่อ 29 ธันวาคม 2565 จาก <https://music.trueid.net/th-th/detail/RzDmQVDap7Pd>.
- United Nations. (2018). **What are the official languages of the United Nations?**. Retrieved March 18, 2023, from <https://www.ungeneva.org/en/faqs/what-are-official-languages-united-nations>.

ผลการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาต่อทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
EFFECTS OF INSTRUCTION BASE ON STEM EDUCATION ON INNOVATION
CREATIVE SKILL AND BIOLOGY ACHIEVEMENT
OF MATTHAYOMSUKSA 5 STUDENTS

รักสุดา อุดม* และ ชชาติชาย ม่วงปทุม
Raksuda Udom* and Chatchai Muangpatom

สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
Curriculum and Instruction Program, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University

Received: 1 July 2024

Revised: 27 November 2024

Accepted: 28 November 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ 3) เปรียบเทียบทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กับกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้มาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 ห้องเรียน สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 2 ห้องเรียน แล้วจับสลากอีกครั้งเพื่อจัดเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

* Corresponding author: รักสุดา อุดม

E-mail: raksuraksudaudom@gmail.com

1) แบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิธีการทางสถิติ t-test แบบ Dependent Sample และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การเรียนการสอน, สะเต็มศึกษา, ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare innovation creative skill after and before the learning of Matthayomsuksa 5 students, who study by STEM education approach and normal teaching instruction 2) to compare the biology achievement between after and before of Matthayomsuksa 5 students who received instruction based on STEM education approach and normal teaching instruction 3) to compare the after learning on innovation creative skill and posttest biology achievement of Matthayomsuksa 5 students who received instruction based on STEM education approach and normal teaching instruction. The sample group consisted of a total of 2 classes of 13 classes in Mattayomwanonniwat school, Sakon Nakhon province. The class of

30 students was designated as an experimental group of STEM education approach whereas the other of 28 students as a control group of normal instruction. The research instruments were 1) an innovation creative skill evaluation form 2) a biology achievement test. Data were analyzed by using averages, standard deviation and multivariate analysis of variance (MANOVA)

The findings revealed that:

1. The innovation creative skill after learning of Matthayomsuksa 5 with STEM education approach and normal teaching instruction was statistically higher than before learning significantly at the .01 level.

2. The biology achievement after learning of Matthayomsuksa 5 students who received instruction based on STEM education approach and the group received normal instruction was statistically higher than before learning significantly at the .01 level.

3. The after learning by using STEM education approach, the innovation creative skill and biology achievement of Matthayomsuksa 5 students was statistically higher than the after learning by using normal teaching instruction significantly at the .01 level.

Keywords: Instruction, STEM Education, Innovation Creative skill

บทนำ

ในช่วงศตวรรษที่ 21 โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เกิดความไม่แน่นอน ทั้งจากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ การเมือง ภัยจากธรรมชาติ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเกิดวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่มีความร้ายแรง ซึ่งมนุษย์เองไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงปัญหาเหล่านี้ได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์เราจะต้องมีทักษะการเอาชีวิตรอดในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป มีความสามารถในด้านการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปสู่การต่อยอดพัฒนาออกมาให้อยู่ในรูปของนวัตกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ด้วยกันเอง และต่อสังคม ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนา

การสร้างสรรคทางดานนวัตกรรม ใหตรงความตองการ และทนตอสถานการณที่เปลียนไปนั้น จะสามารถเป็นเกราะป้องกันที่จะช่วยใหมนุษย์เราสามารถรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์ได้ อย่างดี (สุจารี สำอาง, 2564)

ในการพัฒนาบุคคลให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาที่สอดคล้องกัน การเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาจึงเป็นรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตจริงที่มีการเปลี่ยนแปลงและเกิดปัญหาใหม่ ๆ ขึ้นตลอด เน้นการนำความรู้ที่มีมาใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการผลิตใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ (ศานิกานต์ เสนิงค์, 2556) จากการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ (เพชรศิริรินทร์ ตุ่นคำ, 2559)

บทเรียนในวิชาชีววิทยาประกอบด้วยเนื้อหาจำนวนมาก รวมถึงเรื่องระบบย่อยอาหาร เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้เรียน และสอดคล้องกับสภาพสังคมและประชากรส่วนใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับทางเดินอาหาร และปัญหาด้านโภชนาการ เนื้อหาสาระมีความหลากหลาย สามารถบูรณาการได้ในศาสตร์หลายแขนง และผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ สร้างนวัตกรรม และนำไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาภายในชั้นเรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวคิด สะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างสรรคนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ในเรื่องระบบย่อยอาหาร โดยครอบคลุมเนื้อหาสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสร้างสรรคนวัตกรรม ระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กับกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 2 ห้องเรียน แล้วจับสลากอีกครั้งเพื่อจัดกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เรื่องระบบย่อยอาหาร โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้แกนกลางของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 13 ได้จำนวน 6 แผน ระยะเวลา 18 ชั่วโมง ที่มีขั้นตอนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน และขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน

เมื่อจัดทำแผนแล้วเสร็จทั้ง 6 แผนจึงเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและปรับตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนโดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.67 - 4.82

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

2.2.1 แบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม

เป็นแบบประเมินที่ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน และครูประเมินนักเรียน ซึ่งเป็นแบบ Scoring rubrics 3 ระดับ ได้แก่ ไม่เคย บางครั้ง บ่อยครั้ง ผู้วิจัยสร้างแบบประเมิน โดยวิเคราะห์ขอบเขตของตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมตามขอบเขตตัวชี้วัดโดยปรับปรุงจากเครื่องมือของพิชญา ติมี (2559) แล้วนำแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักการสร้างแบบประเมินทักษะ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบทักษะวัดกับตัวชี้วัด โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 - 1.00

2.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา เรื่อง ระบบย่อยอาหาร

เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการวัดผล เทคนิควิธีการสร้างแบบวัดและวิธีการวิเคราะห์ข้อสอบ รวมถึงแบบเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้เรื่อง ระบบย่อยอาหาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และศึกษาเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ครอบคลุมตามหลักสูตร แล้วจัดทำตารางผังข้อสอบ (Test Blueprint) และออกข้อสอบ จำนวน 50 ข้อ แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมตามเนื้อหา จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนชีววิทยา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส จำนวน 30 คน คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกที่เหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัดและประเมินผล จำนวน 30 ข้อ โดยข้อสอบมีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.40 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.30 - 0.70 แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.820 จัดทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาฉบับจริงเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยปฐมนิเทศนักเรียน โดยชี้แจงที่มาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มก่อนจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ใช้ระยะเวลาในการทดสอบ 60 นาที

3.3 ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษากับกลุ่มทดลอง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามระยะการดำเนินงาน 6 แผน จำนวน 18 ชั่วโมง และผู้วิจัยจัดการเรียนรู้แบบปกติ กับกลุ่มควบคุม โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

3.4 เมื่อดำเนินการสอนครบทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา

3.5 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์สรุปและอภิปรายผลการดำเนินการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม และจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test แบบ Dependent Sample

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม หลังเรียน และจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กับกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (Multivariate Analysis of Variance : MANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test แบบ Dependent Sample ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนจากแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	ทักษะการ		n	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	t	P-value
	สร้างสรรค์	นวัตกรรม						
กลุ่มทดลอง	ก่อนเรียน		30	24	9.17	2.29	82.56**	.000
	หลังเรียน		30	24	19.40	1.75		
กลุ่มควบคุม	ก่อนเรียน		28	24	9.25	1.83	28.89**	.000
	หลังเรียน		28	24	14.29	1.18		

จากตาราง 1 แสดงว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมก่อนเรียน เป็น 9.17 และ 2.29 ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียนเป็น 19.40 และ 1.75 ตามลำดับ และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมก่อนเรียนเป็น 9.25 และ 1.83 ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียนเป็น 14.29 และ 1.18 ตามลำดับ

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็ม

ศึกษา และของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test แบบ Dependent Sample ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา		n	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	t	P-value
	ก่อนเรียน	หลังเรียน						
กลุ่มทดลอง	ก่อนเรียน		30	30	8.63	1.85	18.38**	.000
	หลังเรียน		30	30	20.87	2.67		
กลุ่มควบคุม	ก่อนเรียน		28	30	7.46	1.82	24.69**	.000
	หลังเรียน		28	30	17.89	2.17		

จากตาราง 2 แสดงว่านักเรียนที่กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาก่อนเรียน เป็น 8.63 และ 1.85 ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนเป็น 20.87 และ 2.67 ตามลำดับ และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาก่อนเรียนเป็น 7.46 และ 1.82 ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนเป็น 17.89 และ 2.17 ตามลำดับ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียน และจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (Multivariate Analysis of Variance : MANOVA) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนจากแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียน และคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กับกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

ตัวแปรตาม	หลังเรียน				F	P-value	Partial Eta ²
	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม				
	Mean	S.D.	Mean	S.D.			
ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม	19.40	1.75	14.29	1.18	167.14**	.000	0.749
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา	20.87	2.67	17.89	2.17	21.59**	.000	0.278

จากตาราง 3 แสดงว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียนเป็น 19.40 และ 1.75 ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียน เป็น 20.87 และ 2.67 ตามลำดับ และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียนเป็น 14.29 และ 1.18 ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนเป็น 17.89 และ 2.17 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมก่อนเรียนกับหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ พบว่า ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งมีสาเหตุดังนี้

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มนั้น เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมให้กับนักเรียน เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดแก้ปัญหา สามารถพิจารณาจำแนกเกี่ยวกับประเด็นปัญหา นำไปสู่การประยุกต์นำสิ่งของ วิธีการ หรือ เหตุการณ์บางอย่างมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม จนบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นกระบวนการสืบสอบหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยใช้ในกลุ่มควบคุมนั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง (ทิตินา แซมมณี, 2559) เป็นรูปแบบที่นักเรียนได้มีโอกาสฝึกความคิดการกระทำ ทำให้ได้เรียนรู้วิธีการจัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนของกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติสูงขึ้น

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาก่อนเรียนกับหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัสนรินทร์ ป้อชา (2558) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัย อับดุลยามีน หะยีชาเดร์ (2560) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ซึ่งมีสาเหตุคือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มนั้น ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากนักเรียนต้องนำความรู้ที่หลากหลายมาใช้ในการแก้ปัญหา มุ่งให้ผู้เรียนได้มีความรู้ มีความเข้าใจในความสัมพันธ์ ผลกระทบทั้งแง่บวก และแง่ลบของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้เหล่านั้น

ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์หรือใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มีความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านกระบวนการ คิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นเหตุเป็นผล มีระบบและเป็นลำดับขั้นตอนโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดต่อสังคม จึงทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีมาก่อนกับความรู้ใหม่ จนสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ขึ้นมา นักเรียนได้คิดแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติจนส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) นั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐภูมิ ศรีระชา (2564) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเคมีสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 มีสาเหตุคือ การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยหรือเกิดข้อคำถามแล้วแสวงหาความรู้หรือคำตอบอย่างเป็นกระบวนการด้วยตนเอง ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือแสวงหาความรู้เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง (ญัฐภูมิ ศรีระชา, 2564) ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบหรือข้อเท็จจริงโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสามารถนำมาประมวลคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง และเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกตินั้นสูงขึ้น ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการสอนวิทยาศาสตร์ คือมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจในหลักการ เข้าใจในธรรมชาติวิทยาศาสตร์ จนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งนักเรียนมีคุณธรรมและจิตวิทยาศาสตร์ สามารถใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ (จินดารัตน์ แก้วพิกุล, 2554)

3. เปรียบเทียบทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กับกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ พบว่าทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 มีสาเหตุดังนี้

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากนักเรียนในช่วงอายุนี้นี้ (16-18 ปี) สามารถนำความรู้จากหลากหลายแขนงมาปรับแก้ปัญหา เป็นการจัดการเรียนการสอนและสถานการณ์ที่กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสงสัยและเกิดความสนใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ระบุดูปัญหาให้ได้มากที่สุด และลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้พยายามคิดหาทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ ลองผิดลองถูก จนค้นพบแนวทางจนได้ชิ้นงานตามเป้าหมาย ค้นพบข้อเท็จจริง และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถเข้าใจเนื้อหาที่เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้การเรียนนั้นมีความหมาย นักเรียนเห็นประโยชน์ และคุณค่าของการเรียนจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (พรทิพย์ ศิริภักตราชัย, 2556)

ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนของนักเรียนของกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จึงสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและขั้นตอน รวมถึงการจัดกิจกรรมและการจัดสรรเวลา การเตรียมแผนล่วงหน้าเป็นอย่างดี และมีความยืดหยุ่น การจัดกิจกรรมควรสอดคล้องกับบริบทสังคม สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ เนื่องจากปัญหาหรือสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียนจะส่งผลให้บรรยากาศในการเรียนรู้สนุกสนาน นักเรียนมีความกระตือรือร้น ตั้งใจทำกิจกรรม ทำให้การเรียนรู้อมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยบูรณาการกับเนื้อหาสาระอื่น ๆ เพื่อให้กิจกรรมน่าสนใจและมีความหลากหลายมากขึ้น

2.2 วิจัยหรือศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา อาจเน้นในเรื่องที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน เช่น ทักษะการเอาตัวรอดในสภาพเศรษฐกิจย่ำแย่ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จินดารัตน์ แก้วพิกุล. (2554). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีและความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเปลี่ยนแปลงแนวคิดและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐวุฒิ ศรีระชา. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทีศนา แชมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัสรีนทร์ ป้อชา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรทิพย์ ศิริภัทราชัย. (2556). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. วารสารนักบริหาร, 33(2), 49–56.
- พิชญา ตีมี. (2559). การพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดการประเมินผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุซงกีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- เพชรสิริจันทร์ ตุ่นคำ. (2559). **การพัฒนาชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาวิชาเคมี เรื่อง สารชีวโมเลกุล: โปรตีนและลิพิด เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเคมี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศานิกานต์ เสนิงวงศ์. (2556). **การจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาด้วยกบไอรังามิ. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 42(185), 10-13.**
- สุจารี สำอาง. (2564). **การพัฒนาแบบวัดทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินทางการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อับดุลยามีน หะยีชาเดร์. (2560). **ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์.

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและ
การดำเนินการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านการจัดการเรียนรู้
โดยใช้วิธีการแบบเปิด (OPEN APPROACH) ร่วมกับแนวคิด

CONCRETE-PICTORIAL-ABSTRACT

A STUDY OF MATHEMATICAL PROBLEM-SOLVING ABILITY ABOUT NUMBERS
AND OPERATIONS OF MATHAYOMSUKSA I STUDENTS USING OPEN
APPROACH TOGETHER WITH CONCRETE-PICTORIAL-
ABSTRACT METHOD

วิศรุต ร่มโพธิ์*, ญานิน กองทิพย์ และ ชิรา ลำดวงหอม

Witsarut Rompo*, Yanin Kongthip and Chira Lumduanhom

ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Department of Mathematics, Faculty of Science, Srinakharinwirot University

Received: 11 October 2024

Revised: 18 November 2024

Accepted: 28 November 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract (CPA) การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบกลุ่มเดียววัดผลหลังการทดลอง ถ้านักเรียนได้คะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม จะถือว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแห่งหนึ่ง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดร่วมกับแนวคิด CPA เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ (2) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวน

* Corresponding author: วิศรุต ร่มโพธิ์

E-mail: visarutrompo@gmail.com

และการดำเนินการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบ t (t-test) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดร่วมกับแนวคิด CPA มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ มากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, Concrete-Pictorial-Abstract, จำนวนและการดำเนินการ, วิธีการแบบเปิด

Abstract

The purpose of this research was to study the mathematical problem-solving ability a numbers and operations of Mathayomsuksa I students who were taught via Open Approach together with Concrete-Pictorial-Abstract method. This research was conducted with a one-group posttest-only design. A student has problem-solving ability if his score is at least 60% of the total. The participants in this study were 32 Mathayomsuksa I students who studied in the second semester of the 2023 academic year at a school in Northern part of Thailand. They were randomly selected using the cluster random sampling method. The research instruments of this study included: (1) lesson plans using Open Approach together with CPA method; and (2) a mathematical problem-solving ability test on numbers and operations. The collected data were analyzed using mean percent standard deviation and a t-test for a population proportion. The result revealed that more than 60% of students had the ability to solve mathematical problems involving numbers and operations at the significance level of .05

Keywords: Mathematical problem-solving ability, Mathematical problem solving, Concrete-Pictorial-Abstract, Numbers and Operations, Open Approach

บทนำ

ปัจจุบันทุกคนต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้เกิดปัญหา เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาการเงิน การลงทุน ปัญหาด้านการเกษตร ปัญหาการขาดแรงงาน และปัญหาราคาสินค้า เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งปัญหาที่เผชิญอยู่ บางปัญหาก็แก้ได้ง่าย แต่บางปัญหาก็ไม่สามารถแก้ได้ทันที ต้องใช้สติปัญญา ความรู้และประสบการณ์มาช่วยแก้ปัญหา ทำให้การจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่สำคัญ ครูควรฝึกกระบวนการให้กับนักเรียนที่จะได้รับการเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดทักษะขึ้นด้วยตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่นักเรียนประยุกต์ใช้ และปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) และให้ความสำคัญไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ที่ให้ความสำคัญและแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับให้สถานศึกษา โดยกำหนดไว้ในมาตรา 24 หมวดที่ 4 ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่ง 2 ใน 6 ข้อ คือ (1) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และ (2) จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2562) การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก็เป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญที่นักเรียนต้องได้รับการฝึกฝน ทำให้มีแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหาระดับโรงเรียนที่จะทำให้การเรียนการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ส่งผลให้ประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์รวมทั้งประเทศไทยด้วย (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2554) ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้เช่นเดียวกัน โดยสภาครูคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (NCTM) ไว้ในช่วงปี ค.ศ. 2000 (The National Council of Teacher of Mathematics, 2000)

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ผ่านมา นักเรียนขาดทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหา และขาดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนไม่เน้นกระบวนการทางคณิตศาสตร์ รวมถึงขาดการเชื่อมโยงความรู้ไปสู่สถานการณ์ในชีวิตจริง (กฤษฎภา วรพิน, 2562) นอกจากนี้ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2554) ได้ระบุเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา ถึงแม้ว่านักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา แต่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งเกิดจาก

ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหา กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สภาพปัญหาดังกล่าวยังสะท้อนได้จาก รายงานผลการประเมิน PISA 2018 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) ที่ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด คือ การแก้สถานการณ์ปัญหา ใช้หลักการและกระบวนการ ในการแก้ปัญหา ดีความและประเมินผลลัพธ์ ในประเทศไทยคะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์ PISA 2018 ของนักเรียน (419 คะแนน) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD (489 คะแนน) โดยการทดสอบ แบ่งระดับความสามารถเป็น 6 ระดับ ซึ่งนักเรียนไทยส่วนใหญ่มีความสามารถไม่ถึงระดับ 2 นั่นคือนักเรียนไทยไม่สามารถใช้ลำดับขั้นตอน สูตรคำนวณ กระบวนการ หรือเงื่อนไขเพื่อแก้ โจทย์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจำนวนเต็ม เช่น เพื่อคำนวณราคาโดยประมาณของสิ่งของในสกุล เงินต่าง ๆ หรือเพื่อเปรียบเทียบระยะทางของเส้นทางที่แตกต่างกันสองเส้นทาง เป็นต้น ซึ่งรายงานนี้สอดคล้องกับประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนเกี่ยวกับจำนวนและ การดำเนินการ โดยแบ่งข้อสอบเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 นักเรียนทุกคนได้คะแนนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม แต่ตอนที่ 2 นักเรียนเพียงร้อยละ 33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ผลปรากฏว่า ในตอนที่ 1 นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ จำนวนและการดำเนินการ แต่นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปเชื่อมโยงกับสถานการณ์ ปัญหาได้ โดยนักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าอะไรคือสิ่งที่โจทย์ต้องการให้หา อะไรคือสิ่งที่ โจทย์กำหนดมาให้ และมีนักเรียนบางคนที่รู้ว่าโจทย์ปัญหาต้องการอะไร แต่ไม่สามารถเชื่อมโยง ความรู้ในการแก้ปัญหาได้ และยังสอดคล้องกับ (กฤษฎา วรพิน, 2562) ได้กล่าวว่า นักเรียน ไม่สามารถนำความรู้พื้นฐานไปเชื่อมโยงเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งความรู้ จำนวนเป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนคณิตศาสตร์ ความรู้ดังกล่าวสามารถนำมาแก้ ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ส่วนลดในการขาย ปรับปรุงสูตร ความเร็ว เวลา และระยะทาง เป็นต้น (Driver, 1984)

จากปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมาพบว่ามีนักเรียนขาดทักษะการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ซึ่งวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ คือ วิธีการแบบเปิดมีต้นกำเนิดมาจากประเทศญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 1986 โนดะ (Nohda, 1986) กล่าวว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิดมีความเป็นไปได้ที่นักเรียนจะเกิด การพัฒนาสูงขึ้นเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของพวกเขา ต่อมา ในปี ค.ศ. 2000 (Nohda, 2000) ยังกล่าวอีกว่า เป็นวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งที่เน้นนักเรียน เป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติจนสามารถ

เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้และเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ และในประเทศไทยได้เสนอวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วย “วิธีการแบบเปิด (Open Approach)” โดยใช้สถานการณ์ปัญหาปลายเปิด ในสถานการณ์ปัญหา และนักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยเน้นไปที่การคิดเกี่ยวกับวิธีการ (Think about how to) ควบคู่ไปกับการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันของครูและคุณภาพชั้นเรียนคณิตศาสตร์ (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2557) จากวิธีการแบบเปิดต้องอาศัยวิธีการหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งมีการยกตัวอย่างสื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ร่วมกับการจัดการเรียนรู้วิธีการแบบเปิด เช่น ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ทสึโอะตะ (Nohda & Shimizu, 1989) ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการแบบเปิดโดยใช้ปัญหาเรื่องก้อนหิน ครูให้นักเรียน 3 คน โยนก้อนหิน 5 ก้อนบนกระดาน แล้ววัดระยะทางของก้อนหินนั้น เป็นต้น การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับขั้นตอนวิธีการแบบเปิดของ ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2557) ในขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอปัญหาปลายเปิด ในขั้นตอนนี้ครูสามารถแสดงข้อมูลที่เป็นรูปธรรมและใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมช่วยในการขยายความสถานการณ์ปัญหาได้ ซึ่งหนึ่งในวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดที่เป็นรูปธรรมคือการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CPA มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์และความมั่นใจโดยไม่ต้องใช้การท่องจำ ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้จะผ่านจากรูปธรรมเชื่อมโยงสู่นามธรรม ทำให้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์น่าสนใจมากขึ้นตามเงื่อนไขและความพร้อมของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CPA ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นการสอนเชิงรูปธรรม (Concrete) (2) ขั้นการสอนเชิงรูปภาพ (Pictorial) และ (3) ขั้นการสอนเชิงนามธรรม (Abstract) (Kurniawan, 2020)

จากความสำคัญของการแก้ปัญหาและลักษณะที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนรู้แบบเปิด และการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด CPA จะเน้นพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และนักเรียนสามารถค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านสื่อที่เป็นรูปธรรมเชื่อมโยงสู่นามธรรม ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นจะสอดคล้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาที่จะเกิดจากการฝึกฝนด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจการจัดการเรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract (CPA) เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ

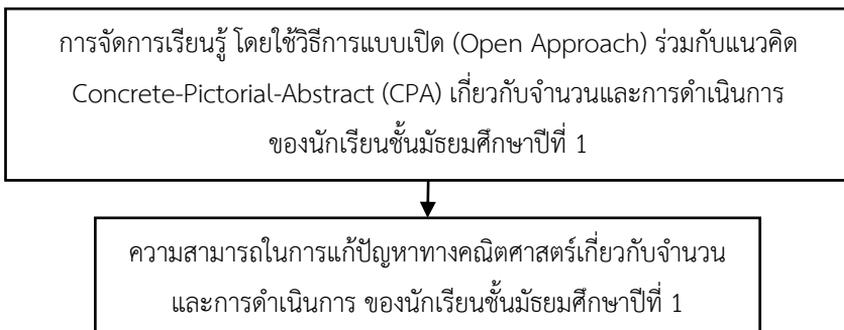
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด ร่วมกับแนวคิด CPA

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract (CPA) มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ ผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Posttest-Only Design โดยวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 8 ห้องเรียน จำนวน 240 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียน 32 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน จากคะแนนการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อให้ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน โดยการจัดการแต่ละแผนใช้เวลา 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 100 นาที เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ไม่เกินระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการแบบเปิด โดยสอดแทรกแนวคิด CPA ที่มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเกิดแนวคิดนามธรรมจากความสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรม (C) รูปภาพ (P) และนามธรรม (A) ซึ่งวิธีการแบบเปิดที่ปรับจาก ไมตรี อินทรประสิทธิ์ (2557) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นการนำเสนอปัญหาปลายเปิด เป็นขั้นตอนที่ครูแสดงปัญหาปลายเปิดพร้อมทั้งนำสื่อที่เป็นรูปธรรมหรือรูปภาพมาให้ให้นักเรียนใช้จำลองสถานการณ์หรือทำความเข้าใจปัญหา

ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน เป็นขั้นตอนที่นักเรียนเชื่อมโยงสื่อที่เป็นรูปธรรมหรือรูปภาพกับความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อนำไปสู่สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการแก้ปัญหา

ขั้นการอภิปรายทั้งชั้นและการเปรียบเทียบ เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มหรือของตนเอง โดยนักเรียนคนอื่นหรือครูอาจซักถาม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเปรียบเทียบวิธีการแก้ปัญหาในชั้นเรียน

ขั้นการสรุปโดยการเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูรวบรวมแนวคิดทั้งหมดที่นักเรียนใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อสรุปความรู้และวิธีการในการแก้ปัญหา

แผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ผลการประเมินแผนการ

จัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มนักเรียนนาร่องเพื่อปรับปรุงแผนต่อไป

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการแบบทดสอบเป็นแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ ข้อละ 15 คะแนน 1 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) เท่ากับ 1.00 มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.54 - 0.76 มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.37 - 0.44 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองทั้งหมด 13 คาบเรียน คาบเรียนละ 100 นาที โดยแบ่งเป็นเวลาในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยวิธีการแบบเปิด จำนวน 12 คาบเรียน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบ จำนวน 1 คาบเรียน เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนแล้วบันทึกคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังเรียน โดยนักเรียนได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไปของคะแนนแบบทดสอบ ถือว่านักเรียนผ่านเกณฑ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดการเรียนรู้ที่ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ โดยใช้วิธีการแบบเปิด ร่วมกับแนวคิด CPA มีขั้นตอนดังนี้

4.1 นำคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ทดสอบสมมติฐานที่ว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิดมีความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดด้วยการทดสอบสถิติ t (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ โดยใช้วิธีการแบบเปิด ร่วมกับแนวคิด CPA ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ

	จำนวน (คน)	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต	ร้อยละของค่าเฉลี่ยเลข คณิตเทียบกับคะแนนเต็ม	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ความสามารถในการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์	32	45	32.16	71.46	6.94

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของความสามารถในการแก้ปัญหา เท่ากับ 32.16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 45 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.46 ของคะแนนเต็ม และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.94

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ

จำนวน นักเรียน กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	จำนวนนักเรียนที่มี ความสามารถในการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับ จำนวนและการดำเนินการ (คน)	ร้อยละนักเรียนที่มี ความสามารถในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับจำนวนและการ ดำเนินการ (คน)	T-Score	ค่าวิกฤติ
32	25	78.12	4.195	*1.696

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 มีนักเรียนร้อยละ 78.12 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ เมื่อคะแนนของแบบวัดความสามารถผ่านการทดสอบภาวะปรกติ (Normality Test) แล้วจึงทำการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t (t-test) พบว่าค่า T-Score = 4.195 > 1.696 ซึ่งเป็นค่าวิกฤติ สรุปได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดร่วมกับแนวคิด CPA มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการมากกว่าร้อยละ 60 ของนักเรียนทั้งหมดที่ระดับนัยสำคัญ .05

อภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือวิจัย แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ ซึ่งสรุปผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด CPA ผ่านเกณฑ์ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 60 ของนักเรียนทั้งหมดที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก แนวคิด CPA เป็นแนวคิดมุ่งเน้นพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์และความมั่นใจโดยไม่ต้องใช้การท่องจำ ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้จะผ่านจากรูปธรรมเชื่อมโยงสู่นามธรรม ทำให้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ น่าสนใจมากยิ่งขึ้นตามเงื่อนไขและความพร้อมของนักเรียน (Kurniawan, 2020) นักเรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ไปสู่นามธรรมที่เป็นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการ ซึ่งนักเรียนใช้แบบจำลองหรือสิ่งที่จับต้องเกี่ยวได้เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจปัญหาได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในช่วงที่ 1 นักเรียนใช้แบบจำลองที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาส่งผลให้นักเรียนบอกสิ่งที่สถานการณ์ต้องการหา เงื่อนไข เงื่อนไขที่นำไปตรวจสอบคำตอบได้ และมีคะแนนการทำความเข้าใจปัญหาที่สูงขึ้น เมื่อนักเรียนคุ้นเคยกับการทำความเข้าใจปัญหาแล้ว นักเรียนสามารถเข้าใจปัญหาได้โดยไม่มีวัตถุที่เป็นรูปธรรมดังช่วงที่ 2 และ 3 ที่มีคะแนนที่สูงขึ้นตามลำดับ และในช่วงที่ 1 - 3 นักเรียนสามารถวางแผนแก้ปัญหาได้ดีขึ้นจากการวาดภาพและเชื่อมโยงความรู้ที่ช่วยในการแก้สถานการณ์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการได้ ซึ่งการวาดภาพเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้แก้สถานการณ์ปัญหาได้ดี พบว่าคะแนนในการวางแผนแก้ปัญหานั้นเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ช่วงและนักเรียนสามารถนำรูปภาพที่เป็นการวางแผนมาแก้ปัญหานั้นได้ส่งผลให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวนและการดำเนินการที่เป็นนามธรรมได้ โดยนักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ดี และในช่วงที่ 1 - 3 มีคะแนนในการดำเนินการตามแผนที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ เมื่อนักเรียนกำหนดเงื่อนไขได้ถูกต้องจากแบบจำลองหรือรูปภาพทำให้สามารถนำคำตอบไปตรวจสอบคำตอบได้อย่างถูกต้อง และนักเรียนมีคะแนนในการตรวจสอบผลที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ เฮาท์ เฮย และ ลี (Hui, Hoe, & Lee, 2017) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวุฒิ โชติวิญญู (2564) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

ตามแนวคิด CPA ที่ผ่านเกณฑ์ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 60 ของนักเรียนทั้งหมดที่ระดับนัยสำคัญ .05 และยังสอดคล้องกับวิจัยของสุรยานี (Suryani, 2021) กล่าวว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ CPA สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จากอุปสรรคนามธรรมได้

ส่วนวิธีการสอนแบบเปิด มุ่งเน้นวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้สอนนำเสนอปัญหาปลายเปิดและให้นักเรียนได้เผชิญด้วยตนเองตามศักยภาพหรือประสบการณ์ของนักเรียน ซึ่งรูปแบบของปัญหาอยู่ในสถานการณ์ที่กำหนดโดยวิธีการแก้ปัญหานั้นจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของครูที่ตั้งใจจะกำหนดปัญหาให้นักเรียนแก้ไขสถานการณ์ที่กำหนดเป็นปัญหาปลายเปิด มีทั้งกระบวนการเปิด คือ มีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และผลลัพธ์เปิด คือ มีคำตอบที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนแต่ละคนเสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาของตนเองที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล และครูกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความเกี่ยวข้องกันของแต่ละวิธีและนำมาบูรณาการเข้าด้วยกัน (Nohda, 2000) และ วิธีการแบบเปิดมีขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 การนำเสนอปัญหาปลายเปิด โดยขั้นนี้ครูแสดงปัญหาปลายเปิดพร้อมทั้งนำสื่อที่เป็นวัตถุในช่วงที่ 1 มาให้นักเรียนทำความเข้าใจแบบจำลองสถานการณ์และทำความเข้าใจปัญหา ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจแบบจำลองเพื่อนำไปใช้แก้สถานการณ์ที่กำหนดให้
- ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน เป็นขั้นตอนที่นักเรียนเชื่อมโยงสื่อที่เป็นรูปธรรมหรือรูปภาพกับความรู้อและประสบการณ์เดิมเพื่อนำไปสู่สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการแก้ปัญหา ส่งผลให้นักเรียนใช้แบบจำลองทำความเข้าใจปัญหา วาดภาพเพื่อวางแผนแก้ปัญหาและเชื่อมโยงสู่ความรู้ที่ใช้ในการแก้สถานการณ์เพื่อนำไปดำเนินการตามแผนในการแก้สถานการณ์ที่เป็นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และตรวจสอบผลได้จากเงื่อนไขที่สถานการณ์กำหนด
- ขั้นที่ 3 การอภิปรายทั้งชั้นและการเปรียบเทียบ เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มหรือของตนเอง โดยนักเรียนคนอื่นหรือครูอาจซักถาม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเปรียบเทียบวิธีการแก้ปัญหาในชั้นเรียน ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาได้ดีขึ้น และมีวิธีการหาคำตอบหรือคำตอบที่หลากหลายสามารถแก้สถานการณ์ได้ดีขึ้น พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ
- ขั้นที่ 4 การสรุปโดยการเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูรวบรวมแนวคิดทั้งหมดที่นักเรียนใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อสรุปความรู้และวิธีการในการแก้ปัญหา ส่งผลให้นักเรียนสามารถนำวิธีการ

แก้ปัญหาของโพลยาและวิธีการหาคำตอบหรือคำตอบที่หลากหลายไปใช้ในการแก้ปัญหาต่อไปได้ ซึ่งนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัชยุพา คงภักดี (2561) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์เป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริษา คำโหมด และ สิทธิพล อาจอินทร์ (2562) กล่าวว่า วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับการบวนการแก้ปัญหาของโพลยา (Polya) สามารถพัฒนาการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด CPA ครูควรอธิบายเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างละเอียด และให้นักเรียนตรวจเช็คเครื่องมือให้ครบถ้วน

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด CPA ครูไม่ควรอธิบายหรือชี้แนะนักเรียนในการตอบคำถาม ครูควรเป็นผู้คอยสนับสนุนในสิ่งที่นักเรียนไม่ได้

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด CPA ครูควรสังเกตพฤติกรรมนักเรียนว่านักเรียนมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจตรงไหน แล้วครูควรใช้คำถามกระตุ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด CPA ที่เน้นในการพัฒนาความรู้พื้นฐานนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยโดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด CPA ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 ควรมีการศึกษาผลการวิจัยโดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับแนวคิด CPA ด้านอื่น เช่น ด้านการให้เหตุผล ความคิดสร้างสรรค์

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยนี้ขอขอบคุณอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง และบิดามารดา

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา วรพิน. (2562). การศึกษาปัญหาในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 29(10), 60-66.

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2557). *กระบวนการแก้ปัญหาในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน*. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐวุฒิ โชติวิญญู. (2564). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract (CPA) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิรัชญา คงภักดี. (2561). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). **ผลการประเมิน PISA 2018**

การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

อริษา คำโหมด และ สิทธิพล อาจอินทร์. (2562). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา (Polya). **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 13(2), 95-104.

Driver, R. D. (1984). **Why Math?**. New York: Springer.

Hui, C. S., Hoe, L. N. and Lee, K. P. (2017). Teaching and Learning with Concrete-Pictorial-Abstract Sequence: A Proposed Model. **The Mathematics Educator**, 17(1), 1- 28.

Kurniawan, H. (2020). Concrete-Pictorial-Abstract Approach on Student's Motivation and Problem Solving Performance in Algebra. **Universal Journal of Educational Research**, 8(7), 3204-3212.

National Council of Teacher of Mathematics. (2000). **Principles and Standards for School Mathematics**. Virginia: National Council of Teacher of Mathematics.

Nohda, N. (1986). A study of "Open-Approach" method in school mathematics teaching focusing on mathematics teaching solving activities. **Tsukuba Journal of Educational study in Mathematics**, 5, 119-131.

Nohda, N. (2000). Teaching by Open-Approach Method in Japanese Mathematics classroom. In **Proceeding of the conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education (PME)**, pp.9-51. Japan: University of Tsukuba.

Nohda, N., & Shimizu, K. (1989). A cross-cultural study on mathematical problem solving in US and Japan. In **Proceeding of annual meeting of Japan for Science Education**, pp.27-30. Japan.

Suryani, N. E. (2021). Increasing Ability To Solve Mathematical Problems Through The Application Of the Concrete Pictorial Abstract Approach. **Workshop Penguatan Kompetensi Guru 2021**, 4(6), 241-246.

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอน
ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

CRITICAL THINKING ABILITY AND SCIENCE ACHIEVEMENT OF PRATHOMSUKSA
6 STUDENTS LEARNING BY USING THE CONCEPT OF STEM EDUCATION

แจ่มจันทร์ ประสงสุข* และ ชชาติชาย ม่วงปฐม
Jamjan Prasongsuk* and Chatchai Muangpatom

สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
Curriculum and Instruction Program, Graduate School, Udon thani Rajabhat University

Received: 14 July 2024

Revised: 6 December 2024

Accepted: 17 December 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
หลังเรียนและก่อนเรียน 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนเทียบกับ
เกณฑ์ร้อยละ 70 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนกับก่อนเรียน 4) เปรียบเทียบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตาม
แนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ของเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษารัตนวาปี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยวิธีสุ่ม
แบบกลุ่ม One Group pretest - posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 2) แบบวัดความสามารถด้านการคิดอย่างมี

* Corresponding author: แจ่มจันทร์ ประสงสุข

E-mail: jamjanprasongsuk16@gmail.com

วิจารณ์ญาณ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Dependent T-test และ One-Sample T-test ผลการวิจัย พบว่า

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

คำสำคัญ: ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, สะเต็มศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to: 1) compare the critical thinking ability of Prathomsuksa 6 students before and after learning by using the Concept of STEM Education, 2) compare the critical thinking ability of Prathomsuksa 6 students after learning by using the Concept of STEM Education with the criteria of 70%, 3) compare the science learning achievement of Prathomsuksa 6 students before and after learning by using the Concept of STEM Education and 4) compare the science learning achievement of Prathomsuksa 6 students after learning by using the Concept of STEM Education with the criteria of 70%. The sample group consisted of Prathomsuksa 6 students from a school within the Rattanawapi Quality Education Development Network, Nong Khai Primary Education Service Area Office 2. The sample was selected from one classroom using the One Group Pretest-Posttest Design method. The research instruments employed for this research were: 1) lesson plans using the Concept of STEM

Education, 2) a critical thinking ability test and 3) a science achievement test. The mean, percentage, standard deviation, dependent t-test and t-test for one sample were used in data analysis. The findings of this research were as follows:

1. Prathomsuksa 6 students' critical thinking ability after learning by using the Concept of STEM Education was higher than before learning.
2. Prathomsuksa 6 students' critical thinking ability after learning by using the Concept of STEM Education was higher than the criteria of 70%.
3. Prathomsuksa 6 students' science learning achievement after learning by using the Concept of STEM Education was higher than before learning.
4. Prathomsuksa 6 students' science achievement after learning by using the Concept of STEM Education was higher than the criteria of 70%.

Keywords: Critical Thinking, Achievement, STEM Education

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งด้านการทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในสังคม ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะระบบการศึกษาที่ต้องมีการปรับตัวเพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนรวมถึงความต้องการของตลาดแรงงาน การเรียนรู้จึงต้องเกิดได้ทุกที่ทุกเวลา แต่การเข้าถึงข้อมูลและการรับข่าวสารนั้นการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นการส่งเสริมคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตเป็นปกติ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) มาตราที่ 24 (2) ระบุว่า ควรจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และมาตราที่ 24 (6) ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นไปตามการฝึกกระบวนการคิด ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีเป้าหมาย และวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างเป็นเหตุ เป็นผลหลากหลายแบบ ได้แก่ คิดแบบอุปนัย (Inductive) คิดแบบอนุมาน (Deductive) ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า การเรียนรู้ในยุคของสารสนเทศนั้น วิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องจัดการเรียนการสอนแบบที่เน้นไปที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียน ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตามทฤษฎีของกลุ่มสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) โดยผู้เรียนจะสร้างความรู้ด้วยการศึกษาเอง และประเมินตนเอง รวมไปถึงการร่วมมือกันกับ ผู้อื่น ไม่ได้เน้นที่เนื้อหาวิชา (Content) เพียงอย่างเดียว แต่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะและกระบวนการ คิด โดยเฉพาะทักษะที่สำคัญ และจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ ทักษะด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณ (Critical Thinking)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นความคาดหวังหนึ่งของ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดแนวทางการศึกษา ไว้ในมาตราที่ 18 และ 24 โดยสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่หลากหลาย กระตุ้นการฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กุญชรี เพ็ชรทวีพรเดช (2558) กล่าวถึงความสำคัญของการคิดอย่างมี วิจารณญาณว่า ในการสร้างคนให้รู้จักคิดอย่างรอบคอบมีเหตุผล และกล้าตัดสินใจได้อย่าง ถูกต้องนั้นต้องเน้นการฝึกให้ผู้เรียน มีทักษะการคิดระดับสูงคือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นการคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยอาศัยความรู้ ความคิด ประสบการณ์ของตนเอง ในการหาหลักฐานเพื่อตัดสินใจศึกษา ทำให้เกิดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการ ที่จะแก้ปัญหานี้โดยได้นำเอาวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษามาใช้ในวิชา วิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่สูงขึ้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 27 คน ในโรงเรียนแห่งหนึ่งของ เครือข่ายคุณภาพการศึกษารัตนวาปี จังหวัดหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคายเขต 2

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำ การจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนสะเต็มศึกษามาพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และให้เกิดการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนและก่อนเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนกับเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนและก่อนเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษารัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งหมด 12 โรงเรียน จำนวน 13 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวน 1 ห้อง โดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random Sampling) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เรื่อง ไฟฟ้า ที่มีขั้นตอนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนได้แก่

- ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Problem Identification)
- ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) หลังจากผู้แก้ปัญหาทำความเข้าใจปัญหา และสามารถระบุปัญหาย่อย
- ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design)
- ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development)
- ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหา หรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement)
- ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation)

จำนวน 6 แผน ระยะเวลา 12 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของพิทยา อินทุรัตน์ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ไฟฟ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 ดำเนินการสอนตามขั้นตอน ซึ่งกำหนดในการสอนเนื้อหาก่อนตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกผล และแจ้งผลคะแนนให้นักเรียนทราบ

3.3 ทำการทดสอบด้วยแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Posttest) โดยใช้ชุดเดิม แล้วตรวจให้คะแนน

3.4 นำคะแนนที่ได้ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบวัดความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent และแบบสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบ t-test แบบ One Sample

สรุปผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติ				
	n	\bar{x}	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	27	12.70	3.50	20.94*	.00
หลังเรียน	27	23.74	2.57		

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน
กับเกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติ					
	n	เกณฑ์	\bar{x}	S.D.	t	p
หลังเรียน	27	21	23.74	2.57	5.55*	.00

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติ				
	n	\bar{x}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	27	10.63	2.65	38.22*	.00
หลังเรียน	27	22.41	2.80		

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติ					
	n	เกณฑ์	\bar{x}	S.D.	t	p
หลังเรียน	27	21	22.41	2.81	2.61*	.00

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีในการอภิปราย 2 ประเด็น ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.70 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.74 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

1.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.74 มี คิดเป็นร้อยละ 79.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

กล่าวได้ว่าความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของพิทยา อินทุรัตน์ (2557) สอดคล้องกับงานวิจัยของสนธิ พลชัยยา (2557) กล่าวว่า

การส่งเสริมการคิดไม่ว่าจะเป็นการคิดในระดับใดก็ตามย่อมต้องอาศัยการฝึกฝน นอกจากการฝึกฝนผ่านการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันแล้ว การเรียนรู้ในห้องเรียนยังเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการคิดโดยผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับความรู้และบริบทของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดขั้นสูง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถยกระดับการคิดขั้นสูงของผู้เรียนมีหลากหลายวิธี สะเต็มศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งนอกจากช่วยยกระดับการคิดขั้นสูงของผู้เรียน พิเชฐ ศรีสังข์งาม (2561) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาแบบวัฏจักรสี่สปีเสาะหาความรู้ 5 ชั้นผสานการ ออกแบบทางวิศวกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้นี้ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองภายใต้การอำนวยความสะดวกจากผู้สอน ต้องใช้สถานการณ์ ปัญหาทางวิศวกรรมที่ท้าทายเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย ชักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น ๆ ต้องมุ่งเน้นกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริง โดยมีการเขียนอนุทินการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีรตลย์ อ่อนสี (2562) การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสี่สปีเสาะหาความรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา พบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษาส่งผลให้เกิดการพัฒนาเรื่องทักษะในการระบุปัญหาในตัวของผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำมาก่อนหน้านักเรียนจะได้ทำการค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองและต้องได้รับการฝึกฝนที่ต่อเนื่อง สามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แทรกกระบวนการคิดผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการคิด ฝึกวางแผนสำรวจตรวจสอบ ไตร่ตรอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง จากการสังเกต การอธิบาย การอภิปราย และการรับฟัง ทำให้เกิดทักษะการคิดการเชื่อมโยง ประสบการณ์ มีการวิเคราะห์ข้อมูลเลือกวิธีการที่เหมาะสม ในการตัดสินใจ

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงก่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 22.41 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

2.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 22.41 มี คิดเป็นร้อยละ 74.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

จากวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ทิศนา ขัมมณี (2562) กล่าวว่าผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนอย่างตื่นตัว ผู้เรียนมีการจัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆ สร้างความหมายในการเรียน ตามบริบทจริงที่สอดคล้องกับความสนใจจนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น สอดคล้องกับวิธีสอนของสมชาย อุ่นแก้ว (2558) เรื่องการสอนแบบสะเต็มศึกษาเป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านต่างๆ อย่างครบถ้วน และสอดคล้องกับแนวการพัฒนาคนให้มี คุณภาพในศตวรรษที่ ๒๑ (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2561) สะเต็มกับสไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิด Kolb พบว่าทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนอย่างสมดุลผู้เรียนมีบทบาทในการสร้างความรู้ โดยคิดเองลงมือทำตรวจสอบความรู้ และสรุปเป็นมโนทัศน์ของตนเอง ผู้สอนมีบทบาทในการจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้สร้างแรงบันดาลใจในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลฉัตร กล่อมอิม (2560) พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาช่วยส่งเสริมให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นได้นั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนสอนวิทยาศาสตร์ ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ ในทุกระดับการศึกษา

1.2 ครูควรศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาให้ เข้าใจและเกิดความชำนาญเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาสามารถเลือก เทคนิคการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอน

1.3 ครูควรสร้างบรรยากาศให้เป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีโอกาสได้คิด พุดแสดงความคิดเห็น อธิบายเหตุผลได้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความรู้ที่สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน

1.4 การจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด สะเต็มศึกษาควรเน้นการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การคิดการหาคำตอบได้ด้วยตนเองและควรให้ เวลาในการคิดกับนักเรียนโดยเฉพาะเด็กกลุ่มอ่อน ควรยกตัวอย่างเพื่อเป็นการชี้แนะ และ เน้นแนวคำตอบเป็นนัยเพื่อนักเรียนจะได้ไม่เกิดความท้อถอย ควรควรเสริมแรงเมื่อนักเรียน ตอบถูก และไม่ตำหนิเมื่อตอบผิดเพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจที่นักศึกษาค้นคว้าต่อไปดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษากับตัวแปร อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น เจตคติทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ ความรู้ที่คงทนในการเรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งที่จะต้อง จำเป็น ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สามารถนำสิ่งต่างๆ ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น และใช้ใน ชีวิตรประจำวันได้เป็นอย่างดี

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวัดความสามารถของนักเรียน ที่เรียนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2560). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 40(2), 41-51.
- กฤษตรี เพ็ชรทวีพรเดช. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*.
- ทศนา แคมณี. (2562). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2561). *สะเต็มกับสไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิด Kolb*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิเชษฐ ศรีสังข์งาม. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นผสานการออกแบบทางวิศวกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิทยา อินทุรัตน์. (2557). ผลการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เชิงรุกเพื่อส่งเสริมผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พีรตลย์ อ่อนสี. (2562). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.

สนธิ พลชัยยา. (2557, กรกฎาคม - สิงหาคม). **สะเต็มศึกษากับการคิดขั้นสูง**. นิตยสาร สสวท. หน้า 7-10.

สมชาย อุ้นแก้ว. (2558). **วิธีการสอนแบบสะเต็มศึกษา (STEM education)**. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2565, จาก http://www.kids.ru.ac.th/document/KM/STEM_by_TSomchai-unkeaw.pdf.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร
LEGAL ISSUES REGARDING THE APPLICATIONS FOR MAINTENANCE
OF THE CHILDREN

ญาตรี สมล้ำ และ กัญญา ศรีพิทักษ์*
Yatree Somlam and Kanyana Sripruk*

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Program in Laws, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat

Received: 3 October 2024

Revised: 20 December 2024

Accepted: 25 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร หลักการและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า บิดามารดาละเลยหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรหรืออุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพตามอัตภาพ ดังนั้น บุตรมีสิทธิฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาในฐานะลูกหนี้ร่วม ซึ่งเป็นสิทธิเฉพาะตัวของบุตรไม่ตกทอดไปยังกองมรดก และไม่สามารถบังคับคดีได้ การกำหนดค่าอุปการะเลี้ยงดูเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณาถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี คดีฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรไม่มีอายุความและสิทธิเรียกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเริ่มนับตั้งแต่วันที่เด็กเกิด

* Corresponding author: กัญญา ศรีพิทักษ์

E-mail: k.sripruk@gmail.com

คณะผู้วิจัยเสนอให้แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 โดยกำหนดบทลงโทษหรือมาตรการบังคับทางกฎหมายในกรณีที่บิดามารดาละเลยการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร แก้ไขมาตรา 1598/41 เพื่อให้สิทธิเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูเป็นส่วนหนึ่งของกองมรดก เสนอปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ตาราง 1 (1) ให้นี้ในอนาคตไม่เป็นทุนทรัพย์ที่พิพาทและแก้ไขมาตรา 193/33 ให้การเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรไม่อยู่ภายใต้อายุความ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิของบุตรอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: สิทธิหน้าที่, ค่าอุปการะเลี้ยงดู, บุตร

Abstract

This research article aimed to study the challenges surrounding maintenance claims for children, the principles and practices involved in filing such claims, and the legal issues and solutions related to maintenance lawsuits. The research employs a qualitative approach, utilizing documentary research as the primary method, with document analysis serving as the main research tool.

The findings revealed that parents often neglect their duty to provide sufficient maintenance to meet basic living standards. Consequently, children have the right to file claims for maintenance against their parents, who are considered joint debtors. This right is a personal entitlement of the child, which does not transfer to the estate and is non-enforceable through legal execution. The determination of maintenance amounts is subject to the court's discretion, taking into account the financial capacity of the obligated parties, the recipient's circumstances, and the specific facts of the case. Maintenance claims are not subject to a statute of limitations, and the right to claim maintenance arises from the date of the child's birth.

The researchers propose amending Section 1564 of the Thai Civil and Commercial Code to introduce penalties or legal enforcement measures for

parents who fail to fulfill their maintenance obligations. Additionally, Section 1598/41 should be revised to include maintenance claims as part of the estate. Furthermore, the Civil Procedure Code, Table 1(1), should be amended to exempt future debts from being considered as disputable assets, and Section 193/33 should be revised to exclude maintenance claims from statutory limitations. These amendments aim to ensure fairness and adequately protect the rights of children.

Keywords: Rights and Duties, Maintenance, Children

บทนำ

จากสภาพปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน เมื่อชายหญิงอยู่กินกันฉันสามีภริยาและเกิดบุตรในเวลาต่อมา การอยู่ร่วมกันจะต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความสัมพันธ์กัน อันเป็นที่มาของการบัญญัติกฎหมายในเรื่องสิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดามารดากับบุตร (ฐิตาภรณ์ น้อยนาถุม, 2566: 105) ปัญหาในการอุปการะเลี้ยงดูบุตรก็ตามมา เช่น สามีภริยาแยกกันอยู่โดยไม่หย่าขาดจากกันหรือสามีภริยาหย่าขาดจากกัน รวมทั้งกรณีเป็นสามีภริยาโดยพฤตินัยเท่านั้นส่งผลให้บุตรนั้นเป็นบุตรนอกสมรส ตามกฎหมายครอบครัวบิดามารดา มีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่บุตรในขณะที่บุตรยังเป็นผู้เยาว์ เมื่อบิดามารดาละเลยไม่อุปการะเลี้ยงดูบุตรตามหน้าที่หรือบิดามารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งให้การอุปการะเลี้ยงดูแต่ไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพของบุตรตามอัตภาพ อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และโอกาสทางการศึกษาของบุตร ก่อให้เกิดสิทธิของบุตรตามกฎหมาย จึงเกิดปัญหาทางกฎหมายในประเด็นเรื่องการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร

ปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร มีทั้งปัญหาในแง่ของกฎหมายและในทางปฏิบัติ (นิธิมณี ศังขมณี ยงเกียรติกานต์, 2541:4) ดังนี้

1. ประเด็นความรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ร่วม
2. ประเด็นค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นสิทธิและหน้าที่เฉพาะตัว ไม่ตกทอดไปยัง

กองมรดก

3. ประเด็นหลักเกณฑ์การคำนวณจำนวนเงิน

4. ประเด็นอายุความในคดีฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร

อย่างไรก็ดี บุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์มีสิทธิตามกฎหมายในการเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาที่มีหน้าที่ตามกฎหมาย โดยการร้องขอให้พนักงานอัยการดำเนินการยื่นฟ้องคดีแทนหรือให้บิดามารดาฝ่ายที่ปกครองบุตรเป็นผู้ดำเนินการยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว โดยเขตอำนาจศาลที่สามารถพิจารณาคดีนี้ได้ ได้แก่ ศาลที่จำเลยหรือผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่มูลคดีเกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์และแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรให้มีความชัดเจนและเกิดความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในการพิจารณาคดีค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ศาลต้องอาศัยหลักนิติธรรมและการพิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งคดีเป็นสำคัญ สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา ส่วนการบังคับใช้กฎหมายในคดีค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ศาลต้องคำนึงถึงความสามารถของบิดามารดาในการจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูและการพิจารณาสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของบุตร เพื่อให้การกำหนดค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรมีความเหมาะสมและเป็นธรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ซึ่งจะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายครอบครัว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร
2. เพื่อศึกษาหลักการและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร
4. เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาและเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา

บทความวิชาการ งานวิจัย ตัวบทกฎหมายและคำพิพากษาของศาลฎีกา เว็บไซต์ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลมาศึกษาและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาและเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร

ผลจากการวิจัยพบว่า บิดามารดามีหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 ต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตร หากแต่บิดามารดาละเลยหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพของบุตรตามอัตภาพ เช่น ในกรณีที่สามีภริยาหย่าขาดจากกันหรือแยกกันอยู่ บิดาหรือมารดาถูกถอดถอนอำนาจปกครอง หรือบิดามารดามีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางการเงิน จากสภาพปัญหาดังกล่าวมิได้ทำให้ความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างบิดามารดากับบุตรสิ้นสุดลงแต่อย่างใด ดังนั้น จึงส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และโอกาสทางการศึกษาของบุตร

กรณีสามีภริยาหย่าโดยความยินยอม บิดามารดาสามารถตกลงกันเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรและระบุไว้ในบันทึกข้อตกลงหย่าทะเบียนหย่า ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1522 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ ถ้าสามีภริยาหย่าโดยความยินยอมให้ทำ ความตกลงกันไว้ในสัญญาหย่าว่าสามีภริยาทั้งสองฝ่าย หรือสามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงินเท่าใดก็ได้ก็ให้ระบุไว้ แต่หากสามีภริยาไม่มีการตกลงกันได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1522 วรรคสอง กำหนดให้ ถ้าหย่าโดยคำพิพากษาของศาลหรือในกรณีที่สัญญาหย่ามิได้กำหนดเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรไว้ ให้ศาลเป็นผู้กำหนด

หากวิเคราะห์ถึงสิทธิในการได้รับการอุปการะเลี้ยงดูถือเป็นสิทธิที่รัฐรับรองตามกฎหมายเกณฑ์ธรรมชาติ และได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว กรณีมิได้เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดา บุตรสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้พิพากษาว่าเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย และเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูในคดีเดียวกันได้อันเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 2268/2533)

2. หลักการและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร

2.1 หลักการอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามกฎหมายไทย

ค่าอุปการะเลี้ยงดู หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่มีภริยา หรือบิดามารดากับบุตร หรือบุคคลในฐานะเช่นบิดามารดากับบุตรจ่ายให้แก่กัน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ เช่น ค่าที่พักอาศัย ค่าอาหารเครื่องดื่ม ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่าการศึกษา ค่ารักษาพยาบาล (ประสพสุข บุญเดช, 2565: 235)

ค่าอุปการะเลี้ยงดู หมายถึง เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่จ่ายให้ เพื่อช่วยเหลือดูแลอีกฝ่ายหนึ่งให้ดำรงชีวิตประจำวันได้ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่าง ที่จำเป็นต่อการครองชีพ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม และค่ารักษาพยาบาล (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2560: 503-505)

ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร เช่น ค่าที่พักอาศัย ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ของใช้ที่จำเป็น ค่าศึกษาเล่าเรียน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา ค่าฝากครรภ์ ค่าคลอดบุตร ค่าวัคซีน ประกันชีวิต ประกันสุขภาพ และค่าใช้จ่ายประจำวัน (สำนักงานกฎหมายธนู, 2559)

ตามกฎหมายครอบครัวกำหนดให้สิทธิหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูระหว่างสามีภริยาและบิดามารดากับบุตร (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2560: 510-514) ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีพให้แก่ฝ่ายที่ต้องได้รับการอุปการะเลี้ยงดูตามความสามารถของผู้ให้การอุปการะเลี้ยงดู

การอุปการะเลี้ยงดูระหว่างบิดามารดากับบุตรนั้นเป็นสิทธิและหน้าที่ที่เกิดขึ้นจากนิติสัมพันธ์ที่กฎหมายกำหนดขึ้นตามความชอบด้วยกฎหมาย โดยบิดามารดาต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูบุตร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 กำหนดให้บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างเป็นผู้เยาว์ เว้นแต่บุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ยังหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ เริ่มนับแต่บุตร มีสภาพบุคคล เป็นผู้เยาว์ตามกฎหมายในฐานะบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งโดยปกติการมีสภาพหรือฐานะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายพิจารณาจากการจดทะเบียนสมรส รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรบุญธรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/27 กำหนดให้ การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ทำให้สถานะของบุตรบุญธรรมเป็นบุตรที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 557/2484 บุตรที่บิดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดู ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1536 นั้น หมายถึง บุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2565: 375) ดังนั้น บุตรนอกกฎหมายหรือบุตรนอกสมรสจึงไม่มีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดานอกกฎหมาย แม้ข้อเท็จจริงบิดาจะรับรองโดยพฤติการณ์ เช่น การให้ใช้นามสกุล หรืออยู่อาศัยร่วมกันตั้งแต่เกิด หรือการแสดงออกอย่างเปิดเผยให้ปรากฏโดยทั่วไปว่าเป็นบิดากับบุตรก็ตาม เว้นแต่ จะมีการเปลี่ยนสถานะจากบุตรนอกกฎหมายเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1547 กำหนดให้ เด็กเกิดจากบิดามารดาที่มีได้สมรสกันจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเด็กเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร ประกอบกับมาตรา 1557 กำหนดให้การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายให้มีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2561: 117)

2.2 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร (ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา, 2567)

2.2.1 ฐานะ อาชีพ รายได้ และความสามารถของจำเลย

2.2.2 สถานะ อาชีพ รายได้ ของบิดาหรือมารดาฝ่ายที่เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์

2.2.3 สถานะอาชีพ รายได้ของบุตรผู้เยาว์

2.2.4 ความจำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวัน การศึกษาตามสมควรแก่ฐานะานุรูป

2.3 หน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูบุตร (ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา, 2567)

หน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูบุตร ย่อมหมดไป ดังนี้

1) บุตรบรรลุนิติภาวะ อายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ หรือบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส เว้นแต่ บุตรเป็นผู้ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตัวเองไม่ได้

2) ผู้มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูถึงแก่ความตาย หนีย่อมนะจับไปไม่ตกทอดไปยังกองมรดก

3. วิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร

ผลจากการวิจัยพบว่า การพิจารณาและพิพากษาในคดีฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จำเลย หรือผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาล (อธิป จันทน์โรจน์, สุชาติ รัตนพิบูลย์ และธัชพงษ์

วงษ์เหรียญทอง, 2565: 7-8) การฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรสามารถยื่นคดีฟ้องร้องได้ หากฝ่ายที่ควรได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูแต่กลับไม่ได้รับหรือได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอ แก้อัปเดตภาพ

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ แยกประเด็นศึกษาได้ ดังนี้

3.1 ประเด็นความรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ร่วม

ผลจากการวิจัยพบว่า ตามหลักกฎหมายครอบครัว บิดามารดามีหน้าที่ ร่วมกันในการอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่บุตรผู้เยาว์ ซึ่งถือเป็นการรับผิดชอบในฐานะ “ลูกหนี้ร่วม” หมายความว่า ความรับผิดชอบร่วมกันและแทนกัน (jointly and severally liable (พลภวิชัย พันธุ์คำเกิด, 2567: 267) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 296 กำหนดให้ในระหว่างลูกหนี้ร่วมกัน ต่างคนต่างต้องรับผิดชอบเป็นส่วนเท่า ๆ กัน เว้นแต่จะได้อำนาจไว้เป็นอย่างอื่น กล่าวคือ บิดาและมารดาต้องรับผิดชอบในส่วนของค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเท่า ๆ กัน และหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดู อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามได้ แม้ในกรณีที่บิดาหรือมารดาถูกถอนอำนาจปกครองทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ยังคงต้องรับผิดชอบในการอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ เช่นเดิม

ประเด็นความรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วม ในกรณีที่บิดาและมารดามีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 กำหนดให้ บิดามารดามีหน้าที่เลี้ยงดูอุปการะบุตรจนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ เว้นแต่บุตรเป็นผู้ทุพพลภาพ และหาเลี้ยงตัวเองไม่ได้ กรณีที่สามีภริยาหย่าขาดจากกันและตกลงให้บุตรอยู่ในความปกครองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ไม่ได้ตกลงกันว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าอุปการะเลี้ยงดูแต่เพียงฝ่ายเดียว ดังนั้น หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดู อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 296

คำพิพากษาฎีกาที่ 1473/2546 การเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นหน้าที่ บิดามารดาต้องร่วมกันรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 และมาตรา 296 ซึ่งกำหนดว่าลูกหนี้ร่วมต้องรับผิดชอบในลักษณะเดียวกันและแบ่งกันตามส่วนที่สมควร

คำพิพากษาฎีกาที่ 5177/2546 กรณีที่บิดามารดาหย่าขาดกัน และไม่ได้ตกลงกันว่าใครจะเป็นผู้จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ศาลได้ระบุว่า “การที่บิดามารดามีหน้าที่ร่วมกันในการอุปการะเลี้ยงดูบุตรในฐานะลูกหนึ่งร่วม ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากอีกฝ่ายหนึ่งได้ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงกัน”

จากการวิเคราะห์ตามคำพิพากษาดังกล่าว คณะผู้วิจัยเห็นว่า การฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของบิดามารดาที่ต้องร่วมกันอุปการะเลี้ยงดูบุตร ซึ่งภาระหน้าที่ดังกล่าวไม่ได้สิ้นสุดลง แม้ในกรณีที่มีการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ และมีหน้าที่ร่วมกันในฐานะลูกหนึ่งร่วม เพื่อแบ่งส่วนความรับผิดชอบในหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรให้เป็นไปตามกฎหมายและไม่ถูกละเลยจากภาระหน้าที่ของบิดามารดา โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่หย่าขาดจนถึงวันฟ้องร้อง อีกทั้ง กรณีบิดามารดาแยกกันอยู่ แม้บิดาหรือมารดาจะนำบุตรผู้เยาว์ทั้งสองไปอาศัยอยู่ด้วยและเป็นผู้ดูแลบุตร แต่หากไม่มีการตกลงกันไว้ว่าบิดาหรือมารดาจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าอุปการะเลี้ยงดูแต่เพียงผู้เดียว ฝ่ายที่ปกครองบุตรย่อมมีสิทธิฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากอีกฝ่ายหนึ่งในฐานะลูกหนึ่งร่วมได้ ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 296 กำหนดให้ ในระหว่างลูกหนึ่งร่วมกัน ต่างคนต่างต้องรับผิดชอบส่วนเท่า ๆ กัน เว้นแต่จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น บิดามารดาจึงต้องร่วมรับผิดชอบค่าเลี้ยงดูบุตรทั้งสอง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะอ้างว่าเรื่องทรัพย์สินฝ่ายใดมากกว่าและเป็นผู้ดูแลบุตรผู้เยาว์จึงไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบต่อค่าอุปการะเลี้ยงดู แม้จะได้ออกค่าใช้จ่ายบางส่วนในการศึกษาเล่าเรียน เช่น ค่าลงทะเบียนเรียน ค่าหนังสือเรียน ถือเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาแก่บุตร ซึ่งเป็นหน้าที่แยกต่างหากจากค่าอุปการะเลี้ยงดู ไม่อาจนำมาใช้เป็นเหตุผลปฏิเสธหน้าที่ร่วมในการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูได้ เนื่องจากเป็นคนละส่วนกับค่าอุปการะเลี้ยงดู ดังนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะนำมาอ้างเพื่อปฏิเสธไม่ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูหาได้ไม่

3.2 ประเด็นค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร เป็นสิทธิและหน้าที่เฉพาะตัวไม่ตกทอดไปยังกองมรดก

ผลจากการวิจัยพบว่า สิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นสิทธิและหน้าที่เฉพาะตัวที่ไม่ตกทอดไปยังกองมรดกของผู้ทรงสิทธิหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ (พรชัยสุนทรพันธุ์, 2564:31) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/41 กำหนดให้สิทธิของผู้เยาว์ที่จะได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาเป็นสิทธิที่สละหรือโอนไม่ได้

และไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี สิทธิดังกล่าวจึงถือเป็นสิทธิส่วนบุคคลเฉพาะตัว เช่นเดียวกับหน้าที่ของบิดามารดาในการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูซึ่งเป็นหน้าที่เฉพาะตัวตามกฎหมาย ดังนั้นภาระหน้าที่ในการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรจึงเป็นหน้าที่เฉพาะตัวของบิดามารดา และหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ถึงแก่ความตาย สิทธิและหน้าที่ดังกล่าวจะสิ้นสุดลง ไม่ตกทอดไปยังกองมรดกหรือทายาทของผู้ถึงแก่ความตาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16040/2555 หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย สิทธิและหน้าที่ในการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูย่อมสิ้นสุดลง ไม่ตกทอดไปยังทายาท เมื่อโจทก์ซึ่งเป็นบิดาถึงแก่ความตายไปแล้วสภาพบุคคลของโจทก์ก็หมดสิ้นไป ภาระหน้าที่ตามคำพิพากษาที่ให้โจทก์จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์นับแต่มีคำพิพากษาจนบุตรบรรลุนิติภาวะจึงยุติไป แม้โจทก์จะทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทไว้ก็ตาม หน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูของโจทก์ก็ไม่ตกทอดเป็นมรดกแก่ทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 และมาตรา 1600 ซึ่งกำหนดให้ เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาทกองมรดกของผู้ตายได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้ว เป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้ ดังนั้น กองมรดกของโจทก์ไม่ต้องรับผิดชอบชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์จำเลยอีกต่อไปเมื่อโจทก์ถึงแก่ความตาย

หากเป็นกรณีที่โจทก์ใช้สิทธิเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461 วรรคสอง กำหนดให้ สามัญริยาต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน ดังนั้น ในระหว่างที่โจทก์และจำเลยเป็นสามัญริยากันโดยสิทธิที่จะได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูนั้นโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้ จะโอนไปให้ผู้อื่นหรือให้ผู้อื่นกระทำการแทนไม่ได้ (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2562:20) อีกทั้ง ไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/41 ก็ตาม แต่โจทก์มีสิทธิดังกล่าวก่อนจะถึงแก่ความตายประกอบกับโจทก์ได้ใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากจำเลยตามสิทธิไปแล้ว สิทธิในการได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดู จึงไม่ใช่สิทธิเฉพาะตัวของโจทก์โดยแท้และเป็นกองมรดกของโจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1600

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2107/2566 หากโจทก์ได้ใช้สิทธิในการเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร โดยยื่นฟ้องคดีต่อศาลก่อนถึงแก่ความตาย สิทธิที่จะได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดู

ในกรณีนี้ แม้จะถือเป็นสิทธิที่ไม่สามารถโอนหรือสละได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/41 แต่เมื่อได้มีการฟ้องร้องในทางกฎหมายแล้ว สิทธิดังกล่าวไม่ถือเป็นสิทธิส่วนตัวโดยแท้ และสามารถตกทอดเป็นกองมรดกของโจทก์ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1600 ดังนั้น ทายาทของโจทก์จึงมีสิทธิเข้ามาเป็นคู่ความแทนโจทก์ในคดีเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูได้ โดยศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ได้อนุญาตให้ผู้ร้องเข้ามาแทนที่โจทก์และพิพากษาให้จำเลยชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรที่ค้างอยู่ ซึ่งถือว่าเป็นการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมาย

คณะผู้วิจัยเห็นว่า จากการวิเคราะห์แม้สิทธิและหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูจะถือเป็นสิทธิส่วนบุคคลเฉพาะตัวที่ไม่ตกทอดไปยังกองมรดก แต่เมื่อมีการดำเนินคดีตามกฎหมายแล้ว สิทธิในการเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูย่อมเปลี่ยนแปลงลักษณะไปเป็นสิทธิตามกฎหมายที่สามารถตกทอดแก่ทายาทได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 กำหนดให้เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท และมาตรา 1600 กำหนดให้ กองมรดกของผู้ตาย ได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้ จากแนวคำพิพากษาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าลักษณะของสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับค่าอุปการะเลี้ยงดูมีการเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับบริบทของการใช้สิทธิ หากยังไม่มีกรณีดำเนินคดี สิทธิดังกล่าวจะคงสถานะเป็นสิทธิเฉพาะตัวโดยแท้ที่ไม่สามารถตกทอดได้ แต่ในกรณีที่ได้มีการดำเนินคดีสิทธินั้นจะตกอยู่ในฐานะทรัพย์สินมรดกที่ทายาทสามารถดำเนินการแทนผู้ทรงสิทธิเดิมได้ ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายในประเด็นนี้ควรพิจารณาถึงข้อเท็จจริงของแต่ละคดี รวมถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความและผู้เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

3.3 ประเด็นหลักเกณฑ์การคำนวณจำนวนเงิน

ผลจากการวิจัยพบว่า การกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์เห็นสมควรเป็นจำนวนเพียงใดนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/38 กำหนดให้ ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี และมาตรา 1598/39 กำหนดให้หากมีการเปลี่ยนแปลงในพฤติการณ์ ศาลสามารถแก้ไขคำสั่งเกี่ยวกับค่าอุปการะเลี้ยงดูได้ในภายหลังได้

ส่วนจำนวนทุนทรัพย์ในคดีที่จะนำมาคำนวณค่าขึ้นศาลต้องเป็นจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในแต่ละชั้นศาล ตามตาราง 1 (1) ทำยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง สำหรับทุนทรัพย์หรือจำนวนเงินซึ่งเกิดขึ้นหลังจากวันฟ้องในศาลชั้นต้นนั้นเป็นหนี้ในอนาคต ไม่ถือเป็นทุนทรัพย์ที่พิพาทกัน ศาลจะนำมาคิดคำนวณหาได้ไม่ ดังนี้ หากศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรในอนาคต จึงไม่มีจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในศาลที่จะนำมาคิดคำนวณเป็นค่าขึ้นศาลได้อย่างคดีมีทุนทรัพย์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7108/2551 อุทธรณ์และฎีกาของจำเลยที่คัดค้านคำพิพากษาให้ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูในอนาคตดังกล่าว จึงถือเป็นคดีขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ ก็ไม่ต้องด้วยตาราง 1 (4) ทำยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพราะกรณีตามตาราง 1 (4) เป็นกรณี que ให้ชำระจึงต้องชำระค่าขึ้นศาลตามตาราง 1 (2) (ก) คือ 200 บาท เท่านั้น แต่หากจำเลยชำระค่าขึ้นศาลชั้นอุทธรณ์และฎีกาเกินมาเห็นสมควรต้องคืนค่าขึ้นส่วนที่เกินแก่จำเลย

คณะผู้วิจัยเห็นว่า จากการวิเคราะห์หลักกฎหมายและแนวคำพิพากษาหลักเกณฑ์การกำหนดค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นการพิจารณาที่ต้องอาศัยดุลพินิจของศาล โดยพิจารณาความสามารถในการชำระของคู่ความและค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูนั้น ถือเป็นหน้าที่ร่วมกันในลักษณะลูกหนี้ร่วมที่ต้องรับผิดชอบในส่วนเท่า ๆ กัน เว้นแต่จะได้ตกลงหรือกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น นอกจากนี้ การคำนวณทุนทรัพย์ที่ใช้ในการชำระค่าขึ้นศาลจะต้องพิจารณาแยกส่วนระหว่างทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นศาลและหนี้ในอนาคตซึ่งไม่ถือเป็นทุนทรัพย์ที่สามารถนำมาคำนวณได้ ดังนั้น การนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายและแนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมและสิทธิของคู่ความ อีกทั้งยังเป็นการตีความกฎหมายที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของกฎหมายด้วย

3.4 ประเด็นอายุความในคดีฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร

ผลจากการวิจัยพบว่า การพิจารณาและคำวินิจฉัยของศาลประเด็นอายุความในคดีฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตีความบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอายุความ และความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่ให้ค่าอุปการะเลี้ยงดู

การฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรและข้อโต้แย้งเรื่องอายุความ ในกรณีที่ โจทก์ฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรจากจำเลยซึ่งเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมาย โดยเรียกร้อง ค่าอุปการะเลี้ยงดูนับตั้งแต่วันที่บุตรเกิดจนถึงวันฟ้อง จำเลยได้ยกข้อโต้แย้งว่าคดีดังกล่าว ขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/33 (4) กำหนดให้ สิทธิ เรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูที่มีการกำหนดจ่ายเป็นระยะเวลา มีอายุความ 5 ปี อย่างไรก็ตาม การเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่าง ที่เป็นผู้เยาว์ ดังนั้น มิใช่สิทธิที่กำหนดการชำระเป็นระยะเวลา จึงไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติว่า ด้วยอายุความ 5 ปี ดังกล่าว นอกจากนี้ ศาลชั้นต้นยังมีคำสั่งไม่รับพิจารณาข้อโต้แย้งเรื่อง อายุความของจำเลย เนื่องจากไม่ได้มีการยกขึ้นสู้คดีในกระบวนการพิจารณาโดยชอบตั้งแต่แรก ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าคดีโจทก์ไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว เนื่องจาก ค่าอุปการะเลี้ยงดู ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 วรรคหนึ่ง มิใช่สิทธิ ที่กำหนดการชำระ เป็นระยะเวลา จำเลยให้การว่าคดีโจทก์ขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/33 (4) ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า คดีโจทก์ไม่ได้ขาดอายุความตามมาตราดังกล่าว เพราะมิใช่การเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูที่มีการกำหนดจ่ายเป็นระยะเวลา จำเลยกลับอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ประเด็นนี้ เพราะเป็นข้อที่มีโต้แย้งกันมาโดยชอบในศาล ชั้นต้น จำเลยมิได้โต้แย้งโดยอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ ประเด็นอายุความจึงยุติตามคำพิพากษา ศาลชั้นต้น แม้อายุความในคดีแพ่งจะเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของ ประชาชน แต่จำเลยต้องยกต่อสู้เป็นประเด็นในศาลชั้นต้น เมื่อจำเลยไม่ยกต่อสู้ที่ศาลชั้นต้น ไม่รับอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ไม่รับวินิจฉัยจึงชอบแล้ว

การแก้ไขกฎหมายและผลกระทบต่อสิทธิของบุตร ก่อนการแก้ไขประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1557 กำหนดให้ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายมีผลนับแต่ วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด ดังนั้น ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นบุตร ต่อมามีการแก้ไขประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตราดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม 2551 เป็นต้นไป บทบัญญัติ ดังกล่าวกำหนดให้การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายมีผลย้อนหลังไปนับแต่วันที่เด็กเกิด ส่งผลให้ เด็กมีฐานะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายย้อนหลังไปนับแต่วันที่เด็กเกิด ดังนั้นเด็กย่อมมีสิทธิได้รับ ค่าอุปการะเลี้ยงดูได้นับแต่วันคลอด และสามารถฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรรวมกันมา เป็นคดีเดียวกับการฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7345/2560 เมื่อโจทก์ฟ้องคดีหลังจากการแก้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แก้ไขเพิ่มเติม การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 กำหนดให้ จำเลยจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูนับแต่วันที่โจทก์เกิดจนถึงวันฟ้องจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว หากนับแต่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดตามที่จำเลยฎีกาไม่ แม้บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 กำหนดให้ บิดามารดามีหน้าที่ร่วมกันอุปการะเลี้ยงดูบุตรอันมีลักษณะเป็นลูกหนี้ร่วมกัน และในระหว่างลูกหนี้ร่วมกันย่อมจะต้องรับผิดชอบเป็นส่วนเท่า ๆ กัน แต่ไม่จำเป็นเสมอไปว่าบิดามารดาต้องให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่บุตรเป็นจำนวนเท่า ๆ กันตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 มีคำพิพากษาปรับแก้ให้เท่ากัน โดยลดค่าอุปการะเลี้ยงดูโจทก์ เพราะการกำหนดค่าอุปการะเลี้ยงดู ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/38 กำหนดให้ ศาลคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งคดี และมาตรา 1598/39 กำหนดให้ ศาลจะสั่งแก้ไขค่าอุปการะเลี้ยงดูเพิ่มขึ้นหรือลดลงในภายหลังก็ได้ แม้โจทก์มิได้ฎีกาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 การกำหนด ค่าอุปการะเลี้ยงดูเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจกำหนดได้ตามที่เห็นควร แม้คู่ความมิได้ขอและมีใช่เป็นการพิพากษาเกินคำขอค่าอุปการะเลี้ยงดูตามที่ศาลชั้นต้นกำหนดจึงชอบแล้ว จะเห็นได้ว่าศาลมีอำนาจพิจารณาปรับเปลี่ยนจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูตามความเหมาะสมของฐานะและพฤติการณ์แห่งคดี อำนาจดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงไม่ถึงเป็นการพิพากษาเกินคำขอแม้คู่ความมิได้ยกขึ้นอุทธรณ์ก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2124/2562 จำเลยเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ บทกฎหมายดังกล่าวมิได้กำหนดระยะเวลาการชำระไว้ และไม่ปรากฏว่าได้มีการตกลงกำหนดระยะเวลาชำระไว้ ดังนั้น ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรที่โจทก์เรียกร้องในคดีนี้จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/33 (4) อันจะอยู่ในอายุความ 5 ปี

จากการวิเคราะห์ตามหลักกฎหมายและคำพิพากษาข้างต้น คณะผู้วิจัยเห็นว่า ศาลให้ความสำคัญกับลักษณะของค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ซึ่งมีได้มีการกำหนดชำระเป็นระยะเวลาโดยชัดเจน และถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร โดยชอบด้วยกฎหมาย แม้ประเด็นอายุความในคดีแพ่งจะถือเป็นข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แต่การที่คู่ความมิได้ยกประเด็นดังกล่าวต่อสู้ในศาลชั้นต้น

ย่อมส่งผลให้ประเด็นดังกล่าวตกไป นอกจากนี้ การแก้ไขกฎหมายที่กำหนดให้เด็กมีฐานะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายย้อนหลังตั้งแต่วันที่เกิด ย่อมส่งผลต่อการเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูย้อนหลังได้ตั้งแต่วันที่เกิดเช่นกัน โดยการกำหนดค่าอุปการะเลี้ยงดูจะต้องคำนึงถึงฐานะของผู้มีหน้าที่ชำระ และความจำเป็นของบุตรเป็นสำคัญ ศาลใช้ดุลยพินิจในการปรับเปลี่ยนจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละกรณีจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

การอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัญหาการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ผลการวิจัยพบว่าเกิดจากการที่บิดามารดาละเลยหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย อันส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และโอกาสทางการศึกษาของบุตรผู้เยาว์ โดยเฉพาะในกรณีที่มีภริยาหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 และ 1522 จะกำหนดหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูและวิธีการกำหนดค่าอุปการะเลี้ยงดูในกรณีหย่าร้าง แต่ปัญหายังคงเกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงในสภาพครอบครัวหรือฐานะทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ศาลมีอำนาจพิจารณากำหนดค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือให้ผู้ที่ออกค่าอุปการะเลี้ยงดูเพียงฝ่ายเดียวสามารถฟ้องเรียกค่าใช้จ่ายจากอีกฝ่ายหนึ่งได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำพิพากษาฎีกาที่ 2268/2533 และงานวิจัยของนิธินิ คังขมณี ยงเกียรติกานต์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความรับผิดชอบของบิดามารดาไม่สิ้นสุดแม้ถูกถอนอำนาจปกครอง ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุตรผู้เยาว์ จึงเสนอให้ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการละเลยหน้าที่และผลกระทบต่อบุตรในระยะยาว (นิธินิ คังขมณี ยงเกียรติกานต์, 2541) คณะผู้วิจัยเห็นว่า หลักการและแนวทางปฏิบัติเห็นควรแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 โดยเพิ่มบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษในกรณีที่บิดามารดาละเลยการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร เพื่อกำหนดความรับผิดชอบของบิดามารดา และเพื่อให้การอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมต่อความจำเป็นของบุตรผู้เยาว์

จากการวิเคราะห์ในประเด็นความรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ร่วม ผลจากการวิจัยพบว่าบิดาและมารดามีหน้าที่ร่วมกันในการอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่บุตรผู้เยาว์ในฐานะลูกหนี้ร่วม ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 และมาตรา 296 โดยหน้าที่ดังกล่าวไม่สิ้นสุดแม้ในกรณีที่บิดามารดาหย่าขาดหรือแยกกันอยู่ คณะผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับงานวิจัยของนุสรา แก้วกัลยา เสนอให้กำหนดการไม่จ่ายค่าอุปการะ

เลี้ยงดูบุตรเป็นความผิดทางอาญาเพื่อป้องกันการละเลยหน้าที่ของบิดามารดา โดยกำหนดความรับผิดชอบของบิดามารดา (นุสรุา แก้วกัลยา, 2561) จึงเห็นควรปรับแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 โดยเพิ่มบทบัญญัติว่า “หากบิดามารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดู ศาลมีอำนาจกำหนดบทลงโทษหรือมาตรการบังคับทางกฎหมาย รวมถึง การกำหนดให้การละเลยดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญา เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุตรผู้เยาว์และสร้างความเป็นธรรมแก่ฝ่ายที่ปฏิบัติตามหน้าที่” ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมปัจจุบัน

ประเด็นค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร เป็นสิทธิและหน้าที่เฉพาะตัวไม่ตกทอดไปยังกองมรดก ผลจากการวิจัยพบว่า สิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นสิทธิและหน้าที่เฉพาะตัวที่ไม่ตกทอดไปยังกองมรดกของ ผู้ทรงสิทธิหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ เว้นแต่กรณีที่มีการดำเนินคดีเพื่อเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูแล้วก่อนถึงแก่ความตาย ซึ่งสิทธิดังกล่าวจะเปลี่ยนสถานะเป็นสิทธิตามกฎหมายที่สามารถตกทอดแก่กองมรดกได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับหนังสือของพรชัย สุนทรพันธุ์ ที่ระบุว่าสิทธิและหน้าที่ในค่าอุปการะเลี้ยงดูเป็นสิทธิส่วนบุคคลเฉพาะตัวที่ไม่ตกทอดไปยังกองมรดก (พรชัย สุนทรพันธุ์, 2564) เช่นเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16040/2555 และ 2107/2566 ซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างในลักษณะของสิทธิดังกล่าวขึ้นอยู่กับการดำเนินคดี คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/41 โดยเพิ่มเติมข้อความว่า “สิทธิในค่าอุปการะเลี้ยงดูที่มีการดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องก่อนถึงแก่ความตาย ให้ถือว่าสิทธิดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกองมรดก” เพื่อให้เกิดความชัดเจนและคุ้มครองสิทธิของผู้เยาว์หรือคู่ความที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การคุ้มครองบุตรที่เหมาะสมตามกฎหมาย

ประเด็นหลักเกณฑ์การคำนวณจำนวนเงิน ผลจากการวิจัยพบว่า การกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/38 และ 1598/39 เป็นการใช้ดุลพินิจของศาลโดยพิจารณาจากความสามารถของผู้มีหน้าที่ชำระ ฐานะของผู้รับ และพฤติการณ์แห่งกรณี อีกทั้งจำนวนทุนทรัพย์ที่นำมาคำนวณค่าขึ้นศาลต้องเป็นทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นศาล ไม่รวมถึงหนี้ในอนาคตซึ่งไม่ถือเป็นทุนทรัพย์ที่สามารถนำมาคำนวณได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7108/2551 ที่ระบุว่า ค่าอุปการะเลี้ยงดูในอนาคตถือเป็นคดีขอให้ปลดเปลื้องทุกข์ซึ่งไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ และการชำระค่าขึ้นศาลจึงต้องคำนวณเฉพาะในส่วนที่เป็นทุนทรัพย์ที่พิพาทในแต่ละชั้นศาลเท่านั้น คณะผู้วิจัย

มีความเห็นว่า ควรปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ตาราง 1 (1) โดยเพิ่มเติมข้อความว่า “หนึ่งในอนาคตซึ่งเกิดขึ้นภายหลังการฟ้องคดี ไม่ถือเป็นทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นศาล และไม่ให้นำมาคำนวณค่าขึ้นศาลในทุกกรณี” เพื่อให้การตีความบทบัญญัติดังกล่าวมีความชัดเจนในทางปฏิบัติและคุ้มครองสิทธิของคู่ความ

ประเด็นอายุความในคดีฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ผลจากการวิจัยพบว่าการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดให้บิดามารดามีหน้าที่ร่วมกันอุปการะเลี้ยงดูบุตร มิใช่สิทธิที่กำหนดชำระเป็นระยะเวลา จึงไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยอายุความ 5 ปี ตามมาตรา 193/33 (4) อีกทั้งการแก้ไขมาตรา 1557 ที่ให้การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายมีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่เด็กเกิด ส่งผลให้สามารถเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูย้อนหลังได้ตั้งแต่วันเกิด ซึ่งสอดคล้องกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7345/2560 และ 2124/2562 ที่เน้นการคำนึงถึงลักษณะของค่าอุปการะเลี้ยงดูว่าเป็นหน้าที่โดยชอบธรรมของบิดามารดา ไม่ได้กำหนดการชำระเป็นระยะเวลาโดยชัดเจน คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/33 ซึ่งกำหนดอายุความ 5 ปี สำหรับสิทธิเรียกร้องที่กำหนดชำระเป็นระยะเวลา โดยเพิ่มเติมข้อความในมาตรา ดังนี้ “การเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามมาตรา 1564 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมายของบิดามารดา มิให้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดว่าด้วยอายุความตามวรรคหนึ่งของมาตรานี้” เพื่อความยุติธรรมแก่บุตรที่มีสิทธิได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูย้อนหลังรวมถึงคุ้มครองสิทธิของบุตรที่อาจไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการใช้และการตีความกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรได้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้วิจัยเห็นควรเสนอแนวทางในการแก้ไขประเด็นหลักเกณฑ์การกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดู แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 โดยข้อความวรรคท้ายใช้ข้อความต่อไปนี้ “การกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ศาลต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ชำระ ฐานะของผู้รับ และความจำเป็นของบุตรโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับพฤติการณ์ในแต่ละกรณี” ทั้งนี้เพื่อสร้างมาตรฐานในการกำหนดค่าอุปการะ

เลี้ยงดูให้สอดคล้องกับฐานะและความสามารถของคู่ความ รวมถึงข้อโต้แย้งในคดีเกี่ยวกับจำนวนเงินอาจลดลง

2. ผู้วิจัยเห็นควรเสนอแก้ไขประเด็นการเปลี่ยนแปลงจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/38 โดยใช้ข้อความต่อไปนี้ “การเปลี่ยนแปลงจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูสามารถทำได้โดยคำสั่งศาลตามคำร้องขอของคู่ความ หรือในกรณีที่มิพพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป” เพื่อให้ศาลสามารถปรับเปลี่ยนจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และลดปัญหาในกรณีที่คู่ความไม่ได้ยกประเด็นนี้ขึ้นในกระบวนการพิจารณา

3. ผู้วิจัยเห็นควรเสนอแก้ไขประเด็นการเรียกร้อยค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/33 โดยเพิ่มวรรคใหม่ใช้ข้อความต่อไปนี้ “การเรียกร้อยค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามมาตรา 1564 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมายของบิดามารดา มิให้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดว่าด้วยอายุความตามวรรคหนึ่งของมาตรานี้” เพื่อแก้ไขปัญหาลดข้อโต้แย้งในคดีที่เกี่ยวกับอายุความ และสร้างความยุติธรรมให้แก่บุตรในการเรียกร้อยค่าอุปการะเลี้ยงดูย้อนหลัง โดยยึดหลักความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างบิดามารดากับบุตรเป็นสำคัญ

4. ผู้วิจัยเห็นควรเสนอแก้ไขประเด็นสิทธิเรียกร้อยค่าเลี้ยงดู แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1557 โดยเพิ่มข้อความใช้ข้อความต่อไปนี้ “การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายมีผลย้อนหลังไปถึงวันที่เด็กเกิดในทุกกรณีที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุด” เพื่อความชัดเจนในกรณีสิทธิเรียกร้อยค่าอุปการะเลี้ยงดูย้อนหลัง โดยยึดถือสถานภาพบุตรชอบด้วยกฎหมายนับแต่วันที่เด็กเกิด

5. ผู้วิจัยเห็นควรเสนอประเด็นอายุความในคดีฟ้องค่าอุปการะเลี้ยงดู โดยกำหนดมาตราเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ใช้ข้อความต่อไปนี้ “การเรียกร้อยค่าอุปการะเลี้ยงดูย้อนหลังสามารถกระทำได้ภายใน 10 ปี นับตั้งแต่วันที่เด็กบรรลุนิติภาวะ หากมีเหตุอันสมควร” เพื่อขยายระยะเวลาในการเรียกร้อยสิทธิสำหรับบุตรที่ไม่ได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูในระหว่างเป็นผู้เยาว์และลดข้อจำกัดในการใช้สิทธิเพื่อความเป็นธรรมแก่บุตร

เอกสารอ้างอิง

- ฐิตาภรณ์ น้อยนาถ่ม. (2566). การพัฒนากฎหมายครอบครัวเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบิดาและบุตรนอกสมรสที่บิดาให้การรับรอง, **วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**, 10(1), 109-115.
- นิธิมณี ศังขมณี ยงเกียรติกานต์. (2541). ปัญหาเกี่ยวกับค่าอุปการะเลี้ยงดู. **วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**.
- นุสรรา แก้วกัลยา. (2561). การกำหนดให้การไม่จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นความผิดอาญา. **วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- ประสพสุข บุญเดช. (2565). **หลักกฎหมายครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พรชัย สุนทรพันธุ์. (2564). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะมรดก**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- พลภวิชัย พันธุ์คำเกิด. (2567). **คู่มือสัมมนาและวิเคราะห์ข้อสอบกฎหมายลักษณะหนี้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพัลลิกซิง.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2565). **กฎหมายลักษณะครอบครัว : รวมหมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาของศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กัมพูสิริ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2560). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2561). **ย่อหลักกฎหมายครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2562). **หลักกฎหมายมรดก**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา. (2559). **เอกสารให้ความรู้ เรื่องการเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร**. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2567, จาก <https://skljc.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/iid/429145>.
- สำนักงานกฎหมายธนุ. (2559). **ค่าอุปการะเลี้ยงดู**. สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2567, จาก <https://www.thanulegal.com/16481393/ค่าอุปการะเลี้ยงดู>.

อธิป จันทน์โรจน์, สุชาดา รัตนพิบูลย์ และ ชัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง. (2565). เขตศาลเยาวชน
และครอบครัวในการพิจารณาคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย.
วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(2), 7-8.

การยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว
ตามบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
UPGRADING COMMUNITY-BASED TOURISM TO CREATE A TOURIST
EXPERIENCE BASED ON THE PERSONA OF GASTRONOMY TOURISTS
IN CHIANG KHAN DISTRICT, LOEI PROVINCE

ปรียาพร พิชิตรานนท์^{1,*}, พิชญญา ขุนศรี², วิศิษฐ์ศิริ ชูสกุล¹, วรณวิสา ไพบูลย์³,
อรจิต ชัชวาลย์³ และ กิตติยา คีรีวงศ์³
Preeyaporn Pichitranon^{1,*}, Pitchaya Khunsri², Wisitsiri Chusakul¹, Wanwisa Paisri³,
Orajit Chatchawan³ and Kittiya Keerewong³

¹ สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

³ สาขาวิชาการตลาดดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Program in Tourism and Hotel, Faculty of Management Sciences, Loei Rajabhat University

² Program in Digital Communication Arts, Faculty of Management Sciences, Loei Rajabhat University

³ Program in Digital Marketing, Faculty of Management Sciences, Loei Rajabhat University

Received: 9 September 2024

Revised: 17 December 2024

Accepted: 25 December 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ของบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร 2) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวตามบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย 3) สร้างโปรแกรมวิเคราะห์บุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร สำหรับแนะนำเส้นทางท่องเที่ยว เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ของบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร มีปัจจัยร่วม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ Big eater,

* Corresponding author: ปรียาพร พิชิตรานนท์

Email: ploydojo@gmail.com

Shrugger, Activist และ Super taster และการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวกลุ่ม Big eater และกลุ่ม Shrugger เน้นกิจกรรมที่มีการเรียนรู้และความสนุกสนาน ส่วนนักท่องเที่ยวกลุ่ม Activist และกลุ่ม Super taster เน้นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสร้างสรรค์ เรียนรู้ และมีความสุขสนุกสนานไปพร้อมกัน ซึ่งมีเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารจากการวิเคราะห์โดยโปรแกรมบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารสำหรับแนะนำเส้นทางท่องเที่ยว

คำสำคัญ: บุคลิกภาพ, ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

Abstract

This research aimed to 1) analyze exploratory factors (Exploratory Factor Analysis: EFA) of the persona of Gastronomy tourists. 2) develop community tourism activities to create tourist experiences according to the persona of Gastronomy tourists. In Chiang Khan District, Loei, 3) create a program to analyze the personality of food tourists to recommend travel routes. It is a mixed methods research by using descriptive statistics and content analysis.

The research results indicated that the analysis of the survey-based exploratory factor analysis (EFA) employed the principal components factoring method to extract four underlying factors from the Gastronomy tourist personas, namely "Big eater," "Shrugger," "Activist," and "Super taster." Furthermore, the creative Gastronomy tourism activities tailored to the persona of Gastronomy tourists align with the components of creative Gastronomy tourism activities. The "Big eater" and "Shrugger" tourist groups focus on learning and enjoyment-oriented activities, while the "Activist" and "Super taster" groups engage in activities that offer opportunities for participation, learning, and enjoyment simultaneously from the program analyzed the personality of food signals for recommending tourist routes.

Keywords: Tourism experience, Persona, Gastronomy Tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมากเพราะเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้และมีส่วนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยเติบโต ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังผู้ประกอบการกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทาน และยังก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายย่อยได้มีรายได้และเติบโตถึงระดับฐานราก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่มุ่งมั่นทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

จังหวัดเลยเป็นเมืองท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โอบล้อมด้วยภูเขาสลับซับซ้อน อุดมไปด้วยพืชพรรณป่าไม้นานาชนิด ภูมิประเทศที่งดงาม อากาศเย็นตลอดทั้งปี มีประเพณีวัฒนธรรมอันแตกต่างจากถิ่นอื่น ให้ได้มาสัมผัสและเรียนรู้วิถีชีวิต เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเลยมีหลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเชียงคาน อำเภอเล็ก ๆ ริมแม่น้ำโขงสุดชายแดนไทย ด้วยมนต์เสน่ห์ของวิถีชีวิตของผู้คนที่เรียบง่ายและยังคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น ทำให้เชียงคานได้รับความนิยม (สำนักงานจังหวัดเลย, 2566)

อำเภอเชียงคาน เป็นเมืองโบราณเก่าแก่ มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ มีการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี มีความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญา มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว (เช่น เล่งวีริยะกุล และ ศักดิ์ชัย เจริญศิริพรกุล, 2560) อีกทั้งอำเภอเชียงคานเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา การแต่งกาย อาหาร จะเห็นได้ว่าในอำเภอเชียงคานเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่มีอัตลักษณ์ด้านอาหารท้องถิ่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนได้ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงอาหารสามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมากในการท่องเที่ยวไทย เนื่องจากสามารถสะท้อนถึงศักยภาพของรูปแบบการท่องเที่ยว และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ที่เป็นแก่นแท้ของสถานที่ท่องเที่ยว และยังช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย โดยการสร้างอัตลักษณ์ของอำเภอเชียงคาน เพื่อยกระดับสู่การท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์ โดยผ่านการจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นสินค้าเชิงประสบการณ์ ด้วยการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม สัมผัสถึงความเป็นท้องถิ่นด้วยการลงมือปฏิบัติ และการเรียนรู้

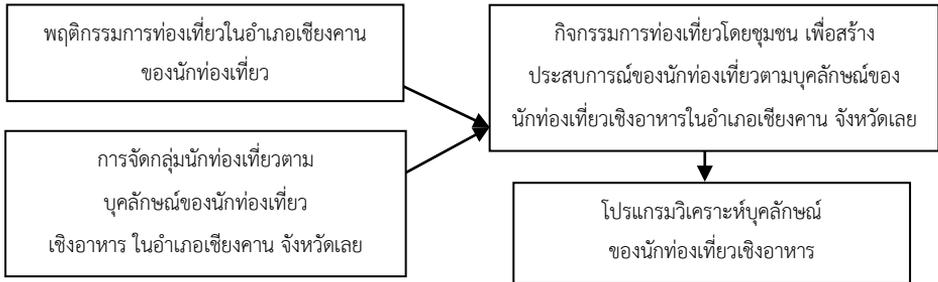
เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่น (Local Experience) อย่างแท้จริง (คณพศ ภูวบริรักษ์, 2564)

การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่จะสามารถดึงดูดความสนใจ และให้ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคลต้องอาศัยการศึกษาบุคลิกของนักท่องเที่ยว (Tourist persona) หรือภาพตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกิดจากการสังเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อสร้างตัวละครสมมติขึ้นมาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ต่อไป เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรม ความคาดหวัง การให้คุณค่าและข้อห่วงกังวลของนักท่องเที่ยว (มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ, 2565) โดยนำผลจากการวิเคราะห์ไปสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เหมาะสมกับบุคลิกของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความทรงจำและประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวที่ดี ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและอยากกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง ดังนั้นคณะผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาการยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวตามบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย เพื่อให้ชุมชนในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชนได้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้วิธีสกัดปัจจัยแบบวิธีตัวประกอบหลักปัจจัย (Principal Components Factoring) ของบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวตามบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
3. เพื่อสร้างโปรแกรมวิเคราะห์บุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารสำหรับแนะนำเส้นทางท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยโดยแยกประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพตาม วัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 วิจัยเชิงปริมาณ วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 400 คน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน (e) เท่ากับ 0.05 โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน และความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

1.2 วิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 20 คน ในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวตามบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยออกแบบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิก (Persona)

ของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีรูปแบบของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคานของนักท่องเที่ยว จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว จำนวนผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว บุคคลร่วมเดินทาง ระยะเวลาการมาท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายโดยรวม กิจกรรมท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคานที่สนใจและคาดหวัง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ (Persona) ของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 12 ประเด็นดังนี้ 1) เหตุผลในการท่องเที่ยว 2) สิ่งที่ต้องทำก่อนเดินทางมาท่องเที่ยวเชียงคาน 3) กิจกรรมระหว่างการเดินทางที่ชอบทำ 4) ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบ 5) การเลือกสถานที่ในการรับประทานอาหาร เมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวเชียงคาน 6) กิจกรรมแรกที่ต้องการทำเมื่อมาถึงเชียงคาน 7) การรับประทานอาหารที่เลือกระหว่างท่องเที่ยวในเชียงคาน 8) กิจกรรมท่องเที่ยวในเชียงคานที่ให้ความสนใจมากที่สุด 9) สิ่งแรกที่จะทำหลังจากเดินทางกลับจากการเที่ยวเชียงคาน 10) ประสบการณ์ที่ประทับใจในการท่องเที่ยวเชียงคาน 11) คอนเทนต์แบบที่ชื่นชอบ 12) สโลแกนในการท่องเที่ยวของท่าน

ทั้งนี้มีการให้คะแนนการประเมินโดยให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 5 คะแนน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นมากที่สุด

5 คะแนน หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก

3 คะแนน หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.2 เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวตามบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยมีคำถาม 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ร้านอาหารที่มีศักยภาพในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร 2) กิจกรรมที่เหมาะสมต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร และ 3) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลโดยการตรวจสอบทางด้านความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content validity test) และความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (Reliability test) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content validity test) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item – Objective Congruence) พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่าเท่ากับ 0.878 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ พิจารณาผลกับเกณฑ์ที่กำหนด และนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงเครื่องมือก่อนนำไปทดลองใช้

2.3.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยทดลองเก็บข้อมูลนำร่อง (Try Out) จากกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณลักษณะเหมือนประชากรในการวิจัยจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นรายด้านจากการใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการยอมรับพิจารณาค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 ซึ่งค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามได้ค่าเท่ากับ 0.955 แสดงว่าแบบสอบถามอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่ม เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามทีละคนและผู้วิจัยคอยตอบข้อสงสัยและทำการอธิบายอย่างใกล้ชิด และเมื่อการทำแบบสอบถามสิ้นสุดลงจะทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แต่ละฉบับ ก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ และรายงานผลการวิจัยต่อไป

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 20 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่ม ในระหว่างการสนทนามีการบันทึกวิดีโอและการถ่ายภาพ เพื่อเก็บรวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม โดยการหาค่าองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสนทนากลุ่มที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับข้อมูลที่ถอดเทป และจับประเด็นสำคัญที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เพื่อทำการสรุป จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามความหมายที่เข้าข่ายกับเรื่องที่ทำกรวิเคราะห์ เรียบเรียงเป็นความเรียงหลังจากนั้นทำการทดสอบนำข้อมูลที่วิเคราะห์และเขียนเป็นรายงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำกลับไปให้ประชากรเป้าหมายได้อ่านและทบทวนว่า ข้อมูลและการตีความของคณะผู้วิจัยเที่ยงตรงตามที่ผู้ให้ข้อมูลได้พูดได้แสดงความคิดเห็น แล้วจึงแก้ไขเป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้วิธีสกัดปัจจัยแบบวิธีตัวประกอบหลักปัจจัย (Principal Components Factoring) ของบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ผู้วิจัยมีการรายงานผลการวิจัย ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 รองลงมาคือ เพศชายจำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25 และไม่ระบุ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 ตามลำดับ มีอายุ 20 – 30 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมาคือ มีอายุ

31 - 40 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75 รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 รองลงมาคือ มีรายได้ มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้วิธีสกัดปัจจัยแบบวิธีตัวประกอบหลักปัจจัย (Principal Components Factoring) และสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax method) ของบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยมีปัจจัยร่วม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ Big eater, Shrugged, Activist และ Super taster จากการวิเคราะห์ต่อไปนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)) และ Bartlett's Test ค่า KMO ใช้วัดความเหมาะสมของข้อมูล ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.906 แสดงว่าข้อมูลที่มีอยู่เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis และค่า Bartlett Test เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีนัยสำคัญ แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ค่า Measurement of sampling adequacy (MSA) ของข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.875 - 0.950 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 ส่วนค่าความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรซึ่งอยู่ในเกณฑ์ 0.30 - 0.77 แสดงว่าภาพรวมตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน แสดงผลการจัดองค์ประกอบแต่ละปัจจัย ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจัดองค์ประกอบแต่ละปัจจัย

Item	Factor Loading	Eigen values	Variance Percentage
Big eater		8.124	16.926
B1 อยากมารับประทานอาหารท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง	.862		
B2 ค้นหาร้านอาหารที่ต้องไปชิม	.869		
B3 แวะทุกที่มีของกิน	.872		
B4 แหล่งท่องเที่ยวมีอาหารท้องถิ่นหลากหลายให้เลือก	.880		
B5 สถานที่ในการรับประทานอาหารที่มีเมนูอาหารดัง	.852		
B6 ตะลอนชิมอาหารท้องถิ่น	.856		
B7 อาหารตามกระแสนิยมจากการรีวิวในโซเชียลมีเดีย	.733		

ตารางที่ 1 การจัดองค์ประกอบแต่ละปัจจัย (ต่อ)

Item	Factor Loading	Eigen values	Variance Percentage
B8 ชิมอาหารดังของเชียงใหม่ เช่น ข้าวปุ้น น้ำแจ่ว และข้าวต้มมัด	.684		
B9 แชร์ภาพอาหารลงในสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น เฟสบุ๊ก	.691		
B10 อิมพอร์ตไปกับอาหารท้องถิ่น	.728		
B11 รีวิวอาหารสุดฟินกินอร่อย	.782		
B12 เน้นกิน ไม่เน้นเที่ยว ขอนั่งเฉยๆอย่างเดียวพอ	.708		
Shrigger		7.420	15.458
S1 อายากมาพักผ่อน และสัมผัสบรรยากาศ/วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น	.753		
S2 ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการพักผ่อน	.730		
S3 มุ่งมั่นการเดินทางเพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางที่รวดเร็ว	.775		
S4 แหล่งท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม	.778		
S5 สถานที่ในการรับประทานอาหารที่มีบรรยากาศดี	.803		
S6 นั่งชมบรรยากาศ	.723		
S7 อาหารที่คุ้นเคย	.694		
S8 พักผ่อน เช่น ชมบรรยากาศริมโขง ปั่นจักรยานตามเส้นทาง เลียบน้ำโขง	.808		
S9 พักผ่อนจากการเดินทาง	.791		
S10 ดื่มด่ำความสวยงามของบรรยากาศริมแม่น้ำโขง	.735		
S11 รีวิวสถานที่พักผ่อนสุดสบาย บรรยากาศผ่อนคลาย	.787		
S12 ท่องเที่ยวแบบชิล ๆ ไม่อินกับการกินและกิจกรรม	.701		
Activist		6.847	14.265
A1 อายากมาร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น	.763		
A2 ค้นหาแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมให้ท่านมีส่วนร่วม	.791		
A3 แวะสถานที่ท่องเที่ยวที่คนไม่เยอะ เสียบบๆ แต่มีกิจกรรมของชุมชน ให้ร่วมทำ	.764		
A4 แหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมของชุมชนที่หลากหลาย	.798		
A5 สถานที่ในการรับประทานอาหารที่มีกิจกรรมให้ท่านมีส่วนร่วม	.730		
A6 มุ่งทำกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เรียนรู้วิถีชีวิตของท้องถิ่นร่วมกับคน ในชุมชน เช่น รำวงโบราณ ล่องเรือหาปลา ฯ	.821		
A7 อาหารที่หาได้ง่ายทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยว	.811		
A8 ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน เช่น ทำพิธีสาธิตลอย เคราะห์ ทอผ้า หนักากและประเพณีผิชนน้ำ	.742		
A9 เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการทำกิจกรรมที่ประทับใจให้ผู้อื่นฟัง	.821		

ตารางที่ 1 การจัดองค์ประกอบแต่ละปัจจัย (ต่อ)

Item	Factor Loading	Eigen values	Variance Percentage
A10 สนุกกับการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน	.844		
A11 ริ้วการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	.774		
A12 เที่ยวสนุก ทำทุกกิจกรรม แต่ไม่เน้นกิน	.788		
Super taster		5.646	11.763
SU1 ออกจากได้ประสบการณ์ใหม่ในการทำอาหารแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และรับประทานอาหารท้องถิ่น	.628		
SU2 ค้นหาชุมชนที่อยู่ในกระแสนิยมและมีกิจกรรมเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นให้ท่านมีส่วนร่วม	.683		
SU3 แวะเสริมประสบการณ์จากการร่วมทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาหารกับชุมชน เช่น ร่วมทำอาหารกับชุมชน	.582		
SU4 แหล่งท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมได้รับประทานอาหารท้องถิ่นที่อร่อย	.678		
SU5 สถานที่ในการรับประทานอาหารที่มีกิจกรรมให้ท่านมีส่วนร่วมและร่วมรับประทานอาหารกับคนในท้องถิ่น	.729		
SU6 ร่วมทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาหารพร้อมเพื่อรับประทานอาหารร่วมกับคนในชุมชน	.698		
SU7 เน้นอาหารท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมกับคนในชุมชนที่ร่วมประกอบอาหารรับประทานด้วยกัน	.713		
SU8 มีส่วนร่วมกับกิจกรรมอาหารท้องถิ่น เช่น ร่วมทำข้าวปั้น-น้ำแฉ่ว และห่อข้าวต้มมัด	.732		
SU9 มอบของฝากหรือของที่ระลึกจากการลงมือทำด้วยตนเอง (D.I.Y) ให้กับคนใกล้ชิด	.744		
SU10 ประทับใจกับการทำกิจกรรมเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นพร้อมเปิดประสบการณ์ใหม่จากการกิน	.738		
SU11 ริ้วกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอาหารที่สร้างการเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นสำหรับนักท่องเที่ยว	.656		
SU12 ชอบกิน ชอบเที่ยว ชอบเที่ยวทุกกิจกรรม	.697		

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์กรประกอบทั้งหมด 4 ปัจจัย สามารถอธิบายความแปรปรวน ได้ร้อยละ 58.412 การจัดองค์ประกอบแต่ละปัจจัยผลการวิเคราะห์ของบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยมีปัจจัยรวม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ Big eater, Shrugger, Activist และ Super taster

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวตามบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผู้วิจัยมีการรายงานผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการสัมภาษณ์ชุมชนเกี่ยวกับร้านอาหารที่มีศักยภาพในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน

2.1.1 Big eater เป็นนักท่องเที่ยวที่มุ่งลิ้มลองอาหารเป็นอันดับแรก ร้านอาหารที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงอาหารส่วนใหญ่จะเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงและเป็นร้านอาหารที่นำเสนออาหารท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ตามวิถีเชียงคาน เช่น ร้านจุ่มน่วยายัด ร้านอาหารเก่าแก่อายุเชียงคานมายาวนานกว่า 50 ปี ชิมจุ่มน่วย ก้วยจ๊ับ ขนมหุ้น หมี่กะทิ และขนมหวาน (ซอศรีเชียงคาน 10) แมงามอ้มอ้อย (ข้าวเปียกเส้น ไข่กระทะ โจ๊ก) เป็นต้น และมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มนี้ คือ ชิมอาหารท้องถิ่น ถ่ายภาพ และซื้อของที่ระลึกในถนนคนเดิน

2.1.2 Shrugger เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่เน้นการรับประทานอาหาร เน้นการพักผ่อน ร้านอาหารที่เหมาะสมกับกลุ่มนี้ เช่น ซอยขาวเชียงคาน (ข้าวเปียกเส้น ไข่กระทะ โจ๊ก) แมงามอ้มอ้อย (ข้าวเปียกเส้น ไข่กระทะ โจ๊ก) คริวเจริญอาหาร ร้านกาแฟ เช่น บุสมคาเฟ่ (กลางวัน)บ้านติดดิน บ้านสุพิชญา โพลวา รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น ถ่ายภาพบรรยากาศยามเช้าที่แก่งคุดคู้ นั่งสามล้อเที่ยวชมเมืองเชียงคาน ล่องเรือยามเย็น ชมบรรยากาศริมโขงพร้อมรับประทานอาหารเย็นบนเรือ เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ผ่อนคลายและประทับใจต่อการท่องเที่ยวในอำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย

2.1.3 Activist เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน เน้นการสร้างประสบการณ์จากการลงมือทำ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมท่องเที่ยวกับชุมชน จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย แพนพิมพ์โฮมสเตย์ แพนประมงพื้นบ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติกับชุมชนอย่างเต็มที่

2.1.4 Super taster เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ต้องการประสบการณ์ด้านอาหารและสร้างความสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการทำกิจกรรม

ห้องเกี่ยวกับชุมชน จำนวน 2 แห่ง มี Cooking class ประกอบด้วย แพนพิมพ์โฮมสเตย์ แพประมงพื้นบ้าน ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือเรียนรู้จริงในแหล่งท่องเที่ยว

2.2 การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารผลการวิเคราะห์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบ	กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์	แหล่งท่องเที่ยว / ร้านอาหาร	Big eater	Shrugger	Activist	Super taster
ร่วมสร้างสรรค์ (Co-create)	- การทดลองทำอาหาร				✓	✓
	- การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น	แพนพิมพ์โฮมสเตย์ แพประมงพื้นบ้าน			✓	✓
เรียนรู้ (Learn)	- การนำชมแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับอาหารท้องถิ่น	ถนนคนเดินเชียงคาน	✓	✓		
	- การชิมหรือรับประทานอาหารท้องถิ่น	ร้านอาหารท้องถิ่นริมโขง หรือร้านอาหารที่ได้รับ ความนิยมจากนักท่องเที่ยว	✓	✓		
	- Cooking Class	แพนพิมพ์โฮมสเตย์ แพประมงพื้นบ้าน				✓
	- ชมการสาธิตการปรุงอาหาร	แพนพิมพ์โฮมสเตย์ แพประมงพื้นบ้าน			✓	✓
ความสนุกสนาน (Entertain)	- การบอกเล่าเรื่องราวอาหารท้องถิ่น	ร้านอาหารท้องถิ่นริมโขง หรือร้านอาหารที่ได้รับ ความนิยมจากนักท่องเที่ยว		✓	✓	✓
	- เยี่ยมชมตลาด	ถนนคนเดินเชียงคาน		✓	✓	✓

จากตารางที่ 2 พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นไปตามองค์ประกอบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์ แบ่งเป็น

Big eater เน้นการเรียนรู้และความสนุกสนานควบคู่กันไป โดยมีการนำชมแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับอาหารท้องถิ่น เน้นการชิมหรือรับประทานอาหารท้องถิ่น

ภาพที่ 2 แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่ม Big eater

Shrugger เน้นการเรียนรู้และความสนุกสนาน มีการนำชมแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับอาหารท้องถิ่น ชิมหรือรับประทานอาหารท้องถิ่น และรับฟังการบอกเล่าเรื่องราวอาหารท้องถิ่น และพักผ่อนด้วยการเยี่ยมชมตลาดในท้องถิ่น

ภาพที่ 3 แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่ม Shrugger

Activist เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสร้างสรรค์ เรียนรู้ และมีความสนุกสนานไปพร้อมกัน เน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ชมการสาธิตการปรุงอาหาร การบอกเล่าเรื่องราวอาหารท้องถิ่น และการเยี่ยมชมตลาดในท้องถิ่น

ภาพที่ 4 แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่ม Activist

Super taster เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสร้างสรรค์ เรียนรู้ และมีความสนุกสนานไปพร้อมกัน เน้นการทดลองทำอาหาร การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การเข้าร่วม Cooking Class ชมการสาธิตการปรุงอาหาร รับฟังการบอกเล่าเรื่องราวอาหารท้องถิ่น รวมถึงการเยี่ยมชมตลาด ร่วมกับคนในท้องถิ่น

ภาพที่ 5 แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่ม Super taster

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อสร้างโปรแกรมวิเคราะห์บุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร จากผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมวิเคราะห์บุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยใช้ Web Application สามารถใช้งานได้ง่ายผ่านเว็บเบราว์เซอร์โดยไม่ต้องติดตั้งแอปพลิเคชัน เป็นโปรแกรมที่สามารถแนะนำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ดึงดูดความสนใจ และมีความเหมาะสมกับบุคลิกของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคล ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคลจะมีแรงจูงใจ ประสบการณ์ การรับรู้ ข้อมูลและปัจจัยอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ทำให้มีความต้องการกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนกัน การใช้โปรแกรมวิเคราะห์บุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารจะสามารถแยกตัวตนของนักท่องเที่ยว ตามพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนสามารถแนะนำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ตอบสนองต่อความต้องการ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ โดยสามารถเข้าไปใช้เว็บแอปพลิเคชันได้ที่ www.perfoodchiangkhan.com ตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 6 แสดงเว็บแอปพลิเคชัน และแบบทดสอบบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร

อภิปรายผล

1. ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ได้มีการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่จะนำมาจัดกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อจะสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นไปตามองค์ประกอบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์โดยนักท่องเที่ยวกลุ่ม Big eater และ Shrugger จะเป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้และความสนุกสนานควบคู่กันไป ส่วนนักท่องเที่ยวกลุ่ม Activist และ Super taster จะเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสร้างสรรค์ เรียนรู้ และมีความสุขสนุกสนานไปพร้อมกัน และการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร แบ่งออกเป็น 4 เส้นทางของแต่ละบุคลิกภาพ เส้นทางละ 1 วัน โดยนำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างสร้างสรรค์ที่ประกอบไปด้วย การร่วมสร้างสรรค์ เรียนรู้ และความสุขสนุกสนาน และร้านอาหารที่มีศักยภาพเหมาะกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารจัดอยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวด้วย สอดคล้องกับ Tsai (2016) อธิบายว่าการท่องเที่ยวเชิงอาหารในแต่ละจุดหมายปลายทางสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างให้นักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ผ่านอาหารในสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น ผ่านการลิ้มลองอาหาร การเยี่ยมชมสถานที่ทำอาหาร การได้ฝึกทำอาหาร หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับอาหารทำให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและได้รับประสบการณ์ใหม่ตามที่ตนเองต้องการ

2. การพัฒนาโปรแกรมวิเคราะห์บุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยใช้ Web Application สามารถใช้งานได้ง่ายผ่านเว็บเบราว์เซอร์โดยไม่ต้องติดตั้งแอปพลิเคชัน ใช้เพียงอุปกรณ์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและเปิดเบราว์เซอร์ (กรวิชญ์ ไทยฉาย, 2565) การใช้ Web Application ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันประเภทหนึ่งเขียนขึ้นเพื่อใช้งาน โดยสามารถแสดงผลผ่าน Browser หรือเว็บเบราว์เซอร์ได้โดยไม่ต้องติดตั้งแอปพลิเคชัน สามารถใช้งานจาก Browser ได้โดยตรง ทำให้ Web Application ใช้เพียงอุปกรณ์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและเปิด Browser เพื่อเริ่มใช้งานโดยไม่ต้องลงโปรแกรม ใช้ทรัพยากรของเครื่องค่อนข้างต่ำและสามารถเปิดใช้งานได้รวดเร็ว และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน ซึ่งโปรแกรมที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้นสามารถแนะนำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ดึงดูดความสนใจ และมีความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคล ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคลจะมีแรงจูงใจ ประสบการณ์ การรับรู้ ข้อมูลและปัจจัยอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ทำให้มีความต้องการกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ไม่

เหมือนกัน การใช้โปรแกรมวิเคราะห์บุคลิกภาพของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารจะสามารถแยกตัวตนของนักท่องเที่ยว ตามพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนสามารถแนะนำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ สอดคล้องกับ สุพรรณิ พุกษา และคณะ (2564) ที่กล่าวว่าบุคลิกภาพ (Persona) ของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของนักท่องเที่ยว โดยแบ่งประเภทของนักท่องเที่ยวจากเกณฑ์ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาหาร เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และระดับความสนใจต่ออาหาร (แรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว) ซึ่งส่งผลต่อการสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยของร้าน อาหารจานเด่นของร้าน รวมถึงการให้ลูกค้าที่มาใช้บริการได้รีวิวอาหารของร้าน ภายใต้หัวข้อ “อาหารสุดฟินกินอร่อย” อย่างเป็นประจำ เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้วางแผนก่อนการเดินทางโดยนิยมค้นหาร้านอาหารที่ต้องไปชิม เพื่อเป็นทางเลือกในการหาร้านอาหารที่รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารได้ รวมถึงได้สัมผัสอาหารท้องถิ่นที่ได้รับความนิยมอีกด้วย นอกจากนี้ ผู้ประกอบการควรมีการตกแต่งร้านที่สวยงาม สะท้อนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น สร้างบรรยากาศในการรับประทานอาหารที่ดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เดินทางมาเพื่อมาพักผ่อนในเชียงคาน จึงต้องการสัมผัสบรรยากาศรวมถึงวิถีชีวิตท้องถิ่นด้วย

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลอาหารที่มีชื่อเสียงของเชียงคาน เช่น ข้าวปุ้น น้ำแจ่ว และข้าวต้มมัด ประกอบด้วย เรื่องเล่าของอาหาร จุดเด่นที่น่าสนใจ ที่ตั้งของร้านอาหาร รวมถึงข้อมูลการติดต่อร้านอาหาร และควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ทั้งในส่วนของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว รวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ค่านึงถึง 3 องค์ประกอบ คือ

การร่วมสร้างสรรค์ การเรียนรู้ และความสนุกสนาน โดยให้ทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในกิจกรรมเดียวกัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับชุมชน จะเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ดีและความประทับใจจากการท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามบุคลิกของนักท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวจากการรับรู้ข้อมูลทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่สร้างความประทับใจและภาพลักษณ์ที่ดี

2.3 ควรมีการศึกษาคูณภาพการบริการของผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงอาหารเพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำให้กับนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

กรวิชญ์ ไทยฉาย. (2565). **Web Application คืออะไร ทำไมสามารถสร้างจุดเด่นให้ธุรกิจ.**

สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2566, จาก <https://exvention.co.th/webapplication/>.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). **รายงานศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขัน**

ทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด Sea Sun Sand. สืบค้นเมื่อ 6

กันยายน 2567, จาก https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_20190625145933.pdf.

เข้ม เล่งวิริยะกุล และ คักดิ์ชัย เจริญศิริพรกุล. (2560). **แนวทางการพัฒนาคลัสเตอร์ท่องเที่ยว**

ถนนชายโขงอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาดูแลจัดการ

มข., 10(1), 220-246.

คณพศ ภูวบริรักษ์. (2564). **แนวทางการพัฒนาการตลาดสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิง**

ประสบการณ์ท้องถิ่นของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2567, จาก

<https://researchcafe.tsri.or.th/local-experience/>.

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด, อภิวัฒน์ รัตนวราหะ, คมกริช ณะเพทย์, ดนัยธัญ พงษ์พัชราธรเทพ, อัครพงศ์ อันทอง, ณัฐพล อนันต์ธนสาร, อรุณี อินทรไพโรจน์, อรรถพันธ์ สารวงศ์, วรัญญา บุตรบุรี และ ปิณฑิรา วลีธนาพันธ์. (2565). **การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของการท่องเที่ยวไทยหลังโควิด-19**. เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.

สำนักงานจังหวัดเลย. (2566). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด**. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2567, จาก https://ww2.loej.go.th/news_strategy.

สุพรรณิ พฤกษา, สัญชัย เกียรติทรงชัย, วิศิษฐ์ศิริ ชูสกุล, วรากรณ์ ใจน้อย, ปรียาพร พิษิตรานนท์, รักษ์สา ซาติกุล และ ธงชัย สุภา. (2564). **อัตลักษณ์อาหารมงคลท้องถิ่นเพื่อยกระดับสู่การท่องเที่ยววัฒนธรรมอาหารเชิงสร้างสรรค์ลุ่มแม่น้ำโขง**. (รายงานผลการวิจัย). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row Publication.

Tsai, C. T. (2016). Memorable tourist experiences and place attachment when consuming local food. **International Journal of Tourism Research**, 18(6), 536-548.

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ
ANALYSIS OF DISCOURSE PRACTICES OF THE NATIONAL
CHILDREN'S DAY BOOK

พิชญาวี ทองกลาง^{1,*} และ กานดา เจริญเตี้ย²
Pitichayawee Thongkland^{1,*} and Kanda Charoentia²

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹ Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

² Nakhon Ratchasima Rajabhat University Demonstration School

Received: 13 September 2024

Revised: 23 December 2024

Accepted: 25 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ รวบรวมข้อมูลจากหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2558–2567 จำนวน 10 เล่ม วิเคราะห์ตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร สื่อช่องทางการสื่อสารและผู้รับสาร ผลการวิเคราะห์พบว่า 1. ผู้ส่งสารหรือผู้ผลิตตัวบทเป็นเด็กและเยาวชน จำนวน 333 คน ประกอบด้วย นักเรียน นักศึกษาและเยาวชนทั่วไป 2. สารหรือตัวบทพบประเภทงานเขียนทั้งหมด จำนวน 246 เรื่อง แบ่งออกเป็นบันเทิงคดี จำนวน 223 เรื่อง ประกอบด้วยนิทาน การ์ตูน เรื่องสั้น จดหมาย บทกลอน ชีวประวัติ และพบผลงานศิลปะ จำนวน 23 เรื่อง โดยพบงานเขียนเรื่องสั้นมากที่สุด จำนวน 136 เรื่อง ส่วนเนื้อหาเป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนแต่งขึ้นเกี่ยวกับการศึกษา การผจญภัย การประกอบอาชีพ สัตว์ เทคโนโลยี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อน ประเทศชาติ พระมหากษัตริย์ ครอบครัว ศาสนาประเพณีและวัฒนธรรม การปฏิบัติตน การท่องเที่ยว และผลงานศิลปะ โดยพบเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนมากที่สุด จำนวน 96 เรื่อง 3. สื่อช่องทางการสื่อสารหรือสื่อและการกระจายตัวบทดำเนินการเผยแพร่ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ และจำหน่ายหนังสือผ่านช่องทางออนไลน์ และ 4. ผู้รับสารหรือผู้อ่าน

* Corresponding author: พิชญาวี ทองกลาง

E-mail: pitichayawee@gmail.com

เป็นกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป หนังสือวันเด็กแห่งชาติได้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมด้านการสื่อสารที่กำหนดผู้ส่งสาร สาร สื่อช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสารไว้อย่างชัดเจน เน้นการผลิตเพื่อเด็กและเยาวชนจึงทำให้การกระจายตัวบทสามารถส่งผ่านไปยังผู้อ่านได้ทั่วประเทศ

คำสำคัญ: วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม, หนังสือวันเด็กแห่งชาติ, องค์ประกอบการสื่อสาร

Abstract

The purpose of this research article is to analyze the discourse practices in the National Children's Day book. Data were collected from 10 National Children's Day books from 2015–2024, analyzed according to the concept of communication elements consisting of sender, message, communication channel and receiver. The results of the analysis found that: 1. The messengers or producers of the texts were 296 children and youths, consisting of students. General students and youth. 2. Substances or texts were found in a total of 246 writings, divided into 223 fiction stories, consisting of stories, cartoons, short stories, letters, poems, biographies, and 23 works of art were found, with the most being 136 short story writings. The content was stories that the author wrote about education, adventure, careers, animals, technology, nature and the environment, friends, the nation, the king, family, religion, tradition and culture, behavior, travel. and works of art The most content was found regarding conduct, a total of 96 stories. 3. Communication channels or media and distribution of the chapters are distributed to various schools and books are sold through online channels and 4. The audience or readers are the target group of children and youth from primary schools and up. The National Children's Day book reflects the relationship of communication discourse practices that determine the messenger, message, and communication channel. and the recipient clearly. Emphasis is placed on producing for children and youth, thus

allowing the distribution of the script to be passed on to readers throughout the country.

Keywords: Discourse Practice, National Children's Day Book, Communication Elements

บทนำ

หนังสือสำหรับเด็กมีลักษณะที่มุ่งให้ความบันเทิงเป็นหลัก เนื้อหาที่จะบรรจุลงไปควรเป็นเรื่องที่สนุกสนานและชวนติดตาม ควรสอดคล้องกับวัยและจิตวิทยาความต้องการของเด็ก เช่น นิทาน เทพนิยาย คำกลอนง่าย ๆ ผจญภัย ชีวิตในบ้าน สัตว์เลี้ยง หนังสือต้องมีจุดเด่นในด้านรูปเล่ม ภาพประกอบ และเนื้อหา (ฝ่ายวิชาการ สถาบันส่งเสริมและพัฒนาก่อนการเขียนแห่งประเทศไทย, 2544) การจัดทำหนังสือสำหรับเด็กควรตอบสนองความต้องการและส่งเสริมพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปลูกฝังจินตนาการและอารมณ์ให้แก่เด็กโดยเฉพาะ (เจด็จ คชฤทธิ์, 2554) สอดคล้องกับขวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) ที่กล่าวว่าหนังสือสำหรับเด็กทำขึ้นเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ผ่อนคลายอารมณ์ ฝึกให้เด็กอ่านหนังสือได้คล่อง เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นจากการฟังและการดูเป็นการลับสมอง ส่งเสริมจินตนาการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมชาวปัญญาให้กับเด็ก ให้ความรู้สนองความอยากรู้อยากเห็นให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวและความรู้อื่น ๆ ปลูกฝังคุณธรรมเป็นความหวังของสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน รู้จักค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ แก้ปัญหาให้กับเด็กเมื่อมีปัญหาการเรียนและปัญหาสังคม และให้เด็กได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ

หนังสือสำหรับเด็กจึงได้รับความสนใจจากเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะหนังสือวันเด็กแห่งชาติที่ดำเนินการผลิตและเผยแพร่เป็นประจำทุกปี พริบพันดาว (2567) ได้กล่าวว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติเล่มแรกของไทย ได้จัดพิมพ์ฉบับแรกเมื่อ พ.ศ. 2502 (ตามที่ปรากฏในคำนำของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2508) คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ซึ่งมี นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา ประธานคณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์หนังสือวันเด็กแห่งชาติในหน้าคำนำ ความว่า

คณะกรรมการจัดงานเห็นสมควรให้จัดพิมพ์เอกสารขึ้นเพื่อให้ผู้ใหญ่ได้รู้แนวทางในการอบรมเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ส่วนใหญ่คือคณะเจ้าหน้าที่แผนกสุขวิทยาจิต โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา ซึ่งมีเจตนาจะให้ผู้ใหญ่เข้าใจถึงธรรมชาติของเด็กแล้วส่งเสริมให้เจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า หากเด็กมีความบกพร่องก็ควรได้รับการแก้ไขเสียแต่เยาว์วัย ดีกว่าจะปล่อยไว้ให้เป็นจุดอ่อนในบุคลิก ลักษณะจนเป็นผู้ใหญ่แก้ไขไม่ได้ และเป็นเหตุให้เกิดโรคจิต โรคประสาทต่อไป พฤติกรรมของเด็กเป็นผลต่อเนื่องมาแต่การอบรมเลี้ยงดูของผู้ใหญ่ทั้งสิ้น ฉะนั้นการป้องกัน แก้ไขปัญหาในเด็กจึงขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่โดยสิ้นเชิง ดังนั้นคณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติมีความเชื่อมั่นว่าเอกสารนี้จะ เป็นประโยชน์แก่ผู้ใหญ่ในการดูแลอบรมเด็ก รวมทั้งผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์โดยทั่วไป ๑ ไปด้วยเป็นอันมาก

นับแต่นั้นมาคณะกรรมการจัดงานวันเด็กในปีต่อมาก็ได้จัดพิมพ์หนังสือวันเด็กเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบันนี้ พ.ศ. 2504 ได้มีการเพิ่มเรื่องสั้นแสดงภาพชีวิตระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่และวิธีแก้ปัญหาที่ยากเกี่ยวกับเด็กเข้าไว้ด้วย ต่อมาเนื้อหาขยายเป็นบทความธรรมะ เรื่องสั้น นิทาน บทเพลง ความรู้รอบตัว และบทประพันธ์ต่าง ๆ ปลุกฝังให้เด็กรักการอ่าน ส่วน พ.ศ. 2537 มีการเปลี่ยนแปลงรูปเล่มเป็นขนาด 150×210 มม. เพิ่มเนื้อหาในส่วนของงานเขียน ภาพวาดและกิจกรรมของเด็ก ๆ มาลงตีพิมพ์เป็นสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นและดำรงรูปแบบนี้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีนักวิชาการได้นำหนังสือวันเด็กแห่งชาติไปศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ปรากฏในงานวิจัยของธงชัย สมบูรณ์ (2558) ศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของชาติที่ส่งผ่านวาทกรรมคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ อุมาวลัย ชีซ่าง (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็ก วัลลภา วิทยารักษ์ (2548) ศึกษาคุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ และกฤษณา พรมเลิศ (2543) วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ

การจัดทำหนังสือวันเด็กแห่งชาติได้ดำเนินการเผยแพร่และจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์การค้ำของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการผลิตและเผยแพร่จึงเป็นความสัมพันธ์ของวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม Fairclough (1995) นักภาษาศาสตร์คนสำคัญที่สร้างทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ได้อธิบายว่าการวิเคราะห์รูปภาพและบริบททางสังคมแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ ตัวบท (Text) เป็นการวิเคราะห์วจนภาษาและสิ่งต่าง ๆ ที่สื่อความหมายไม่ว่าจะเป็นภาพ ขนาดตัวอักษร ตำแหน่ง

ข้อความ ฯลฯ วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse practice) เป็นการวิเคราะห์วิธีที่ตัวบท ถูกผลิตและเผยแพร่ออกไป รวมทั้งการตีความตัวบทจากผู้รับสาร และวิธีปฏิบัติทางสังคม วัฒนธรรม (Socio cultural practice) เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ สถาบัน และสังคมที่ แวดล้อมและสัมพันธ์กับตัวบท รวมถึงการผลิตและการบริโภคตัวบท

การวิเคราะห์วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมจึงเป็นการอธิบายภาพรวมของตัวบทตั้งแต่ผู้ผลิต ตัวบท เนื้อหา การกระจายตัวบท ผู้รับสาร โดยใช้บริบททางสังคมเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์ เพื่ออธิบายให้เห็นว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติผลิตโดยใคร มีลักษณะเนื้อหาอย่างไร การกระจาย ตัวบทไปช่องทางใดและกลุ่มใดเป็นกลุ่มผู้รับสาร ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจวิเคราะห์วิธีปฏิบัติ ทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2558-2567 จำนวน 10 เล่ม โดยวิเคราะห์ ตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารของอภิจัง พุกสวัสดิ์ (2564) ประกอบด้วยผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ผู้วิจัยจะนำ องค์ประกอบการสื่อสารมาวิเคราะห์ตัวบทที่สร้างโดยใคร สื่อสารไปยังใคร ผ่านสื่อใด เพื่อแสดง ให้เห็นว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีขั้นตอนการผลิตตัวบทอย่างไร ตัวบทเหล่านั้นถูกนำเสนอสู่ สังคมอย่างไร และเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้างตัวบทของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติตามองค์ประกอบ การสื่อสาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ศิริพร ภักดีผาสุก (2553) ได้อธิบายวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมเป็นการวิเคราะห์ความ สัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมที่ต้องอาศัยการตีความว่าตัวบทมีความสัมพันธ์ กับองค์ประกอบของวิธีปฏิบัติทางวาทกรรมหรือการปฏิสัมพันธ์ในบริบทการสื่อสารอย่างไร ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติตามแนวคิดองค์ประกอบ การสื่อสารของอภิจัง พุกสวัสดิ์ (2564) ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือ ช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร (Sender) เป็นแหล่งกำเนิดหรือผู้เริ่มต้นการสื่อสาร และส่งสารไปยัง ผู้รับสาร ผู้ส่งสารอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กรต่าง ๆ ที่ต้องการส่ง

ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้สึก ความคิดเห็น ทศนคติ ความเชื่อไปยังผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้รับสาร

2. สาร (Message) เป็นเรื่องราวที่มีความหมาย เช่น ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ อารมณ์ความรู้สึก เป็นได้ทั้งข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ผู้ส่งสารต้องการแสดงออกมาให้ผู้รับสารรับรู้ร่วมกัน และเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง อาจจะเป็นการตอบสนองทางบวกหรือทางลบก็ได้

3. สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) เป็นเครื่องมือในการส่งสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร มีหลายประเภท ได้แก่ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ที่ใช้รับรู้ความหมาย ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การสัมผัส และการลิ้มรส สื่อธรรมชาติ เช่น อากาศ เสียง แสง บรรยากาศที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ประกาศ จดหมายข่าว สื่อโสตทัศนูปกรณ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพ ภาพยนตร์ สื่อมัลติมีเดีย วิดิทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เคเบิลทีวี การสื่อสารผ่านดาวเทียม อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ เว็บบล็อก จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) โทรศัพท์เคลื่อนที่ และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Web blogs, Facebook, Line, Instagram, Twitter และ YouTube

4. ผู้รับสาร (receiver) เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่รับรู้ความหมายของข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารส่งมาผ่านสื่อหรือช่องทางใด ๆ จากนั้นผู้รับสารจะตีความสารนั้น และเกิดเป็นปฏิกิริยาตอบสนอง (feedback) กลับไปยังผู้ส่งสาร อาจเกิดขึ้นในทันทีทันใด อาจเกิดขึ้นภายหลัง หรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ นอกจากนั้นแล้วยังไม่สามารถควบคุมได้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ทศนคติ อารมณ์และความรู้สึกของผู้รับสารในขณะนั้นด้วย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ มีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่ศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยศึกษาหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558–2567 จำนวน 10 เล่ม ได้แก่ หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2558 เรื่อง เมล็ดพันธุ์ของชาติ หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2559 เรื่อง ร้อยรักเป็นหนึ่งเดียว หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2560 เรื่อง ต้นกล้าของพ่อ หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2561 เรื่อง

อีโร่ตัวจิ๋ว หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2562 เรื่อง นอกหน้าต่างบานเล็ก หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2563 เรื่อง เด็กไทยไปถึงฝัน หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2564 เรื่อง สู้ไปด้วยกัน หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2565 เรื่อง เด็กไทยใจเป็นหนึ่ง หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2566 เรื่อง เด็กทีวีไทย และหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2567 เรื่อง ยิ้ม...ยิ้มอ้อมหัวใจ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2558–2567 จำนวน 10 เล่ม ซึ่งช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเป็นระยะเวลาที่มีข้อมูลมากเพียงพอที่จะสรุปผลเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติได้เนื่องจากได้ผลิตและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยศึกษาเฉพาะผลงานที่เป็นของเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนหมายถึงเด็กชายและเด็กหญิงที่เขียนผลงานของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ และมีสัญชาติไทยเท่านั้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารของอริชัจ พุกสวัสดิ์ (2564) ประกอบด้วยผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) เป็นการวิเคราะห์และอธิบายประกอบตารางของตัวบทตั้งแต่ผู้ผลิตตัวบท เนื้อหา การกระจายตัวบท ผู้รับสาร โดยใช้บริบททางสังคมเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายให้เห็นว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติผลิตโดยใคร มีลักษณะเนื้อหาอย่างไร การกระจายตัวบทไปช่องทางใดและกลุ่มใดเป็นกลุ่มผู้รับสาร

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารของอริชัจ พุกสวัสดิ์ (2564) ประกอบด้วยผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) เป็นการวิเคราะห์ตัวบทที่สร้างโดยใคร สื่อสารไปยังใคร ผ่านสื่อใด เพื่อแสดงให้เห็นว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีขั้นตอนของผู้ผลิตตัวบทอย่างไร ตัวบทเหล่านั้นถูกนำเสนอสู่สังคมอย่างไร และเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้างตัวบทของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผู้ส่งสาร (Sender): ผู้ผลิตตัวบท ประกอบด้วยผู้เขียนที่เป็นเด็กและเยาวชน ผู้เขียนและผู้อ่านไม่ได้เห็นหน้ากันและกัน หรือมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จากการวิเคราะห์ผู้ส่งสารหนังสือวันเด็กแห่งชาติที่เป็นเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยสรุปตามตารางด้านล่าง ดังนี้

ตารางที่ 1 จำแนกประเภทผู้ส่งสาร

ประเภท	พ.ศ.										รวม
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	
เด็กและเยาวชน	21	29	40	25	21	45	45	28	38	41	333

จากตารางที่ 1 พบผู้ส่งสารที่เป็นเด็กและเยาวชนทั้งหมด จำนวน 333 คน โดยการนับจำนวนผู้ส่งสารนี้ผู้วิจัยนับตามจำนวนผู้เขียนในแต่ละเรื่องซึ่งการแต่งบางเรื่องเป็นการแต่งแบบคู่และแบบกลุ่ม ผู้วิจัยจึงนับตามจำนวนผู้เขียนจริงที่ปรากฏของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ผู้เขียนที่เป็นเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนทั่ว ๆ ไป โดยผู้เขียนกลุ่มนี้จะส่งเนื้อหาไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นคณะกรรมการฯ จะคัดเลือกผลงานเพื่อที่จะตีพิมพ์และเผยแพร่

2. สาร (Message): ตัวบท หนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นหนังสือสำหรับเด็กที่ผลิตเพื่อให้เด็กและเยาวชนอ่านอย่างเพลิดเพลิน และสนุกสนานไปกับเนื้อเรื่องและบทบาทการกระทำของตัวละคร ซึ่งเนื้อหาเป็นเรื่องสำหรับเด็กอ่านเล่นแต่แฝงอัตลักษณ์ของเด็กไทยที่พึงปฏิบัติอย่างแนบเนียน ผู้วิจัยจึงแบ่งประเภทตัวบทหนังสือวันเด็กแห่งชาติออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รูปแบบหนังสือวันเด็กแห่งชาติ และเนื้อหาหนังสือวันเด็กแห่งชาติ โดยการวิเคราะห์รูปแบบหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ผู้วิจัยพิจารณาจากมุมมองของงานเขียนที่มุ่งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินหรือความรู้เป็นหลัก แบ่งประเภทงานเขียนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บันเทิงคดี ประกอบด้วยนิทาน การ์ตูน เรื่องสั้น จดหมาย บทกลอน และผลงานศิลปะ ตามตารางด้านล่าง ดังนี้

ตารางที่ 2 ประเภทงานเขียนบันเทิงคดีและผลงานศิลปะ

ลำดับ	ประเภท	พ.ศ.										รวม
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	
1	นิทาน	1	1	3	2	1	1	1	-	1	2	13
2	การ์ตูน	1	5	2	5	4	3	6	5	3	3	37
3	เรื่องสั้น	11	15	20	15	10	17	15	10	10	13	136
4	จดหมาย	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	3
5	บทกลอน	4	2	1	1	5	5	4	3	5	1	31
6	ชีวประวัติ	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3
7	ผลงานศิลปะ	-	1	-	-	-	4	4	4	5	5	23
	สรุป	19	25	27	24	21	30	30	22	24	24	246

จากตารางที่ 2 พบประเภทงานเขียนทั้งหมดจำนวน 246 เรื่อง แบ่งออกเป็นประเภทบันเทิงคดี พบทั้งหมดจำนวน 223 เรื่อง ประกอบด้วยนิทาน การ์ตูน เรื่องสั้น จดหมาย บทกลอน และชีวประวัติ นอกจากนี้พบผลงานศิลปะ จำนวน 23 เรื่อง จากการวิเคราะห์พบงานเขียนเรื่องสั้นมากที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องที่มีลักษณะคล้ายนวนิยายแต่สั้นกว่า มีเหตุการณ์หลักเพียงเหตุการณ์เดียว มีโครงเรื่องและแก่นเรื่องเพียงเรื่องเดียว จำนวนตัวละครเพียงไม่กี่ตัว และมีระยะเวลาตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องไม่นาน พบทั้งหมดจำนวน 136 เรื่อง เช่น รวมใจเป็นหนึ่ง เด็กยุคใหม่เข้าใจอาเซียน สีเทียนยอดกตัญญู ร่วมด้วยช่วยกันประหยัดพลังงาน ต้นกล้าแห่งความดี ความจนของประหยัด รู้รักสามัคคี ใจอิมสุข หนูนาเด็กดี เตี้ยผู้กลับตัว หนูดีคนเก่ง บทเรียนของมังกร ความฝันของปลายฟ้า เมื่อฉันอยู่ในยุคโควิด-19 ต้นกล้าเยาวชน เด็กหญิงต่างดาว หนูน้อยจิตอาสา บทเรียนราคาแพง ความฝันของฉัน โลกไร้พรมแดน ฯลฯ

การวิเคราะห์ด้านเนื้อหาผู้วิจัยพิจารณาจากเรื่องราวที่ผู้เขียนแต่งขึ้นโดยหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีเนื้อหาที่ต้องการให้เด็กอ่านเข้าใจง่าย ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและส่งเสริมจินตนาการ รวมทั้งให้ข้อคิดและปลูกฝังด้านคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม ผู้วิจัยจึงแบ่งประเภทของเนื้อหาออกเป็นด้านต่าง ๆ ตามตารางด้านล่าง ดังนี้

ตารางที่ 3 เนื้อหาหนังสือวันเด็กแห่งชาติ

ลำดับ	ประเภท	พ.ศ.										รวม
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	
1	การศึกษา	1	1	1	1	3	1	2	6	1	3	20
2	การผจญภัย	-	1	-	-	-	1	2	-	-	1	5
3	การประกอบอาชีพ	1	2	1	2	2	1	-	-	-	-	9
4	สัตว์	1	-	2	1	3	-	-	-	3	3	13
5	เทคโนโลยี	-	-	1	1	1	1	-	1	1	2	8
6	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	-	2	1	1	1	6	1	-	-	-	12
7	เพื่อน	2	-	2	1	1	-	-	1	2	-	9
8	ประเทศไทย	1	-	2	4	-	1	-	1	1	-	10
9	พระมหากษัตริย์	-	3	2	2	2	-	-	-	-	-	9
10	ครอบครัว	1	4	1	-	-	2	-	-	1	4	13
11	ศาสนาประเพณีและ วัฒนธรรม	4	1	2	1	1	1	-	3	2	1	16
12	การปฏิบัติตน	7	10	12	10	7	12	21	5	8	4	96
13	การท่องเที่ยว	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	3
14	ผลงานศิลปะ	-	1	-	-	-	4	4	4	5	5	23
สรุป		19	25	27	24	21	30	30	22	24	24	246

จากตารางที่ 3 พบเนื้อหาหนังสือวันเด็กแห่งชาติทั้งหมดจำนวน 246 เรื่อง แบ่งออกเป็น 14 ประเภท ได้แก่ การศึกษา การผจญภัย การประกอบอาชีพ สัตว์ เทคโนโลยี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อน ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ ครอบครัว ศาสนาประเพณีและวัฒนธรรม การปฏิบัติตน การท่องเที่ยว และผลงานศิลปะ โดยพบเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนมากที่สุด ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งการปฏิบัติตนในลักษณะต่าง ๆ การใช้ชีวิตอยู่อย่างประหยัดและพอเพียง ความสามัคคีปรองดอง พบทั้งหมดจำนวน 96 เรื่อง เช่น สามัคคีกันไว้ชาติไทยอยู่รอด ความภูมิใจของถึงขยะ ร่วมด้วยช่วยกันประหยัดพลังงาน ปณิธานแห่งความดี ร่วมคิดร่วมสร้างร่วมทำบ้านเมืองใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชัน ความดี

ทำง่ายจึง วังด้วยใจไปด้วยกัน ทาทำหมื่นน้อยจิตอาสา พัฒนาใจตนให้เป็นคนมีจิตอาสาช่วยพาชาติรุ่งเรือง ปรับชีวิตเปลี่ยนวิถียุคโควิด-19 เมื่อฉันอยู่ในยุคโควิด-19 ความดีและความพอเพียงคือวัคซีนชีวิต คนละไม้คนละมือ สิ่งดีที่ต้องทำ ฯลฯ

3. สื่อช่องทางการสื่อสาร (Channel): สื่อและการกระจายตัวบท หนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นหนังสือสำหรับเด็กที่สื่อสารแบบทางเดียวอยู่ในความดูแลด้านการผลิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือภายใต้รัฐบาล โดยทำหน้าที่ควบคุมและดูแลการผลิตตัวบท งานเขียนจึงสอดแทรกความคิดต่าง ๆ ผ่านมุมมองของเด็กและเยาวชนทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจให้กับผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กผ่านทางเนื้อหาที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเลียนแบบในสิ่งที่เด็กและผู้ใหญ่พิจารณาว่าเหมาะสม ตัวบทจึงได้เผยแพร่และกระจายไปยังเด็กและเยาวชน รวมทั้งสถานศึกษาในที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างกว้างขวาง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดพิมพ์เผยแพร่และจำหน่ายให้กับบุคคลทั่วไปผ่านร้านศึกษาศึกษาภัณฑ์พาณิชย์ที่สามารถสั่งซื้อผ่าน รวมทั้งกำหนดให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้สั่งจองหนังสือล่วงหน้า จึงทำให้จำนวนการตีพิมพ์ในแต่ละปีไม่เท่ากัน โดยพ.ศ. 2558 จำนวน 300,000 เล่ม พ.ศ. 2559 จำนวน 300,000 เล่ม พ.ศ. 2560 จำนวน 300,000 เล่ม พ.ศ. 2561 จำนวน 180,000 เล่ม พ.ศ. 2562 จำนวน 130,000 เล่ม พ.ศ. 2563 จำนวน 140,000 เล่ม พ.ศ. 2564 จำนวน 80,000 เล่ม พ.ศ. 2565 จำนวน 50,000 เล่ม พ.ศ. 2566 จำนวน 80,000 เล่ม และ พ.ศ. 2567 จำนวน 80,000 เล่ม

4. ผู้รับสาร (Receiver): ผู้อ่าน ผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของหนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีวัยและประสบการณ์น้อยกว่า ต้องอาศัยการเรียนรู้และประสบการณ์จากผู้ใหญ่ที่มีวัยและประสบการณ์มากกว่า อีกทั้งหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีการนำเสนอเนื้อหาที่เน้นความสนุกสนาน จึงทำให้เด็กอ่านอย่างเพลิดเพลินและเชื่อตามโดยปราศจากข้อสงสัย เนื่องจากอยู่ในรูปแบบนิทาน การ์ตูน และเรื่องสั้นเป็นส่วนมาก

จากการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติทำให้เข้าใจถึงองค์ประกอบของการสื่อสารที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ในแง่มุมทางสังคมวัฒนธรรม และเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับผู้ส่งสาร (Sender): ผู้ผลิตตัวบท สาร (Message): ตัวบท สื่อช่องทางการสื่อสาร (Channel): สื่อและ

การกระจายตัวบท และผู้รับสาร (Receiver): ผู้อ่าน ซึ่งกระบวนการผลิต ตัวบท การกระจายตัวบท และการบริโภคตัวบท มีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนว่าเป็นการผลิตเพื่อเด็กและเยาวชน จึงทำให้การกระจายตัวบทสามารถส่งผ่านไปยังผู้อ่านที่เป็นเด็ก ๆ ทั่วประเทศได้

อภิปรายผล

หนังสือวันเด็กแห่งชาติมีวิธีการผลิตตัวบทและการใช้เนื้อหาที่มีส่วนสำคัญในการสร้างการรับรู้ได้ ส่งเสริมค่านิยมและความเชื่อบางอย่างในสังคมให้คงอยู่ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. หนังสือวันเด็กแห่งชาติพบผู้เขียนที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนทั่ว ๆ ไป จำนวน 296 คน เป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและสารคดี จำนวน 253 เรื่อง โดยเรื่องสั้นพบมากที่สุด จำนวน 120 เรื่อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตมากที่สุด จำนวน 91 เรื่อง เกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวัน การปฏิบัติตนในลักษณะต่าง ๆ การใช้ชีวิตอยู่อย่างประหยัดและพอเพียง ความสามัคคีปรองดอง ซึ่งผู้เขียนเหล่านี้จะส่งเนื้อหาไปยังสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จากนั้นคณะกรรมการจะคัดเลือกผลงานเพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ สอดคล้องกับอุมาวัลย์ ชีซ่าง (2555) ที่ได้กล่าวว่าหนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นหนังสือที่รัฐบาลให้ความสนใจ ได้มอบหมายให้หน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาดูแลควบคุมการผลิต โดยเชิญชวนเด็กและเยาวชนทั่วไปส่งเรื่องเพื่อมาเผยแพร่ผลงาน จึงเป็นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถ และเป็นสื่อที่สามารถช่วยปลูกฝังความคิดเด็กตามที่สังคมต้องการได้เป็นอย่างดี ส่วนคณะกรรมการมีสิทธิ์ในการพิจารณาเลือกเรื่องที่จะตีพิมพ์และเผยแพร่ หนังสือวันเด็กแห่งชาติที่ผลิตโดยหน่วยงานของรัฐจึงมีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งเป็นเรื่องสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีจึงมองว่าเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็กเป็นหลัก นำเสนอเนื้อหาที่เน้นความสนุกสนาน จึงทำให้เด็กอ่านอย่างเพลิดเพลินและปฏิบัติตามโดยปราศจากข้อสงสัย เนื่องจากอยู่ในรูปแบบของนิทานและเรื่องสั้น

2. หนังสือวันเด็กแห่งชาติเป็นการสื่อสารแบบทางเดียวอยู่ในความดูแลด้านการผลิตของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนว่าเป็นการผลิตเพื่อเด็กและเยาวชน จึงทำให้การกระจายตัวบทสามารถส่งผ่านไปยังผู้อ่านที่เป็นเด็ก ๆ ทั่วประเทศได้ ดังนั้นหนังสือวันเด็กแห่งชาติจึงมีความสัมพันธ์กับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในลักษณะที่หนังสือเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการผลิตและเผยแพร่ทั่วประเทศพร้อม ๆ กับการจัดงานวันเด็ก

แห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ สุขวิสิทธี (2554) กล่าวว่ารัฐได้เผยแพร่อุดมการณ์ผ่านหนังสือวันเด็กแห่งชาติพร้อมกับการมอบคำขวัญวันเด็กโดยนายกรัฐมนตรี ซึ่งอุดมการณ์ส่วนหนึ่งมีความสัมพันธ์กับคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ โดยอุดมการณ์เด็กดีและเด็กไม่ตีที่หนังสือวันเด็กแห่งชาติได้สื่อไปยังผู้อ่านทำให้เห็นว่าเด็กเป็นสมาชิกที่ดีและเป็นที่ต้องการของสังคม ประกอบด้วยความเป็นพลเมืองดีของชาติที่แสดงให้เห็นว่าสมาชิกที่ดีของสังคมนั้นจะต้องปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีของชาติ โดยการเคารพและเทิดทูนสถาบันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมถึงความสามัคคีและการมีระเบียบวินัยที่ช่วยให้สังคมสามารถดำเนินไปอย่างเรียบร้อย อุดมการณ์เด็กดีและเด็กไม่ตีจึงเป็นอุดมการณ์สำคัญที่หนังสือได้ใช้เพื่อสื่อภาพของสมาชิกที่พึงปรารถนา

หากพิจารณาแล้วรัฐได้พยายามปลูกฝังความคิดผ่านหนังสือวันเด็กแห่งชาติด้วยการเผยแพร่และผลิตซ้ำความคิดเดิมในสังคมไทยในแต่ละปี ทำให้เกิดการยอมรับในสถานภาพและบทบาทของตนเอง ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองให้ได้อย่างครบถ้วนและเหมาะสม จึงกล่าวได้ว่าเป็นการปลูกฝังเด็กให้มีความคิดและความเชื่อที่เป็นรากฐานของการปกครองได้อย่างราบรื่นผ่านกระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรม

ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

จากผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ โดยนำแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารมาใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์ทำให้เห็นว่า หนังสือวันเด็กแห่งชาติมีวิธีการผลิตตัวบท การใช้เนื้อหาที่มีส่วนสำคัญในการสร้างการรับรู้ได้ เพราะหนังสือวันเด็กแห่งชาติมีเนื้อหาที่ส่งเสริมค่านิยมและความเชื่อบางอย่างในสังคม ดังนั้นหนังสือวันเด็กแห่งชาติจึงมีบทบาทสำคัญต่อการถ่ายทอดอุดมการณ์ หรือความคิดต่าง ๆ ไปยังผู้อ่านให้เกิดการรับรู้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติได้วิเคราะห์ตามแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสาร แต่หากสนใจสามารถนำแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาการสื่อสารมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ได้

2.2 การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมเป็นการอธิบายกระบวนการผลิตด้วยท โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดองค์ประกอบของการสื่อสารมาอธิบายเริ่มตั้งแต่ผู้ผลิต เนื้อหา สื่อและผู้รับ สาร เพื่ออธิบายให้เห็นว่าผลิตโดยใคร มีลักษณะเนื้อหาอย่างไร การกระจายตัวทไปช่องทางใด และกลุ่มใดเป็นกลุ่มผู้รับสาร ดังนั้นหากสนใจสามารถวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม โดยการ วิเคราะห์วาทกรรมในบทเพลง ภาพยนตร์ คำขวัญ หรืออื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา พรหมเลิศ. (2543). **วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจด็จ คชฤทธิ์. (2554). **เด็กกับหนังสือ : คู่มือเพื่อความเข้าใจและหนังสือสำหรับเด็ก**. นนทบุรี: บ้านหนังสือ.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. โครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิม พระเกียรติ เนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2558). **การสร้างอัตลักษณ์ของชาติที่ส่งผ่านวาทกรรมคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฝ่ายวิชาการ สถาบันส่งเสริมและพัฒนาก่อนการอ่านการเขียนแห่งประเทศไทย. (2544). **การเขียน หนังสือสำหรับเด็กเพื่อเป็นผลงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- พริบพันดาว. (2567). **รหัสลับหนังสือวันเด็กแห่งชาติ**. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2567, จาก <https://www.posttoday.com/life/healthy/535169>.
- วัลลภา วิทยารักษ์. (2548). **คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ : วิเคราะห์จากหนังสือ วันเด็กแห่งชาติ** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชา ภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 – 2544 : การศึกษาตามแนวทาง วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา วิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศิริพร ภัคดีผาสุก. (2553). วาทกรรม “ความเป็นผู้หญิง” ในนิตยสารสุขภาพและความงาม
ภาษาไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิศักดิ์ พุกสวัสดิ์. (2564). นวัตกรรมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมาวัลย์ ซีซ้าง. (2555). ความเป็นชาย-ความเป็นหญิงในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ : การศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์. วารสารภาษาและวรรณคดีไทย, 29,
113–141.
- อุมาวัลย์ ซีซ้าง. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็ก
ในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523 - 2553. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*.
London: Longman.

DEVELOPING SECOND-YEAR STUDENT TEACHERS' TECHNOLOGICAL PEDAGOGICAL CONTENT KNOWLEDGE THROUGH MICRO-TEACHING IN A LEARNING MANAGEMENT COURSE

Chittamas Suksawang^{*}

Faculty of Education, Surindra Rajabhat University

Received: 8 August 2024

Revised: 10 December 2024

Accepted: 11 December 2024

Abstract

This study aimed to 1) study TPCK development through Micro-Teaching, 2) explore supportive and obstructive factors, and 3) assess post-instruction TPCK development. The sample comprised 92 second-year student teachers who enrolled in a Learning Management Course at a university in Surin Province during the second semester of 2022. A mixed-methods approach was utilized, combining qualitative and quantitative data from lesson plan analyses, field notes of observations, semi-structured interviews, document reviews, and questionnaires. The results demonstrated high post-instruction TPCK proficiency in TPCK components due to Micro-Teaching, with the highest scores in Technological Knowledge (TK) and the lowest in Technological Content Knowledge (TCK). Effective mentorship and robust technological resources were identified as key supporting factors, while challenges included insufficient content knowledge and inappropriate technology integration. Overall, TPCK

* Corresponding author: Chittamas Suksawang

Email: chittamas.s@sru.ac.th

development was high ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.67), highlighting the effectiveness of Micro-Teaching in enhancing the instructional competencies of student teachers.

Keywords: Technological Pedagogical Content Knowledge, Learning Management Course, Teacher Education

Introduction

Improving education quality is a critical policy in Thailand, necessitating continuous development. Evaluations by the International Institute for Management Development (IMD) indicate Thailand's low educational performance across ten key indicators such as student-to-teacher ratios, secondary school enrollment rates, literacy rates, and higher education outcomes (Office of the National Education Commission, 2017). National test results for Grade 9 and 12 students show proficiency in language, mathematics, and analytical thinking below 50% on average, impacting graduates' readiness for national development. Teachers are essential in addressing this crisis. Effective teacher development is foundational for educational reform and national advancement. The National Education Act of 1999 emphasizes that education should be based on the belief that all students can learn and develop, promoting students' natural development to enhance education quality (Office of the National Education Commission and the Asian Development Bank, 2002; Office of the Education Council, Ministry of Education, 2022).

Teacher Knowledge, particularly Pedagogical Content Knowledge (PCK), is fundamental for effective teaching in specific subjects. Shulman (1987) introduced PCK, which integrates Content Knowledge (CK) and Pedagogical Knowledge (PK) to help teachers present, organize, and adapt content to suit diverse student interests and abilities. Research indicates that student teachers' PCK significantly influences student learning. Inadequate or incorrect PCK can

lead to the transfer of misconceptions from teachers to students, resulting in student misunderstandings (Halim & Meerah, 2002; Suksawang & Jantamuttukan, 2021). Moreover, PCK affects teaching efficiency (Van Driel, De Jong & Verloop, 2002; Kapyla, Heikkinen & Asunta, 2009). The absence of both CK and PK can hinder effective PCK development, causing teachers to choose inappropriate teaching methods and perpetuate student misconceptions (Smith & Neale, 1989). PCK is crucial for teaching specific content as it guides teachers in facilitating student understanding of subject matter concepts. Teachers must select suitable teaching methods and learning activities to support student learning and enhance their own content knowledge. In Thailand, previous research indicates that student teachers struggle with content knowledge and its application, often teaching content directly without integrating pedagogical methods. This separation of content and pedagogy leads to difficulties in integrating these elements effectively (Tanak, 2020; Suksawang & Jantamuttukan, 2021).

With the globalization of education, Thailand's education system is increasingly influenced by international standards, requiring institutions to develop more globally competitive education. This necessitates the rapid development of high-quality human resources, prompting educational institutions to adopt innovative teaching methods to enhance learning efficiency. Media and learning resources are vital tools for teachers to design effective learning activities. Selecting appropriate media that aligns with learning activities and student characteristics is crucial for fostering an engaging and effective learning environment (OECD, 2020). The Teachers Council of Thailand has established professional standards encompassing knowledge, performance, and conduct to guide the qualifications and practices of teaching professionals, emphasizing the integration of knowledge and technology in teaching specific subjects. Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) involves integrating technology with CK and PK to enhance teaching efficiency. TPCK reflects the

ability to use technology to effectively teach specific content, supporting diverse student abilities and interests, and promoting deeper learning (Koehler & Mishra, 2008). However, past issues indicate that teachers and student teachers often struggle with effectively using TPCK in teaching specific content (Tanak, 2020).

While TPCK has been widely studied in the context of teacher education, few studies have focused on its development through Micro-Teaching, particularly in a Learning Management Course. Additionally, limited research explores how TPCK can be cultivated in specific regional contexts like Surin Province, where resource constraints and local educational practices create unique challenges and opportunities. This study addresses these gaps by examining how second-year student teachers develop TPCK through a Micro-Teaching intervention within a Learning Management Course in Surin Province.

Research Objectives

1) to study TPCK development through Micro-Teaching of second-year student teachers, who enrolled in a Learning Management Course at a university in Surin Province during the second semester of 2022.

2) to explore the supportive and obstructive factors affecting TPCK development of second-year student teachers, who enrolled in a Learning Management Course at a university in Surin Province during the second semester of 2022.

3) to assess post-instruction TPCK development of second-year student teachers who have completed a Learning Management Course at a university in Surin Province during the second semester of 2022.

Research Framework

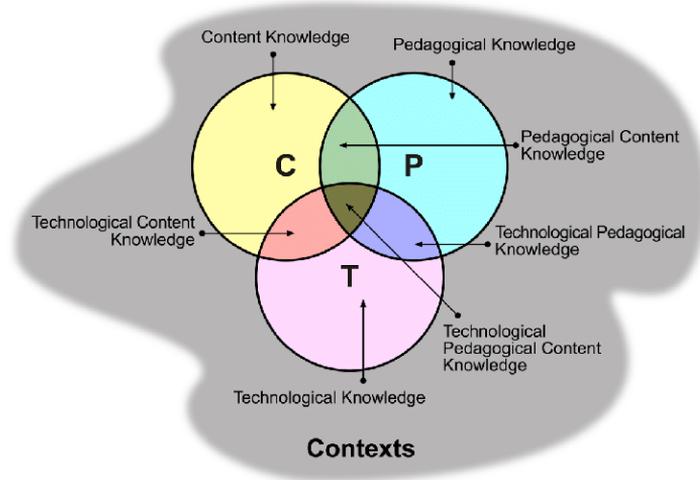

Fig. 1 Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) framework and its knowledge components (Koehler & Mishra, 2008)

Methodology

This study employed an Exploratory Sequential Mixed-Methods Design (Creswell & Plano Clark, 2011), which involved initial qualitative data collection to inform and complement subsequent quantitative analysis. This approach was selected to provide a comprehensive understanding of the development of TPCK through Micro-Teaching, capturing both subjective experiences and measurable outcomes.

1. Population and Sample

1.1 Population

The population consisted of 25 classes, totaling 649 Thai second-year student teachers, who enrolled in a Learning Management Course during the second semester of 2022 at a university in Surin Province.

1.2 Sample

The sample consisted of 4 classes, totaling 92 Thai second-year student teachers, who enrolled in a Learning Management Course during the second semester of 2022 at a university in Surin Province. The author supervised the practice across all 4 classes of the course. These student teachers were majoring in various interdisciplinary subjects, including programs in Mathematics, Biology, Classical Dance, Physical Education, Thai, Social Studies, Agricultural, Digital Technology for Education, Elementary Education, and Early Childhood Education. The sample was selected purposefully based on their enrollment in the course and their engagement in Micro-Teaching activities. Before embarking on a one-year teaching practice in their final fourth year of the Teacher Preparation Program, the sample was required to pass all courses in education and their respective subject areas taken during the preceding three years. The author who was a lecturer in the course, observed and evaluated the student teachers' lesson plans and document reviews during their Micro-Teaching sessions. Micro-teaching was a pivotal strategy used to investigate the development of their TPCK.

2. Research instruments

- 2.1 Evaluation Form of Student Teachers' Lesson Plans
- 2.2 Field Notes of Observation for Student Teachers' Micro-Teaching
- 2.3 Evaluation Form for Student Teachers' Micro-Teaching
- 2.4 Evaluation Form for Student Teachers' Teaching Behavior
- 2.5 Evaluation Form for Student Learning Behaviors
- 2.6 Semi-Structured Interview on Student Teachers' TPCK
- 2.7 Questionnaire on Student Teachers' TPCK Post-Instruction in a Learning Management Course

Five experts with extensive experience in teacher education and TPCK evaluation were involved in the development and validation of the research

tools. These experts included the university lecturers specializing in curriculum and instruction, the university lecturers with expertise in pedagogy and teacher training, and the instructional design specialists with experience in TPCK framework implementation. The experts reviewed the rubric and questionnaire to ensure alignment with TPCK principles and the study's objectives.

3. Data Collection

To study the development of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) among second-year student teachers through Micro-Teaching, a comprehensive, multi-faceted methodology was employed to ensure the collection of sufficient and reliable data demonstrating high post-instruction TPCK proficiency. The research design combined qualitative and quantitative approaches, providing a holistic understanding of the student teachers' developmental process. The multi-method data collection approach incorporated lesson planning, Micro-Teaching sessions, reflective practices, semi-structured interviews, document analysis, and questionnaires, ensuring triangulation to strengthen the validity of the findings. This approach facilitated the capture of both subjective insights and objective measures of progress. Quantitative methods, including statistical analysis of questionnaire data, complemented qualitative techniques such as content analysis of reflections, interviews, and teaching artifacts. Furthermore, the integration of video recordings and verbatim interview transcripts added an additional layer of reliability and depth to the analysis. These diverse data sources and methods collectively provided robust evidence of TPCK development, effectively addressing the study's objectives.

The Micro-Teaching activities were designed based on constructivist learning theories and Kolb's experiential learning model, emphasizing active learning and reflection. The process involved the following steps:

1. Design Phase: Student teachers collaboratively designed lesson plans incorporating TPCK principles, aligning content, pedagogy, and technology.

2. Implementation Phase: The lesson plans were used in 40 minutes. Micro-teaching sessions were observed and video-recorded for analysis.

3. Reflection Phase: The student teachers engaged in structured reflection to assess their teaching practices and areas for improvement.

Quality assurance was ensured through:

1. Expert review of lesson plans by experienced educators to confirm alignment with TPCK principles.

2. Use of a standardized rubric for evaluating teaching practices during Micro-Teaching sessions.

3. Guided feedback sessions following each teaching activity to provide actionable insights for improvement.

To study their TPCK development through Micro-Teaching, the second-year student teachers were asked to design and write their lesson plans in groups of 2-3 people. After the author revised their lesson plans, the students were asked to prepare their teaching using Micro-Teaching based on the revised plans. Multiple data sources were used in this study: classroom lessons were observed and video-recorded. Each group's observed lesson lasted about 40 minutes. The student teachers were also asked to reflect on their teaching practices after each class. All interviews were conducted in a semi-structured manner, allowing the sample to discuss their successes and progress. Additionally, the author interviewed them about their teaching after the lessons. All interviews were recorded and transcribed verbatim. Documents such as lesson plans, worksheets, learning materials, assignments, and reflective journals were reviewed as additional data. After completing the Micro-Teaching, the student teachers were asked to complete questionnaires on TPCK development. A 5-point Likert scale questionnaire was developed based on Koehler & Mishra (2008) TPCK framework, assessing key domains: Content Knowledge (CK), Pedagogical Knowledge (PK), Technological Knowledge (TK), and their integration.

4. Data Analysis

To evaluate student teachers' TPCK development, a combination of quantitative and qualitative methods was employed. Quantitative data from post-intervention questionnaires, designed on a 5-point Likert scale, were analyzed using descriptive statistics (mean, standard deviation) to identify trends in student teachers' perceived TPCK development. Qualitative data, including reflective journals, interviews, and lesson plans, underwent thematic content analysis to uncover patterns of growth, such as enhanced integration of technology and pedagogical strategies. Video recordings of Micro-Teaching sessions were evaluated using a rubric to assess specific TPCK competencies, such as effective technology use, alignment of pedagogy with technology, and student engagement. Document analysis of teaching materials and lesson plans further highlighted the evolution of TPCK practices over the course of the intervention. Triangulation of data sources ensured a robust and reliable analysis, providing comprehensive evidence of students' improvement.

To assess student teachers' Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) proficiency, a comprehensive evaluation framework was applied. Key domains—Content Knowledge (CK), Pedagogical Knowledge (PK), Technological Knowledge (TK), and their integration—were systematically analyzed across multiple data sources. Metrics were derived from reflective journals, lesson plans, video-recorded Micro-Teaching sessions, semi-structured interviews, and post-intervention questionnaires. A triangulated approach was employed to enhance the validity and reliability of the findings. The data from the questionnaires were analyzed using descriptive statistics, specifically the mean and standard deviation. The interpretation of the mean scores reflects the Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) development of Thai second-year student teachers as follows:

- 4.50 – 5.00: The development of TPCK is at the highest level.
- 3.50 – 4.49: The development of TPCK is at a high level.
- 2.50 – 3.49: The development of TPCK is at a moderate level.
- 1.50 – 2.49: The development of TPCK is at a low level.

Results

1. The development of TPCK through Micro-Teaching

Micro-teaching significantly improved student teachers' lesson planning and teaching skills. The results indicated that micro-teaching helped student teachers develop comprehensive lesson plans with all necessary components such as learning standards, indicators, objectives, content, activities, media, learning resources, and assessment methods. Student teachers demonstrated accurate and well-aligned learning objectives and content. They effectively used engaging learning activities and appropriate media and employed diverse and authentic assessment methods. However, some student teachers struggled with sequencing content and aligning curriculum indicators with learning objectives. Student teachers could introduce lessons with interesting methods and techniques related to the content and students' prior experiences. They effectively used learner-centered teaching methods, structured activities in logical sequences, created conducive learning environments, and used stimulating questions to engage students. Some faced challenges in time management and providing immediate feedback to students.

As a result, the student teachers reported a high level of confidence in their TPCK development, with mean scores across TK (4.30), PCK (4.22), and TPCK (4.21) on the Likert scale. Reflective journals revealed recurring themes of increased self-efficacy in integrating technology with pedagogy. One student teacher noted that the Micro-Teaching sessions helped her understand how to align content with digital tools effectively. In addition, interviews revealed that

the student teachers gained practical skills in addressing real-time classroom challenges. One student teacher stated using digital tools felt natural after practicing in front of peers.

The results revealed the student teachers' TPACK and its components as follows:

1.1 Content Knowledge (CK)

Micro-teaching enhanced student teachers' CK, allowing them to explain subject-specific principles clearly, relate different concepts, and connect content to real-life situations. They understood the structure of topics and could sequence content logically. However, some struggled with organizing content, diversifying learning materials, and using clear questioning techniques.

1.2 Pedagogical Knowledge (PK)

Student teachers showed adequate PK, using diverse learner-centered methods and adjusting teaching strategies to individual student differences. They engaged students through varied teaching methods, promoted group processes, and evaluated learning effectively. Some had difficulties managing undesirable student behavior, providing feedback on assignments, and waiting for student responses.

1.3 Technological Knowledge (TK)

Student teachers effectively used a variety of technologies for research, presentations, and ongoing learning. They quickly adapted to new technologies and applied them efficiently. However, some lacked knowledge about different technologies, essential skills for technology use, and troubleshooting techniques.

1.4 Pedagogical Content Knowledge (PCK)

Micro-teaching improved student teachers' PCK, enabling them to select effective teaching methods that fostered higher-order thinking and learning. They could develop efficient lesson plans and implement appropriate

teaching strategies. Some still needed improvement in using varied methods, focusing on higher-order thinking, and identifying student misconceptions.

1.5 Technological Content Knowledge (TCK)

Student teachers could integrate various technologies to enhance understanding and skills in specific content areas. They used diverse technologies to present content, verify concepts, and access difficult-to-reach resources. Some struggled with selecting appropriate technologies for challenging content and varied educational technologies.

1.6 Technological Pedagogical Knowledge (TPK)

Student teachers showed sufficient TPK, selecting technologies that effectively supported learning. They knew how to choose and adapt technologies to specific content and learning activities. Some still needed to improve in selecting appropriate technologies for different learning contexts.

1.7 Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK)

Overall, student teachers demonstrated sufficient TPCK, integrating content, technology, and teaching methods effectively. They used technologies like Google Maps, Google Earth, e-books, real-life examples, and various educational applications (e.g., Scratch, Kahoot, Plickers, Google Form, Quizlet, Canva, PowerPoint, smartboards, and smartphones). They provided leadership in integrating content, technology, and teaching methods within their educational institutions.

2. Supportive and obstructive factors affecting the development of TPCK

2.1 The supportive factors consisted of seven categories as follows:

1) Content Knowledge: Accurate foundational knowledge allowed for diverse and appropriate teaching methods.

2) Pedagogical Knowledge: Adequate knowledge of the learner-centered methods and effective classroom management.

3) Technological Knowledge: Proficiency in modern technologies and creating new educational innovations.

4) Combined TPCK Knowledge: Enhanced by teachers and mentors, practical teaching experiences, and classroom observations.

5) Active Participation: Engagement in course activities and discussions promoted knowledge development in various TPCK components.

6) Micro-Teaching: Practice designing and implementing effective lesson plans with constructive feedback.

7) Learning Environment: Adequate technological resources and a conducive learning atmosphere supported TPCK development.

2.2 The obstacle factors consisted of three categories as follows:

1) Insufficient Knowledge: Lack of subject-specific, pedagogical, and technological knowledge hindered effective integration and selection of appropriate methods and technologies.

2) Simulation Limitations: Using peers as simulated students caused nervousness and ineffective classroom management.

3) Resource Availability: Limited access to learning materials and budget constraints affected the preparation of diverse learning resources.

3. Post-instruction TPCK development of second-year student teachers.

Regarding post-instruction TPCK development of second-year student teachers, the results are shown in Table 1.

Table 1 Post-instruction TPCK development of second-year student teachers.

TPCK and its components	Post-instruction TPCK development of second-year student teachers			
	\bar{X}	S.D.	Meaning	rank
1. Content Knowledge (CK)	4.18	0.63	high	4
2. Pedagogical Knowledge (PK)	4.17	0.69	high	6
3. Technological Knowledge (TK)	4.30	0.71	high	1
4. Pedagogical Content Knowledge (PCK)	4.22	0.66	high	2
5. Technological Content Knowledge (TCK)	4.16	0.67	high	7
6. Technological Pedagogical Knowledge (TPK)	4.18	0.68	high	5
7. Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK)	4.21	0.68	high	3
total	4.19	0.67	high	

As can be seen in Table 1, the results revealed that the overall development of TPCK post-instruction among Thai second-year student teachers was at a high level ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.67). The highest level was in Technological Knowledge (TK) ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.71). The next highest was in Pedagogical Content Knowledge (PCK) ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.66) and Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.68). The lowest level was in Technological Content Knowledge (TCK) ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.67, respectively).

Discussion

The study's findings align closely with Koehler & Mishra (2008) TPCK framework, which emphasizes the integration of technology, pedagogy, and content as critical for effective teaching. The student teachers demonstrated strong post-instruction proficiency in integrating these domains, particularly in their lesson planning and classroom practices. This supports an earlier study

(Koehler, Mishra & Yahya, 2007) highlighting the importance of iterative teaching and reflection in developing TPCK. The success of Micro-Teaching as a strategy aligns with prior research by Fernández (2010), which identifies it as a powerful tool for bridging theory and practice. The reflective practices employed by the student teachers further resonate with Kolb's experiential learning model, where reflection is essential for deeper understanding and growth.

The findings from this study demonstrate the effectiveness of Micro-Teaching in enhancing the Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) of second-year student teachers. High post-instruction TPCK proficiency in TPCK Components: The data indicates a marked improvement in all TPCK components among the student teachers, with Technological Knowledge (TK) showing the highest improvement ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.71). This is consistent with the findings of Suksawang & Janthamuttukan (2021), who demonstrated that integrating technology into teaching practices through Micro-Teaching can significantly enhance teachers' technological proficiency. The improvement in Pedagogical Content Knowledge (PCK) ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.66) and Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.68) suggests that student teachers are effectively integrating pedagogical strategies with content knowledge and technology. This aligns with Koehler & Mishra's (2008) framework, which emphasizes the interplay between these knowledge domains for effective teaching. Lower improvement in Technological Content Knowledge (TCK) Despite the overall positive results, Technological Content Knowledge (TCK) had the lowest average improvement ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.67). This finding indicates a need for more targeted interventions to help student teachers integrate technology specifically within content areas. The relatively lower improvement in TCK may reflect challenges in aligning specific technologies with content-specific pedagogical strategies, an area identified as complex by Koehler & Mishra (2008).

Supportive practices and factors affecting the development of TPCK, the high post-instruction TPCK proficiency in TPCK can be attributed to several supportive practices and factors identified in the study. Effective Micro-Teaching: The use of Micro-Teaching allowed student teachers to practice and refine their teaching strategies in a controlled environment. Feedback from peers and the instructor helped them adjust and improve their instructional methods, as supported by Hattie & Timperley (2007). Diverse Teaching Methods: Implementing varied teaching methods and utilizing real-life scenarios and modern technology promoted active participation and critical thinking among student teachers. This approach highlighted the effectiveness of diverse teaching methods in enhancing learning outcomes. Reflective Practice: Encouraging student teachers to reflect on their teaching practices and providing timely feedback was crucial in helping them understand and improve their TPCK. Reflective practice is widely recognized as a key component of teacher professional development (Schön, 1983). Regarding hindering factors, the study also identified factors that hindered TPCK development, such as insufficient knowledge of specific subjects, teaching methods, and technology, and the use of simulated students which led to nervousness and poor classroom management. Addressing these hindering factors through additional training and support can further enhance TPCK development.

Conclusion and Implication

The study shows a high post-instruction TPCK proficiency in Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) among Thai second-year student teachers following instruction, particularly through Micro-Teaching and diverse teaching methods. The greatest gains were in Technological Knowledge (TK), indicating increased proficiency in using modern technologies. However, there was a relatively lower improvement in Technological Content Knowledge (TCK),

suggesting the need for more targeted strategies to integrate technology into specific content areas. Key practices such as effective Micro-Teaching, diverse teaching methods, and reflective practice were crucial in this development. These findings align with existing literature, highlighting the importance of integrating technology, pedagogy, and content knowledge to create a comprehensive teaching approach. Addressing obstacles like insufficient knowledge and the challenges of using simulated students is essential for optimizing TPACK development.

Implications for Teacher Education

To enhance TPACK, teacher education programs should:

- 1) Integrate Micro-Teaching to improve instructional competencies.
- 2) Provide targeted training in integrating technology with specific content areas.
- 3) Ensure access to technological resources and a supportive learning environment.
- 4) Encourage continuous professional development through workshops, mentoring, and academic conferences.

By leveraging strengths and addressing weaknesses identified in this research, educational institutions can improve the quality of teacher preparation, equipping future educators with the necessary skills for effective teaching in the 21st century.

Acknowledgments

The author would like to express gratitude to all samples who participated in the study. Also, the author would like to express appreciation to the Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, for their support in this research.

References

- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). **Designing and conducting mixed methods research**. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Fernández, C. (2010). Creating Thoughtful Classrooms: Promoting Student Engagement with Constructivist Teaching Techniques. **Teaching and Teacher Education**, **26**(5), 948-959.
- Halim, L. & S. M. Meerah. (2002). Science trainee teachers' pedagogical content Knowledge and its influence on physics teaching. **Research in Science and Technological Education**, **20**, 215–225.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. **Review of Educational Research**, **77**(1), 81-112.
- Kapyla, M., Heikkinen, J., & Asunta, T. (2009). Influence of Content Knowledge on Pedagogical Content Knowledge: The case of teaching photosynthesis and plant growth. **International Journal of Science Education**, **31**(10), 1395-1415.
- Koehler, M. J., Mishra, P., & Yahya, K. (2007). Tracing the development of teacher knowledge in a design seminar: integrating content, pedagogy, and technology. **Computer Education**, **49**, 740–762.
- Koehler, M. J. & Mishra, P. (2008). Introducing TPCK. **Handbook of technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) for Educators**. New York: Taylor & Francis, 3-30.
- OECD. (2020). **Thailand's education system and skills imbalances: Assessment and policy recommendations**. Retrieved January 10, 2022, from [https://one.oecd.org/document/ECO/WKP\(2020\)49/En/pdf](https://one.oecd.org/document/ECO/WKP(2020)49/En/pdf).
- Office of the Education Council, Ministry of Education. (2022). **Education in Thailand 2019-2021**. Retrieved January 10, 2022, from <https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1926-file.pdf>.

- Office of the National Education Commission. (2017). **Educational Performance in Thailand: Indicators and Evaluations**. Retrieved January 10, 2022, from https://www.bic.moe.go.th/images/stories/pdf/EDUCATION_IN_THAILAND_2017.pdf.
- Office of the National Education Commission and the Asian Development Bank. (2002). **Synthesis Report: From Crisis to Opportunity, The Challenges of Educational Reform in Thailand**. Retrieved January 10, 2022, from https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/30-file.pdf?utm_source=chatgpt.com.
- Schön, D. A. (1983). **The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action**. Basic Books.
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. **Harvard Educational Review**, 57(1), 1-22.
- Smith, D. C., & Neale, D. C. (1989). The construction of subject matter knowledge in primary science teaching. **Teaching and Teacher Education**, 5(1), 1-20.
- Suksawang, C., & Jantamuttukarn, U. (2021). Thai second-year student teachers' Pedagogical Content Knowledge in Learning Management Course: Case studies at Surindra Rajabhat University. In **The 16th National and International Sripatum University Conference (SPUCON2021)**, pp. 90-97. Bangkok: Sripatum University.
- Tanak, A. (2020). Designing TPACK-based course for preparing student teachers to teach science with technological pedagogical content knowledge. **Kasetsart Journal of Social Sciences**, 41, 53–59.
- Van Driel, J. H., De Jong, O., & Verloop, N. (2002). The Development of Preservice Chemistry Teachers' Pedagogical Content Knowledge. **Science Education**, 86(4), 572–590.

บทความวิจัย

- การยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ตามบุคลิก
ของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย 103
*ปรียาพร พิษิตรานนท์, พิษญา ขุนศรี, วิศิษฐ์ศิริ ชูสกุล, วรรณวิสา ไพศรี,
อรจิต ชัชวาลย์ และ กิตติยา ศีรีวงศ์*
- การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของหนังสือวันเด็กแห่งชาติ 123
พิชญาวี ทองกลาง และ กานดา เจริญเตี้ย
- DEVELOPING SECOND-YEAR STUDENT TEACHERS' TECHNOLOGICAL PEDAGOGICAL CONTENT 139
KNOWLEDGE THROUGH MICRO-TEACHING IN A LEARNING MANAGEMENT COURSE
Chittamas Suksawang

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถ.ทหาร ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์: 042-211040 ต่อ 1702 เว็บไซต์: <http://rdi.udru.ac.th>

www.tci-thaijo.org/index.php/hsudru

อีเมล: hsjournal@udru.ac.th

